ଖୋଲା ଝର୍କା

ଦୀପ୍ତି ବୁକ୍ସ
କଶୋସ୍ୱ ଭବନ
ପୋ: ଜଟଣୀ, ଜି: ପୁରୀ

ଖୋଲ୍ଲ ସ୍ୱର୍ଗ

ପ୍ରଣେତା—ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ଦାସ
ଫୋନ - ଜଟଣୀ ୭୩
ଗଣେଶ ଭବନ
ପୋ - ଜଟଣୀ, ପୁରୀ

ସର୍ବାଧିକାରୀ—
ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରମୋଦିନୀ ମହାନ୍ତି
ବ୍ରହ୍ମପୁର, (ଗଞ୍ଜାମ)

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ
ଡିସେମ୍ବର ୧୯୭୮

ପ୍ରକାଶକ—
ଦୀପ୍ତି ବୁକ୍ସ
ଗଣେଶ ଭବନ
ପୋ: ଜଟଣୀ, ଜି: ପୁରୀ

ମୁଦ୍ରଣ :
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆର୍ଟ ପ୍ରେସ,
ଜଟଣୀ, ପୁରୀ
ଫୋନ—୭୩

ମୂଲ୍ୟ :
ଅଟଙ୍କା

ଅଜିଠୁ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ତଳର କଥା :—

ତା ୧୪-୮-୧୯୫୪ ଖ୍ରୀ ଦୈନିକ 'ସମାଜ'ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସମ୍ବାଦଟି ପ୍ରକାଶ ପାଏ—

"ଜାମସେଦ୍‌ପୁର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଉପରେ ବିହାର ପୁଲିସ୍‌ର ଜୁଲୁମ୍"

ଜାମସେଦପୁର, ୧୩।୮—ଜାମସେଦ୍‌ପୁର ତଥା ସିଂହଭୂମି ଜିଲ୍ଲାର ଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆ କର୍ମୀ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ଉପରେ ବିହାରୀ ଦୁର୍ବୃତ୍ତମାନେ ନାନାପ୍ରକାର ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିବାର ଅଭିଯୋଗ ଖବର ମିଳୁଛି । ପୁଲିସ ପରୋକ୍ଷରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ପୁଲିସ ବିନା କାରଣରେ ସେମାନଙ୍କ ଘର ଖାନତଲାସ କରିବା ଓ ଅନେକ ସମୟରେ ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଥାନାକୁ ଡାକି ନେଇ ବହୁ ସମୟ ଅଟକାଇ ରଖା ଯାଉଛି ।

× × ×

ଗତ ସପ୍ତାହରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଘଟଣା ଏହି ଯେ ସାମ୍ବାଦିକ ଓ ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ନାୟକଙ୍କ ପ୍ରେସ୍ ଓ ଘରେ ଖାନତଲାସି । ବିନା ଓ୍ୱାରେଣ୍ଟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ବାବୁ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମୟରେ ବିହାର ପୁଲିସ ଦୁଇଥର ତାଙ୍କର ପ୍ରେସ୍ ଓ ପ୍ରେସ ସଂଲଗ୍ନ ବସାଘର ଖାନତଲାସ କରି ବହୁ କାଗଜପତ୍ର ଓ ପ୍ରେସ୍ ସରଞ୍ଜାମ ନଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି । ରେକର୍ଡ ପତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ପଦାର୍ଥ ଓଲଟ ପାଲଟ ଓ ଛିନ୍ନ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି କେତେ କାଗଜପତ୍ର ନେଇଛନ୍ତି ତାର ହିସାବ ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି । କୌଣସି ଲିଖିତ କାଗଜପତ୍ର ନ ପାଇବାରୁ ବିହାର ପୋଲିସ ଶ୍ରୀ ନାୟକଙ୍କୁ ଥାନାକୁ ଡକାଇ ପଠେଇଲା କେଉଁଠୁଁ ଆନ୍ଦୋଳନର ସମସ୍ତ ପ୍ରଚାରପତ୍ର ତାଙ୍କର ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଛପା ହଉଥିବା କଥା

ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । ଶ୍ରୀ ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଓ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ଅନୁକୂଳ ଉତ୍ତର ନ ମିଳିବାରୁ ସେ ଜନ୍ମମାଟି ପ୍ରେସ୍ ବନ୍ଦ କରି ଦେଲେ । " ଲୋକ ଦ...

କୃଷକଙ୍କ ସମସ୍ୟାମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ ଆମ ପ୍ରତି ସରକାର ପୁଲିସର ଜୁଲୁମ ବଢ଼ିଗଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସକାଳ ଆଠଟାରେ ମତେ ପୁଲିସ ଯାଇ ଥାନାକୁ ଡକାଇ ନେଇ, ଥାନା ଅଫିସ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଘର କୋଣରେ ବସାଇ ରଖି ଦିଆଯାଏ— ଡି. ଓ. ଆସିଲେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବ, କେତେ ଅପେକ୍ଷା କର । ସାଂଜେ ହେଲେ ଘରଆଡ଼କୁ ବାହାରକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ।

ପ୍ରଥମ ଥର ଜେଲ ଯାତ୍ରାର ଅନୁଭବ ଦେଇ ହୃଦୟରେ କଷ୍ଟ ... ବନ୍ଦୀ ଜୀବନର ଛାର ମନର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ଦେଖିଥିଲି ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଏଠାରେ ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । ବନ୍ଦୀ ରହିବାର କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ ଥିଲା ମୁଁ ଦେଖିଥିଲେ ଅଶୁଦ୍ଧିରେ ଛଅଟି ଦୁଇ ନେଇଥିଲେ ମୋ ଗାମୁଛାରେ ଗୋଟିଏ ଶୋଷ ବର୍ଣ୍ଣା ଦେଖାଯାଏ । ମୁଁ ସେଥର ବହୁ ବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ଦେଇଛି ଅନେକଙ୍କୁ ପାଇବା ନେଇଥିଲି ଅନୁଭବ କରେ । ଏ ଭିତ୍ତି କାରାଗାରର ନିମନ୍ତେ ଜୀବନ, ମନ, ପ୍ରାଣ ସମର୍ପଣ କରନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ଜୋଡ଼ିଏ ଦିନ ଧରି ସକାଳ ଆଠଟାରୁ ଅପରାହ୍ନ ୩ଟା ଯାଏଁ ମୋ ପ୍ରତି ଏଇ ମାନସିକ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା mental torture ଚଳେ । ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ ଶାସନର ମୁଖା ଖୋଲିଯାଏ ମୋ ସାମ୍ନାରେ । ଯଦିଓ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ନାଗରିକ ।

ସେ ଯାହାହେଉ, ସେଇ ଜୋଡ଼ିଏ ଦିନ ଧରି ମୋ ବନ୍ଦୀ ଜୀବନର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ନିର୍ଜନ ପ୍ରହରକୁ, ଯିଏ ବେଦନାମୟ, ଧ୍ୱନିମୟ ଆଉ ପୂର୍ଣ୍ଣମୟ କରି ତୋଳିଥିଲା···ସେ ଗୋଟିଏ ଝର୍କା···ଗୋଟିଏ **ଖୋଲା ଝର୍କା**···

ମୋ ଜୀବନର ବୈପ୍ଲବିକ ପ୍ରେରଣା ମୂଳରେ ସେହି 'ଖୋଲା ଝର୍କା' ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ ତାକୁ ଏଇ କବିତା ବହିର ଶିରୋନାମାରେ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ କରି ରଖିଲି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ।

ଅକ୍ଟୋ ୧୫, ୧୯୬୮

ସୂଚୀ-ପତ୍ର

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
୧ ।	ଖୋଲ ଦ୍ୱାର	୧
୨ ।	ପଲ୍ଲୀର ଶିଖା	୩
୩ ।	ଉତ୍କଳ ପତାକା	୬
୪ ।	ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ	୯
୫ ।	ଭୁଲି ଅଛ ସ୍ୱପ୍ନ ନିତ୍ୟ	୧୧
୬ ।	ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର	୧୪
୭ ।	ସ୍ୱଚ୍ଛ ତୋରଣ	୧୫
୮ ।	ଚେତ୍ନ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର	୧୭
୯ ।	ନୂତନ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ	୧୯
୧୦ ।	ଚମସ୍ତିର ମୁଁ	୨୧
୧୧ ।	ସୁନ୍ଦର ସୁରଭି	୨୩
୧୨ ।	ଫେରନ ଫାଲ୍ଗୁନ	୨୬
୧୩ ।	ବିରହିଣୀ	୨୭
୧୪ ।	ଝଡ଼	୨୯
୧୫ ।	ହେଲେ କେତେ ଜଣ	୩୩
୧୬ ।	ବିପ୍ଳବ ମନ୍ତ୍ର ନାଦେ	୩୬
୧୭ ।	ନିଷ୍ଠିତ ଚୋରଷ	୩୮
୧୮ ।	ଏ ଦେହର କର୍ମ ଓ ସ୍ୱପ୍ନର	୪୦
୧୯ ।	ପ୍ରେମ	୪୨
୨୦ ।	ଗାଁ'ରୁ	୪୩

ସୂଚୀ-ପତ୍ର

ବିଷୟ		ପୃଷ୍ଠା
୧।	ଖୋଲ ଝର୍କା	୧
୨।	ପଲାଶର ଶିଖା	୩
୩।	ଉତ୍କଳ ପତାକା	୬
୪।	ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ	୯
୫।	ଭାଙ୍ଗି ଅଛ ସ୍ୱପ୍ନ ନୀଡ	୧୧
୬	ଯେପିଁ ଧର	୧୪
୭।	ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତୋରଣ	୧୫
୮।	ଚେମ୍ବର ଓ ଚନ୍ଦ୍ର	୧୭
୯।	ନୂତନ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ	୧୯
୧୦।	ହମସ୍ତିର ମୁଁ	୨୧
୧୧।	ସ୍ମୃତିର ସ୍ୱପ୍ନ	୨୩
୧୨।	ଫେରନ୍ତ ଫାଲ୍ଗୁନ	୨୬
୧୩।	ବିରହଣୀ	୨୭
୧୪।	ଝଡ଼	୨୯
୧୫।	ସେଇ କେତେ ଜଣ	୩୩
୧୬।	ବିପ୍ଳବ ମର ନାହିଁ	୩୬
୧୭।	ନନ୍ଦିତ ତାରକ	୩୮
୧୮।	ଏ ଯୁଗର କର୍ମ ଓ ସ୍ୱପ୍ନର	୪୦
୧୯।	ପ୍ରେମ	୪୨
୨୦।	ଗାଁ'ରୁ	୪୩

ବିଷୟ | **ପୃଷ୍ଠା**

୨୧। ଦେବ ର — ୪୫
୨୨। ମୁଁ — ୪[illegible]
୨୩ ବନ୍ଧୁର ଦଳ — ୫୧
୨୪। ମୁଁ କହେ [illegible] — ୫[illegible]
୨୫ [illegible] — ୫[illegible]
୨୬ [illegible] — ୬୦
୨୭ [illegible] — ୬୩
୨୮। [illegible] — ୬୫
୨୯। ମୁଁ [illegible] — ୬[illegible]
୩୦ [illegible] — ୬[illegible]
୩୧ [illegible] — ୭[illegible]
୩୨। [illegible] — ୭[illegible]
୩୩। [illegible] — ୭[illegible]
୩୪। ଦେବ ଦୃଷ୍ଟି — ୭[illegible]
୩୫ [illegible] — ୮[illegible]
୩୬। [illegible] — ୮[illegible]
୩୭। [illegible] — ୮[illegible]
୩୮। [illegible] — ୮[illegible]
୩୯। [illegible] — ୮[illegible]
୪୦। [illegible] — ୯[illegible]
୪୧। [illegible] — ୯[illegible]
୪୨। [illegible] — [illegible]

୧୯୩୯ ରେ
ଜାମସେଦପୁର ଠାରେ
'ଫରୱାର୍ଡ ବ୍ଲକ୍'ର ପ୍ରଥମ ସାଧାରଣ ସଭାରେ
ଜନ-ନାୟକ ସୁଭାଷଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ କରି କବିତାଟିଏ
ପଢ଼ି ମୁଁ ଲାଭ କରେ ତାଙ୍କର ସେହି ଦେବ-ସ୍ପର୍ଶ
ପାଇଥିଲି

ଏବଂ

ସଂଗ୍ରାମର ଜନକ
ଯେଉଁଦିନ ଫରୱାର୍ଡ ବ୍ଲକର ସଂଗଠନ ମଞ୍ଚ
ମାଧ୍ୟମରେ ସେ ଜଣାଇଲେ, ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧରେ
ଦେଶକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଡାକରା ଦେଲେ
ତେଜସ୍ୱୀ ବାଣୀ ଶୁଣିଥିଲି

ଆଜି

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର
ପଚିଶି ବର୍ଷ ପରେ, ଅସନ୍ତୋଷୀ ଶାସନର
ଦୁର୍ନୀତିର ଭିତରେ, ଦେଶର ଅର୍ଦ୍ଧଭୁକ୍ତ ଜନତାଙ୍କର ଅଧିକ
ଦୁଃଖୀଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ-ପୁରୁଷ ଅଭାବ ପାଇଁ, ପୁଣି ଏକ ବିପ୍ଳବର
ନୂତନ ପଦକ୍ଷେପରେ ଏବେ ବି ତାଙ୍କର
ଆବିର୍ଭାବକୁ ଏକାନ୍ତ
କାମନା କରେ

ସେଥି

ମୃତ୍ୟୁ-ଜୟୀ ବିପ୍ଳବୀ 'ନେତାଜୀ' **ସୁଭାଷ** ଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
ଲେଖକର ସଶ୍ରଦ୍ଧ ନିବେଦନ...
'ଖୋଲା ଝର୍କା'

୧୫ ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୭୨
[illegible]
ପୋ : ଭଦ୍ରକ

ଖୋଲା ସ୍ୱର୍ଗ

ଟୁପ୍ ଟୁପ୍ ଝରିଥିଲା
[illegible]
[illegible]
[illegible] ପ୍ରେମର [illegible]
[illegible] ଖୋଲା ସ୍ୱର୍ଗ ।

[illegible] ଦୂର ଦୂର [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ଦୂର ଦୂର [illegible]
[illegible] ମର୍ମର ।

[illegible] ଅନୁଭୂତି, [illegible]
[illegible] ଅନୁଗାମୀ
[illegible] ଜ୍ୱାଳାରେ ଅଗ୍ନିର
[illegible]
[illegible], ବ୍ୟର୍ଥ [illegible]
[illegible] ଖୋଲା ସ୍ୱର୍ଗ ମତେ ।

ଏବଂ ସେ [illegible]

ଶୁଣେ [illegible] ସେହି ବୌଦ୍ଧିକ [illegible]

[illegible]

[illegible]

ମୁଁ ତ' [illegible]

[illegible]

ଆଃ, [illegible]

[illegible]

[illegible] ମୁଁ [illegible]

ଦେଖୁ [illegible]

[illegible]

ପଲାଶର ଶିଖା

ମର୍ମ ବନ୍ଧୁ
ମୋ' ମନକୁ ଅନୁମ ଦେଖାଇବୁ [illegible]
ଦିନେ ମେଘର ବୃନ୍ଦ ରେଖା ବୁଲୁ [illegible]
ଦିନେ ମେଘର ଭ୍ରମର ଦୃଷ୍ଟି
[illegible]
ମୁଁ ତୋତେ ଭୁଲିଲେ [illegible], [illegible] ଭୁଲେ ନାଁ [illegible] ।

ଅଦି ତାର ଛବି
[illegible]
[illegible] ମୁଁ [illegible]
[illegible] ।

[illegible],
[illegible]
[illegible],
[illegible],
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible],
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ।

ମେନକାର ମଞ୍ଜୀରର ସ୍ୱନ
ସେଠି ବି ଖୋଜିବ କିଛୁ ପ୍ରେମ ଅଉ ନୂପୁର କଙ୍କଣ
ଛନ୍ଦମୟୀ ଷୋଡ଼ଶୀର କଣ୍ଠର ଲାଳିତ୍ୟ
ଅପ୍ସରାର ନୃତ୍ୟ ଅଉ ଗୀତ ।

[illegible] ଦୃଶ୍ୟ ଅଛି ଦୃଶ୍ୟ ମୋ'ର ଅଧମ ପ୍ରବୃତ୍ତି
ପାର୍ଥିବ [illegible], [illegible], ପ୍ରେରଣା, ସ୍ୱୀକୃତ ।

[illegible] ଯେଉଁ ଅନନ୍ତ ପ୍ରେମର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ
[illegible]
ସ୍ନେହ ଅଛି ଅଭ୍ରମ ବାଂଧରେ
ଲୁଚିଛି ଅଛି ଗଛେ
[illegible] ଶାନ୍ତ ଅନନ୍ତ ପ୍ରେମ
ନିତ୍ୟ-ପ୍ରେମ
[illegible] ହେଉଛି ।

[illegible] ହେଉଛି ଯେତେ

[illegible] ଅଛି କଳ୍ପନାର ଦେହରେ
ନୂଆ ନୂଆ ଛବି
[illegible] ମେଘମାଳ ଓ ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ ଛବି
[illegible]
ପ୍ରେମ [illegible] ନିର୍ଝର

ମେଘର [illegible] ନାହିଁ [illegible]
[illegible] ପ୍ରେମ-ପଦ୍ମ [illegible] ।

[illegible]
[illegible]
[illegible] !
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ।

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ମେଘନାଦ ମଶୀଘର ମନ
ଯେଠି କି ଖୋଜେ କିଛୁ ପ୍ରେମ ଆଉ ନୂପୁର ନିକ୍ୱଣ
କନ୍ୟାଦ୍ୱୀ ଷୋଡ଼ଶୀର କଣ୍ଠର ଲାଳିତ୍ୟ
ଅନ୍ତରର ନୃତ୍ୟ ଆଉ ଗୀତ ।

ମଣିଷର ଗତି ଆଉ ହୃଦୟ ତା'ର ଅଧମ ପ୍ରକୃତି
[illegible] ପ୍ରୀତି, ପ୍ରେରଣା, ସ୍ୱୀକୃତ !

[illegible] ଯେଉଁ ଅଫୁରନ୍ତ ପ୍ରେମର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ
[illegible]
ସ୍ନେହ ଆଉ ଆଦ୍ରମ ବା'କରେ
ମିଳେନି ଆଉ ପଛେ
ଖୋଜୁ ଥିଲେ ପୂର୍ଣ ଶାନ୍ତ ଅପରନ୍ତ ପ୍ରେମ
ନିତ୍ୟ-ପ୍ରେମ
ମିଳିନି କି କେବେ ।

ଆଜି କହେ ସେତେ

ମେଘରେ ଆଉ ଜହ୍ନରାତି ଲେକରେ
ମିଠି ମିଠି ହସି
ନିର୍ଭର ମେଘନାଦ ପାଖେଇବାକୁ ବସି
[illegible] ପଡ଼େ
ପ୍ରେମ୍ବର୍ଦ୍ଧି ମ ଲେମ ନିର୍ଜନେ

ମେଘ କି ବିହ୍ୱଳ ନାହିଁ ନିଷ୍କୃତ ନାରୀନା
ମୁଁ କି ଏକ ପ୍ରେମ-ତତ୍ତ୍ୱ ପଲ୍ଲବର ଶିକ୍ଷା ।

ଉତ୍କଳ ପତାକା

ଉଡୁଛି ଦୃପ୍ତ ନୁହେଁ ।

ନୀଳ ଦେହ ଅଣା
ସୁନା ଦେହ ଦେହ
ଲାଲ୍ [illegible] ଲାଲ ଦିଶ
ହିମର ଅମୃତ ଅଭ ହିମର ଅମୃତ, [illegible]
ଦେଖିଁ [illegible] ଦୃପ୍ତ ନୁହେଁ
ଉଡୁଛି ଦୃପ୍ତ ନୁହେଁ

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଉତ୍କଳ-ମାଟିର
[illegible]
[illegible]
ଭଲ କରେ, [illegible] ଧରେ ।
[illegible]
[illegible]
[illegible] ମୁଁ [illegible]
ଯେତେବେଳେ ଉତ୍କଳ ଘରେ [illegible]

[illegible] ମୁଁ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ସେଉଁ ଦିନ ଜୋନର ଜେଟ-ବର୍ଷା ଧରି
ଦୂରର ମୁଁ ଘର-ପଥେ ଜମିର ଅବାଧ ପାଇଁ
ଜଙ୍ଗଲେ ପଶୁଥିଲେ !
ସିନ୍ଧୁ ଲହରୀର ପ୍ରଥମ ଚୁମ୍ବନ ଦାଗ
ସେଦିନ ମୁଁ ଭଟାଳୁର ବାଳିର ମିଳନରେ
ପଢ଼ିଲେ ପଢ଼ିଲେ ରହି, ସେଠାରେ ଶିଖରେ ।

କହି ମୁଁ ବୃନ୍ଦ କୁମେ
ସେମାନେ ସେତେ ହଜିଲା ବୃନ୍ଦ
ସେଉଁ କହେ ନେଉ ଅନ ବାହାର ବୃନ୍ଦ
ଅଣ୍ଡ ମନେ ଭାଙ୍ଗି ନେଲେ
ନେଇ ମନେ ଉଡ଼ିଲି, ଉଡ଼ିଲି ଗୁହା ।
କିଏ କୁ ଭାଙ୍ଗି କିଏ ?
ଘରିକୁ ଭାଙ୍ଗିଲି ନେଇ ନୂଆ ନୂଆ ଧରି ଦୂରକୁ ସେମାନେ
ଚାହୁଁଛି ବିଦୁଲ

ବାଳି ମନେ ...
ସେ କି ଘର ବାଷ ନେ ହି ହେଇ ଜଳେ ନେ
କାହିଁ, କି ଦେଖୁ...ଲେ ଘରଘର ଲେ
ନେଇ ନେଇ କିଛି ନେ
ବଟ କୁ ମ ନେଇ ଉଡ଼ ଦୁର୍ଗ ଘଞ୍ଚରେ
ସେ ନିଜ ଦିଗ୍ବିଦିଗ ନେଇ, ସେହି କିଛି ନ ନେଇ
କି ନ ନେଇ ଅନ୍ଧକାରେ କି ଶିଳ ପରିଶ ଜଲେ

ଦେଖ, ଭାବି…

ଭିଜୁଛି ଯେ ମୋର ନୟନ ପତ୍ର

ସେ' ଅଶ୍ରୁରେ [illegible] ଉଚ୍ଚ ହୃଦୟ !

ଦେଶ, ସେ' ସ୍ମୃତିର [illegible]

[illegible] !

[illegible]

[illegible]

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ହେମନ୍ତର ଧୂଆଁ ଠେଲି ଫଟିସ କଅଁଭାଷ ଧାପେ
ଉଠୁଛି ସକାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟ
ସିନ୍ଦୂର-ଟୋପା ଶ୍ରମିକର ଖୁସିର ଆଳାପେ
ବନ୍ଧୁ ଦେଇ ମୁଠା ମୁଠା ଭକତ ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ
ଉଠୁଛି ଉଠୁଛି ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

ଏଇ ଶୁଭ୍ର ହେମନ୍ତ ସକାଳ
ଓଃ ଅନ୍ଧ ମାନବର ଚକ୍ଷୁ-ପଟଳ
ଜଡ ଭଙ୍ଗା ପୁନନ୍ତ କାଳର
ବାର୍ତ୍ତା ଏଇ
ଅନେକର ଜନ୍ମ ଅଭିଷେକ ।

ଏଇ ଅତୀତ୍ ବେଦ୍ୟ
ଏଇ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ
ଲକ୍ଷେ ହେମନ୍ତ ଫଳେ ନୂଆ ନୂଆ
ନୂଆ ନୂଆ ଉପବାସୀ ମଣିଷର ଅନ୍ଧକାର ଦୂଆ
ଓଟିଟିବ ଦୂଏଭ ଭା, ଦେଖାଦେବ ଅଲକ୍ଷିତ ଦନ
ପିଣ୍ଡୁର କଣ୍ଠର ଶାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ପଥ ଉଜ୍ଜଳ ଅର୍ଣ୍ଣିବ
ତ୍ରପାରତ ଜନରେ 'ଲେନ୍‌ପା'ର ଶ୍ରେଣିର
ଚତୁର୍ଥ୍ୟାଁର ଓଡ଼ୁ ମାନବର
ସବୁ ଲକ୍ଷ ମାଟିରେ
ଅଗ୍ରଯ ଉଜ୍ଜଳ ।

ଏଇ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟରୁ
ଅନେକଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଗାଁର ଚର୍ମର ଅନ୍ତରୁ
ଏଃ ଅଭ୍ର ଗର୍ଜନା ଭଳି
ଉପାର୍ଜନ କରେ....

ଏ ଦେଶର ମନେ ହୁଏ, ଭଣ୍ଡାର ଶେଷ
ହଠାତ୍ ଯୌବନ ପୂଣି କେଉଁ ଅଧି ବନ୍ଧୁର ଅବେଳେ
ସିନ୍ଧୁର ଭଳିଆ ଭୂଲି ସ୍ୱର
ଆଜି ବେଲ ପଥ
ପାହାଡ଼ ପାହାଡ଼ର ଜଗା ଘଞ୍ଚ ପଥ ଭଳି
ଗୌରବ ଯୋଗୁଁ ନୂଆ କର୍ମୀ ଦେଖାଏ ।

ମୋ ମନ ଆନୁଗତ୍ୟ ହେଲେ
ଭଲ ଭାବି ଦିଅନ୍ତି ଭଜନ ସ୍ୱୟଂସିଦ୍ଧ ହେଁ ।
ଅନେକର ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଁ ଉତ୍ତର ମୁଁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବେ
ଦେବେ ମୋର ସ୍ୱାଗତ କେତେ ।

ଭାଙ୍ଗି ଆସ ସ୍ୱପ୍ନ ଗାଉ

ଅନ୍ଧକାର ଜାଲ ଟାଣ ଅମାବାସ୍ୟା ରାତ୍ରିର ଆକାଶେ, ଭସ୍ମ ଭର !
ଭୂମିର ସେ ଅର୍ଦ୍ଧେ ମନର
ଉଦୟ ସୂର୍ଯ୍ୟର ତଳେ ବୁଡ଼ି ଦେଇ
ସେଠି ଦ'ଓ ଛାୟା ଦୁଃଖ, ଉଦାସ୍ୟ ଅତଳ ।

ବାଷ୍ପ ଅନ୍ଧ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ସେ ତ ଉଦ୍ଭବ ର
ମନ୍ଦିର ତା' ପୃଷ୍ଠେ ଝର ଜଳାସେଚ କାନ୍ତି, ଦୃଷ୍ଟ୍ୟ ଅଚପଳ
ସେଥି ସେ ତା' ଅନ୍ତର ବେଦୀଂରେ
ମୃତ୍ୟୁଙ୍କ ଅଧିକାର ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଉଠେ ଅଶାନ୍ତ ଝଙ୍କାର ।

ଚେତନାର ମନ୍ଦ ଦେଇ
ଯେତ ଜନ୍ମ ଅଗ ପଛ ଦୂର
ବନ୍ଧୁତ୍ୱରେ ଉଦ୍ଭବିବ ନୂତନ ସମାପ୍ତ
ନିର୍ମଳ ଅଙ୍କୁର ।

ତୁମେ ଯ ଜାଣ ନା'
ଦୂରତ୍ୱରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଯାହା, ହୃଦୟ ଯାହା,
ସବୁ ମୂଳେ ଚେଷ୍ଟା ସାଧନାର
ଅଦୃଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପରେ ନବ ବର୍ଷ ପାଏ
ସାର୍ଥକତା ଜନମ ଦିବାର ।

ପୁଣି ଶାନ୍ତ ଯେବ ଏବେ ଅନ୍ତର ପ୍ରଶାନ୍ତ
ରକ୍ତ ମଣ୍ଡ ସେମାନଙ୍କ ଗାଇଲେ ଦୁଃଖ ପରେ ଦୁଃଖ ପରି

ଘାସରେ ଝଡ଼ ଝଡ ଦୁର୍ଯୋଗ ରାତି
ଶରତର ମୃତ୍ୟୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଝଡ଼ୁଥାନ୍ତା ଝର,
ଏବଂ ହଜିତ ସ୍ୱର୍ଗ'ର ପଥ ଖୋଜୁଥାନ୍ତା
ଏଙ୍କ ଭାରେ ଜନର ଆଘାତ
ତା'ହେଲେ ବଦ୍ରୋହ ଯବ ଶତ ଦ୍ୱେଷ ଜଳେ ଜଳେ ଜାଣି
ବାହାରନ୍ତେ କେବେ ଅତସ୍ରାତ !

କେବେ କିଆଁ ନୋଇଥାନ୍ତେ ପ୍ରେତ ଦେହେ
ମୁଁ କିଆଁ ବା' ଡିବୁଥାନ୍ତି ! ଝଡ ଝଡ ପ୍ରାକାର୍' ଧର
ବ୍ୟୁଳ ଚକ୍ରୀ ଜଳ ହେବ ଭୂଲମାର
ପଞ୍ଚମର ଭଭ
ଭଭ ପଞ୍ଚମର ।

ଅନେକ ଦେ' ପାଶବ୍ୟ ଅଙ୍କୁ ଯେ ବଡ଼ ସ୍ୱପ୍ନ
ଯେ ଯୋଗ ଅନ୍ଧକାର ଉମେଇ ଓରେ
ଅବୋଧ ଅଙ୍କୁର ନାନା ସମାର ଏବଦ୍
ସ୍ମୃତିର ସ୍ମୃତିର ଏଇ ମିଳିତ ଅବାକ୍
ଭୂମି ର ଦୁର୍ବଳ ପଥ ଉଛୁ ତ୍ରିଙ୍କୁ ଅବଶ ।

ହେଇବନ୍ଧୁ କେହୁ ଯଉ ଉଚ୍ଚୁ ଦୁର୍ବିନେଶ
ଭା' ପାର୍ଦ୍ଧ ଝଙ୍କାର ଦେବ
ଟକାରେ ବଂଶାନ୍ୱର ପ୍ରଚୁର ଭୂମିତା
ମିସ୍ନା ପ୍ରଥମ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟବ ଝିଏ ପର
ମୈତ୍ରୀର ପରଶା ।

ଯେହେତୁ ଅନ୍ଧାର ନୁହେଁ ଖାଲି ଏଇ ରାତ୍ର ର ଆକାଶେ
ଯେହେତୁ ତୁମର ଦେଇ ଆତ୍ମର୍ ମନରେ
ଦ୍ୱିଧା ଆଉ ସଙ୍କୋଚର କାଳିମା ବି' ନିର୍ଜନ ନିବିଡ଼
ତେବେ ଆଉ ଭୟ କ'ଣ ? ଅନ୍ଧାରର ମୁକାବିଲା କର

ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସ ଭାଙ୍ଗି ଆସ ଘରୁ ସ୍ୱପ୍ନନୀଡ଼ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର

ଭଲକଥା, ତାହାକୁ କହେ
ଦୂର୍ ପାଇଁ ଧଡ଼ିବାରେ ହେବ ତୁମେ ସର୍ବ ଅଗ୍ରଣୀ
ହେଇପାର, କିନ୍ତୁ ମନେରଖ ଏଇ ଯେ ଅବଚେତନ ଅଟଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
ରଏ ତେବେ ଅସୀମତା କ୍ଷମା ଜୀବନ ।

ପଡ଼ିବ ଶାବକ
ହୃଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ର ଧୋଳ ଆକାଶ ବକ୍ଷେ ଉଡ଼ିବାର ଦୃଶ୍ୟ ପାଏ,
ଧାନ ବୁଣି ଗାଁ କୃଷି ତୁଳେ ଉପଚକ୍ର ଭାଷି ଜୋରେ ଜମାଏ,
ନଦୀ ଘାଟ ସମୁଦ୍ର ମୁହାଁଣେ ଜେନେ ପଡ଼ିବାର ମୁହାଁଏ,
ସେତେବେଳେ ହେ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରଖି ଚଳେ ଅନ୍ତରେ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟ ର ଲଗାମ ଧରେ ସମସ୍ତ ଯୋଦ୍ଧା ର
ସେ ସମସ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର କଳରେ
ଅଗଣାର ସବୁଜ ଚେତନା
ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଦୂରେ କରୁଣା ଆଉ ଶତ୍ରୁର ସୂଚନା
ମନେ ତା ତୁମକୁ ଦେବେ ଜରେନାହିଁ କ୍ଷମା ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହେଲ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାଣୋକ
ଆକାଂକ୍ଷା ଚେତନ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରଜାପତି ପକ୍ଷ
ଢେଉ ଢେଉ ଖେଳ ଦୁଲେ ଭେଲିନି ଅକୁଏ
ସାଧନାର ସାଗରେ ଜଳାଏ
ଫୁଲ ଆଉ ଜହ୍ନର ସୃଷ୍ଟି ସମାରୋହ ।

ତାହା ଉଠା ସ୍ତ୍ରୀଚେତ
ସଂଗ୍ରାମ ଜୀବନ ତୁମେ ଦୂର୍ ଦୀନ ପାଇଁ, ଭଲକଥା
କିନ୍ତୁ ମନେରଖ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ଅକଳତାର ସବୁଜ ଭୂମିକା
ମୁଁ ଏ ଠି ବନ୍ଧୁକୁ ଜବତ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତୋରଣ

ମୋ ଦେଶର ବନ୍ଧୁ ଓ ବନ୍ଧୁ ସାହିତ୍ୟିକେ
ଘଡ଼ଓ ମୁଁ ବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁ ଭାଗେ
ସେମାନେ କହିବେ ମତେ ସେ ବଣ୍ଟାପ ନାହିଁ
        ଯେହେତୁ ମୁଁ ତାହା ରୋଷି ବଳକ୍ଷତ ନୁହେଁ
ଯୋଗାଡ଼ କଅଣ କେବେ କେଜାଣି ହେବ ତାହାପାଇଁ ।

ଏଇ ଦିନେ ଓଳିଏ ଭୁମିତ
ଅନ ପ୍ରେମ୍ ମୋହାନନ୍
ହେଉ ମୋର ଛୁଆପିଲା କେଉ ପୁଷ୍ପକୁଳେ ବଢନ୍ତୁ ଏଥିରେ
ଟ ଟାରୁ ଚଟକ, ଝଟକୁ ବାଉପଡା
ପୁଣି ଟାଟା, ବାଇବ୍ରେସନ, ମନଲଗ୍ନ ଭଅଡ଼େ ପିଅଡ଼େ ।

ସେତେଜ୍ଞ ମୁଁ ହାତେ ହାତେ

ଅନେକ କାହାଣୀରେ ମୂକ ଆଉ ମୌନ
ଏଣା ମୋର ଶାନ୍ତ ଲୁଣ ।

କୁନ ମୁନ ଅନ୍ତ ନରେ !
କେଉଁ ମତେ ଉଚି ଭଲେ ଗଲେ ?

ତେବେ ଯେ କେହୁ ନେଦେ
ଭାଗ୍ୟ ପଢ଼ି ଦେବେ
ତାହାର ଉତ୍ତର କ'ଣ ?
ସ୍ଥିର ଏଠ ବାଂଚିବ,
କେଉଁ ସା'ର ସ୍ୱଂତୋ ଭ ମାଲର୍ମ
ଇଚ୍ଛ ଭ ଇମେକ୍ସ ମହର୍ଷ ଭରେ ଧର୍ମ

ଗାଙ୍ଗରେ ବୁଡ଼େ...
ଭାବୁ ଥିଲି କେହୁ କେବେ ତ ତୋର ବୁଡ଼େ ?

ଦେଖ୍ ଉଠା କେହୁ ମଣେ ନଇକୁ ହାତାର
ଭଗାଁ ମୋ ଅନ୍ଧକାର
ଦସ୍ତାର ଦେଖାଉ ଅନ୍ଧ ନେଇଲ୍ ପଛେ
ଦଉଡ଼ ନ୍ତ ଦେଖିବୁ
ଯେମିତି ନ' ଦିଅ ଭରେ...

ନୁ ଅନେକ ଜେ ଦୋହୁ ବିଦୁଷୀ ଘର
ମନରେ ଭାଷା ଗତେ ଭାଇ ଝେଠ,
ଭଂଗା ହିଅ ସ୍ମୃତିର ଦୁ ହାରି
ଦାହି ପରେ ପ୍ରକାଶୀ ଯେଉଁଥିଲ୍ ଥିଲ
କେଉଁଠାଏ ନା ଅବେ ଭାଇଙ୍କର ଫର୍ଦ୍ଦ ବିର୍ଦ୍ଦି ଗଳି ।

ଦାନ୍ତ ବା ଭିକ୍ଷା
ଉଦା ବା ବନ୍ଧୁତ
ମୁଖେ ବା ଗାଡ଼ୁଆଳ ଭାଇଙ୍କର ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ..
କେଉଁଥାର ପଡ଼ି ଦେଖେ, ଅରେ, ଦୁଇଥର, ତିନିଥର
ତା'ପରେ ଭ ବାପୁ, ବୁଝି ହେବ ନିଜର କପାଳ ।

ଏଭଳିଠ ଦେଖି ଦେଖି, ଦେ ଥର ନ ହୋଇଟ ଭଲ
ନ ପାଇଟ ସାରର ବାଁଚୁଛ,

ଦୁଃଖ ଭାଇ, ଦୁଃଖ ଭାଇ
ମୋର ଏ ଯୁଗର ଜଗତ
ଏଇଠି ଜଗତ ମୋର

ତର୍କ ଅଛି ଦେଶ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମୁଁ ତ' ଏ ଦୁନିଆ ଭୋଗଇ ।

ଟେମ୍ସ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର

ଡାଳକୁ ଝିଙ୍କାଏ କେବେ ଫୁଲପତ୍ର ପାଇ
ଅରେ ଏମନ୍ତ ବୁଲି ଯାଇ ଯାଇ
ସୁଦୂର ନିର୍ଜନ ପଥ
ହଠାତ୍ ପବନ ଯେବେ କଥା କହି ଉଠେ ।
ମନେ ହୁଏ, ଶୂନ୍ୟତା ଯେପରି
ମୂର୍ଖ ବନ-ମୃଗ ପରି ଆଗେ ଆଗେ ଛୁଟେ ।

ବୁଲିବାର ନିଶା ଲାଗେ

ମାଇଲ୍ ମାଇଲ୍ ବୁଲି ହଠାତ୍ ପହଁଚେ
ତାଳ ପିଆଶାଳ ବନ ଜଙ୍ଗଲ କନାରେ ।

କେଉଁ ଦୂରେ ସବୁଜ ପାହାଡ଼,
ପାହାଡ଼ର କଡ଼େ କଡ଼େ ଗାଢ଼ ନୀଳ ହ୍ରଦ
ହାଓ୍ୱାର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ନେଇ ଅଭିସାରେ ମନ
ଗୀତ ଗାଇ ଉଠେ,
ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଭାସି ଆସେ ଦିଗନ୍ତ ବିଲୀନ ଦୂର ମେଘର ସେପାଖୁ ।
କି ଅପୂର୍ବ !
ଆନନ୍ଦର ହୋ-ହଲ୍ଲା ମୋ କଣ୍ଠେ କି ଚମତ୍କାର ଫୁଟେ !

ନିଜକୁ ପଛରେ....

ମୋର ଏ ଶ୍ରମିକ-ପ୍ରାଣ, ନୀଳ ଶୂନ୍ୟତାର
କିପରି ପାଇବ ସ୍ୱାଦ ?
କର୍ମିଷ୍ଠ ଜୀବନ ସତେ କିପରି ଭାବୁକ ହେବ ?
କିପରି ଅଶାନ୍ତ ହେବ ମୁକ୍ତିଅର ମନ, ସବୁଜର ମଦପିଇ ହେବାକୁ ଉନ୍ମାଦ ।

କିଏ ଜାଣେ, ତୁମେ ବା ଗର୍ଭ-ଦେଉଳରେ
ଜେମ୍ଭଳ ସବୁ ଯିବ ଜଳ ଝଡ଼ି ଯୋଉ
ବେଳେ ବେଳେ ଜନନ ଅଶ୍ରୁଳ ପ୍ରେରଣା,

ଅନେକଜନଙ୍କ ପରେ, ପ୍ରେମର ସଙ୍ଗମ,
ସ୍ମାରୀକ ଛୁଆଟି ତା'ର ଅନାଦୃତ ଛବି
ତୁମେ ବା ଜାଣିବ ଜନ୍ମର ବେଦନା ।

ନୂତନ ଶବ୍ଦର

କୋଣାର୍କର ନାଟ୍ୟଶାଳା, ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ମନ୍ଦିର
ଝିଙ୍ଗର୍‌ ବା ଶକ୍ତିଶିଳ, ଧଉଳି ଗିରିର ସ୍ତୁପର-ସ୍ଥାପତ୍ୟ
ଇତ୍ୟାଦ ଇତ୍ୟାଦ ଯାହା ଆମେ ସବୁ ଗର୍ବ କରି କହୁ
ସେ ସବୁକୁ ଧ୍ୱଂସକର, ମାଟିରେ ମିଶାଅ,
ଯେହେତୁ ସେ ସବୁ ପାଇଁ ଆମେ କେହି ଦେଇ ନାହୁଁ କିଛୁ ।

ଯାହା ଆମ' ପୂର୍ବ ପୁରୁଷର, ସେ ସବୁକୁ ଉଖାରି ଉଖାରି
ଉଣ୍ଡି ମ ଟିକିବା ଆଉ କେତେଦିନ ଆମେ ?
ଅନ୍ଧକାରର ତୁନା ଲମାରକ ଗଣି
ଛୁପା ଦନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରାଂଶରେ ମୁକୁଳା ବୁଲେଇ
ନୂତାପାଏଁ ସ୍ମରିବା ଦିନେରେ କେଉଁ !

ବରଂ ଆସ ନଜ ଦେଖା ଜନ୍ମ,
ତୁମ୍ଭା ତୁମ ପ୍ରତିଂଦ୍ୱର ଅବିଶ୍ୱାସ ପଥେ,
ଦୃଷ୍ଟ ଗୁଡୁ କରିବାର ଭ୍ରାନ୍ତି ପଥେ....
ତୁମ ଦର୍ପ ଅଭିମୂର୍ତ୍ତି, ଆକାଶର ପରିଧିର
କଜ ରେଖା ଶତ୍ରୁର ସଂପଦେ ।

ପୃଥ୍ୱୀ ମାଟି ଉର୍ଦ୍ଧ-ଧାମ ଆମ ଜଡ଼ଦ୍ୱୀପ
କୋଠାଘରେ, ପଞ୍ଜାରେ, ଅଗ୍ନିତ୍‌ କରରେ
ପଦ୍ମଭୂତ୍‌ ଜନଶୀର ଶସ୍ୟ ଜାଗସୃଜା

କସ୍ତୁରୀ କପୁରୀର ଶତଶା-ଉଦ୍ଧବ
ତା' ବ ହେଉ ଜଣେକେ ସୁବର୍ଣ୍ଣାବାଦର ଉପାର୍ଜନ ପନ୍ଥା ।

ଅମେ ଯେତେ ମଜଦୁର ଆମର ଏ ରକ୍ତି ଓଜୁ ଭାଇ ?
ସେବକ, ପାବଡ୍ରୀପ ବୁଭତବ କୁ ନାଭାବେ।ଭା
ଏ ରକ୍ତ ଏ ଲୁହର ମଧର ମର୍ଭର୍ !

ଭଙ୍ଗର ଭାଙ୍ଗ୍ ଭଲ-ଦନ୍ତ ପ୍ରକ୍ଷର
ଅନ୍ଧେ' ଭଗତା ଆଖି ଝିଲ୍ଲ ମିସୁମିତ୍ର !!

ଧାତୀର ଦଳର ଭାଗେ ଯେତେତ ଭଣ୍ଡାର
ଯେତେ ସବୁ ହବ୍ ଭାଙ୍ଗ ଅମଳତଳୀର,
ଭରତା ଛୁଟରେ ଭା'ର ମୁଭାବର ଭରେ ।
ଝେଳ ଖର ମେଦୁରଭ ମଣିଷର ଖୁଜା
ଦେଖୁ ଦେଖ ଦେ ଗ୍ରାମ ପୃଥିବୀର ବାଷର ।

ଦେଖିବ ଅଞ୍ଜାର ନୂଡେ ଭାଡ ରୂନେ ଲୁଭଲ ଭଦ୍ଧାତ,
ଦ'ଭାମର ମୁକ୍ତି ଅଭ୍ୟୁଦୟ ।

ସମଷ୍ଟିର ମୁଁ

ମୁଁ କ'ଣ ଜାଣେନା ସବୁ ?
ଜନ୍ମ ପ୍ରାଣ ଜ୍ୱାଳା ନେଇ ସବୁଠି ମୁଁ ଜଳେ
ଜଠାଗ୍ନି ଦୁର୍ବେଳ ନୁହେ : କ୍ଷୋଭ କ୍ଷୁଦ୍ର ନା
ଏବଂ ମୋ କଂପିତ ହାତ ତୁମ ଆଡ଼େ ପ୍ରସାରିତ କରେ ।

ପ୍ରେମର ଅଙ୍ଗସ୍ପର୍ଶ ଚଏ, ତାହାକୁ ମୁଁ ଚାଏ ?
ଯାହାର ବାହୁରେ ନାଚେ ଝଡ଼ର ଆଗ୍ରହ ।

ତାହା ଅଡ଼େ ନୁହେଁ ?
ଯାହାର ଅଟିରେ ଜେଲେ ଜଳଜ'ବ ୍ ହୁ ।

ହାତ ରଖେ ତା'ର ହାତେ, ଯିଏ ମୁଖ ଭଲପାଏ ।

ତୁମେ ସବୁ ଭଲ ଆଉ ବାଙ୍କ ବେପରୁଆ
ହୃଦ୍‌ର ଭାଙ୍ଗିଲ, ପଞ୍ଜୁରୀର ଭାଙ୍ଗି ଦାହା କେବଳ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ !
ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଏକାଗ୍ରତା ସବ ଠିକ୍ ଥାଏ
ବର୍ଷ ବର୍ଷ କୁହେଳିର ଦାସ୍ତ ଚଞ୍ଚଳତା
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ତୁଟେ ।

ତେଣୁ ଲଢ଼େଇ ଅଦ୍ଧ ପଥ,
କାରଣ, ହଠାତ୍ ଏତେ ଚେତନା ଭଲ ନୁହେଁ,
ଏଇ ଯେତେ ଭାଙ୍ଗିବା ତୋଡ଼ାର ମଧ୍ୟେ ରଚିବ : ରଚିବ ତାହା ;
ଅନଭିଜ୍ଞାର ଏ କ ଚନ୍ଦ୍ରନ ଦେବ ?
ଚଢ଼ ପଡ଼ ରାସ୍ତାହାର

ଅଗଣା ଗଳର ଶେଷ ପଦ୍ମ ଭସ୍ମରେ,
ଅବର୍ତ୍ତା ଯୋଦ୍ଧାହର, ତୋଠାରଜ ବଦଳର
ଅଭ ସବୁ ଯେବେ ଗାଡ଼ା ବୁଲୁଛ କଲ୍ପଣୀର
ତାକୁ ପୁଣି ନୂଆକରି ବେଶୋରର ଅମରେ ଏକ
ତାପରେ ସ ସ୍ୱପ୍ନର ଗନ୍ଧ' ।

ଚରମ ଧ୍ୱଂସର ମୂଳେ ବୃକ୍ଷଟିଏ ଅଶୁଁ
ଲହେ ଚେଷ୍ଟ ଅଦୃଶ୍ୟର । ଗଭ ଦୂର୍ବଳତା ହିଁଏ
ତା'ର ଜ ପାତ୍ରୀ,ରା ଅଛୁ ?

ସ୍ୱପ୍ନର ଜଳର ଯେ ଅନେକ ଦରେଜ ଧାମୀ,
ଏବ ଦେ ମଣକ, ଅରେ ଲେଖା ସବୁ ଭିଲ ଭଲେ ଭଟହାସ ଅଛି ।

ସ୍ମୃତିର ସୁରଭି

ଏବେ ସେହି ତରୁଣୀର ମନ
ମୋ ଆକାଶେ ଢାଳିଦେଲ ସଜଳ ଶ୍ରାବଣ
ଦେହର କାମନା ଯୁଗେ ଲେଖିଦେଲ ଜନ୍ମ ଯୁଗର
ସେ ଆଜ ତାହାର ବଧୂ, ଗୃହିଣୀ ହେଲେ ବି
ମୋ ପାଖରେ ଏକ ଛବି, ଅନୁପମ ଛବି ।

ମନେ ପଡେ···
ହଠାତ୍ ସେ ସେଦିନ ଯେତେବେଳେ ଆସି
ମୋ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗେ
ଖୋଜିଲେ ରଙ୍ଗୀ କହୁ ଲେଖାଟାଏ ଦେଖି
ଖୋଲିଦେଲ ପାଇଦେଲ ମନସ୍ତ ସୋହାଗେ ।

ତା'ର କେତେ ମାସ ପରେ
ସେଦିନ ମୁଁ ତା'ର ଘରେ ଅତିଥି ଅଜଣା
ହଠାତ୍ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭାତ ଦେହଲ ସେ ମତେ ଆସ ବୁଝିଯିବା,
ଦେଖାଇଲ ଅରଣା ସବୁଜ ଏଖାକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଦୁଇ ଦୁଇ ଥର ପଢ଼ି, ପାଖର ଗାଲକୁ ପରେ ଛୁଇଁ ଦେଇ ବସି
ଦେଖି କହୁଥିଲେ ମତେ ବୁଝିଲା ଭଳିରେ ।

ଦଲେ ପଛି ହଡ଼ଳେ...
ମୋ ଲାଗି ଏ ଫୁଲର ମହକ ଆସିଲା ବି ବହି
ମୋ ଝୁଲିର ଅସ୍ତ୍ରର ତଳେ ଚୂନ ଦାମ ଦେଇ
ଦଶମୀର ଚଳଚଞ୍ଚଳ ଜହ୍ନ ଝରିଲା ଆକାଶେ....
ତା' ଚକ୍ଷୁରେ ଅଶୀଅର ଜଳ ଜଳ ଲୁହ ଉଠିଲା ଚହଲି ।

ତା' ପରେ ସବୁର ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ମୃତିରେ

ମୋ ଘରର ମଶାଣ ସେପାଖେ
କେତେବେଳୁ ଚୁଲା ହେଉ ହେଉ
ଠିକ୍ ସେଇଦିନ ବେଳେ, ଏବ ମୋର ହୃଦୟ
ଜଣେ ସେ ତ ଅର୍ଥ ବୁଝିବ !
ବନର ଅନ୍ଧାର ତଳେ ତରୁଣ ମର୍ମିଳ ଅନ୍ତରାଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପ୍ରାପ୍ତ !

ଚଳନ୍ତ ରଜନୀ ପରେ ବୋଧୂ ଲଗେ ।
ଭା'ର ହେଉ ଲକ୍ଷ୍ମିତ ...
ଗାଡ଼ ଦାଉ ଅଲଗା ସ୍ପର୍ଶର ଗନ୍ଧ ଶାଢ଼ୀ ତଳେ....
ସୂର୍ଯ୍ୟ ମଣି ପୂର୍ବ ରେ ପ୍ରତିଭ ହୁଣେ ।
ଭା ବ' ସନ୍ଦେହରେ ।

ବସ୍ତୁବର ବେଳୋ
ପେ' ଗଭରତା ପରେ ହୃଦୟ ଶକ୍ତି ଏ ଦେ,
କାହିଁରେ ଅଛୁ ତ ?
ଭା' ଭଲକୁ ପାମାନ୍ୟ ଉକ୍ତି ଭଲ ଲଷ୍ଟ-ଯୋଗାରେ
ଅଛି ତୁର ଗତ :
ଦୁଃଖରେ ଏତେ ଯୋଗ ..
ବେଳେ ବେଳେ ହୁଏ,
ଘାଟରେ ଦୃଶ୍ୟକୁ ନେଇ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି ଯଦି ..

ଛିଃ, ସେ ସୁଯୋଗ ଅଛି ଏ ଜଗତରେ ଭାଇ ?

ଉତ୍ସାର ଉତାତ ନେଇ, ପ୍ରହର ଗଣିତ ଦଶ ବର୍ଷ ଦଶ, ବର୍ଷ ସତ...
ଚୂପ୍ ଚୂପ୍
ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପ ହୃଦୟର ପଥ ନିରବ ଅଙ୍କୁର ।
ଦେଖି ଏତ ମାତାର ହାତରେ ବେଦେହର ତରୁଣ ଭଗିଣୀ
ଜଳ ବେଳରେ ପଥ ମୃତ୍ୟୁ ତତ୍ତ୍ୱ ମାତୃରେ ।
ଦେବ ଫୁଲ ଗର୍ଭ ଷାପ, ଭବିତବ୍ୟ ଯାମିନୀ ।

ସବୁ ଶେଷ
ଅଚାନକ ଶେଷ ।

ଖୋଜି ହେଉ ନ ଶେଷ—ଜନ୍ମ ଏଥର ?
ଶ୍ରାବଣରେ ଜଳ ବର୍ଷା,
ବସନ୍ତ-ସୌରଭ ?

ବେଳେ ବେଳେ ଲାଗେ ଯେବେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହାତ
ମୋ ପାଖରେ ଦେଇ ଯାଏ ନୂତନ ଛନ୍ଦ ଅବା ସମୁଦ୍ର ବେଳାରେ
ହେଉ ପାଖି ଯେ ନାଚ ତାଡ଼ିବ ନ ଲର୍ଷ୍ଣ ଠାଣିରେ ?
କେବଳ ନ ପଡ଼େ ଜଣା, ଛୁଇଁବାକୁ କେଉଁଠି ମୁଁ
ଜନ୍ମ ନାଁ ଦେଖାରେ ?

ଜଏ ଜାଣେ, କେବେ ସେଇ ରୂପସୀ ତରୁଣୀ
ମୋ ଅଜାଣେ ଖୋଜିଲା ଶ୍ରାବଣର ପ୍ରେମ
ସେ ଅନ୍ୟ ଜନନ ହେଉ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମରେ
ମୋ ପାଖୁ ନୋହିବ କି'ଣ ? ମାୟା ଵା ମମତା ?
ଅବା ତାକୁ ତାଡ଼ିବ କେଉଁ ?

ହେଉ ପଛେ,
ଅଜଣା ପଥକୁ ହେଉ ଏ ଯାତ୍ରା ଅନନ୍ତ ପଥ, ସବୁ ଜନ ଥାଉ
ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଶ୍ରାବଣର ଜଳ ଝରୁଥିବ, ଏଇ ଜନ
ମୁଁ ପରି ଅବେଳେ
ପାଇ ତା'ର ସ୍ମୃତିରେ ଜୀବନ ।

[illegible]

ଶ୍ମଶାନ ପିଣ୍ଡରେ ଅଛି ଦୁଇଟି ଗଛ
ଆଜ ମୁଁ ଲଗାଇ ଶାନ୍ତ ମନକୁ ହେଉ
ଦର୍ଶା-ପୁଷ୍ପ ଦେଇ ଘର ହେଉ ଚଳ୍ ଚଳ୍ ଚଳ୍
ଯେତେବେଳେ ଗନ୍ଧରା ହାଓ ଦେଇ ଭେଳାରେ
ଭୁଲାଇଲା ମୋତେ ଘର ଦେଖିବ, ଅନେକ ଦିନ ।

ଦେଖିବ ବନ୍ଧର ଜଳ ସ୍ନାନ ନୟନେ
ଚେଉ ଅଚାଣ ଲୌବ, ଝିଙ୍ଗି ଗିଁ ଦେଇ
ହୋମଠ ଦ ଶ୍ ମାଣାକୁ ସେହି ସେହି ଶବ୍ଦର ସୂତ୍ର ଛୁଅର
ସ୍ମୃତିର ଚଳ ବୋଲେ, ଲେଉଟିବ ସ୍ୱପ୍ନ
ସେହି ସେହି ଭ୍ରାନ୍ତ ଦର, ଦେଖ ଆଜ ହେଉ ମୁଁ ଜେଗଣ ।

ଚଳ୍ ବୋଲେ ଶ ୨ ଅଛୁ ? ଚୁପ ଅଛୁ ? ଦାଉ, ରାଙ୍ଗ ଅଛୁ ?
ଉଦଶାଏ, 'ଅନେକ ପାଇଁ ବାଉନାଗ୍ ଭରିବ । ,
ଭାଗରେ ହୋମ୍ସ ବ୍ ନ ଦେଲେ ଶ' ଦୋଉ୍
ବୁନ୍ଦର ପଞ୍ଚ ଟିଭେ ମନ୍ତ୍ର ତୋଳୁଅ ।
ଦଣ୍ଡଣ ଭସ୍ମ୍ ଛାଇ, ହେଉ ଶୂନ୍ୟ୍ ଚେତ ।

ଏ ଜନ୍ମାନ୍ତ୍ରୁ, ଅବଶିଷ୍ଟେ ସେଠାରୁ ଚେଚ,
ଦାବାମୀ ଦୁଃଖର ଦର ଦୂରା ମାଣ ପାହାଡ଼ ପାହାଡ଼
ବୃଦ୍ଧାଙ୍କ ଭଙ୍ଗାଗ୍ର ଜେଉ ଶେଷର ତେଜୁନ
ଛୁଞ୍ଚାଉଳ ପଞ୍ଚର ମୂର୍ଚ୍ଛାବୃତ୍ତି ବ ଦୂରେ
ଭୁଲିଯିବ ସବୁକିଛି, କେବଳ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ।

ବରଷୁଣୀ

ଅନ୍ଧାରୁ ଉଦ୍ଭାସିତ ବର୍ଣ୍ଣରେ
ତୁମ ହାତେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲେ, ବରଷୁଣୀ !
ଉଲ୍ଲାସ୍ଥର ଗୀତ ଉଦ୍ୟାନ ଶଙ୍କରେ
ଭାଇଲେ ଟେ କେଉଁ 'ନନ୍ଦନର' ସମୋଦକ ହାତେ
ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଉଡ଼ି ଗଲ ତୋଳାଇର ବେଳେଳା ନେଇ, ଆଖି ଆଉ ଓଠେ ।

ଦୂର ଦୂର ବର୍ଷଣର କଥା
ଯେ ବୋହେ' ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସ, ମଳୟର ସୁରଭିତ ସ୍ୱର
ଆକାଶରେ ଦଳା ଉଡ଼ୁ ଥିଲ.
ତାଳପତ୍ର ନାଚଇ ଉଚ୍ଚରୁ ଢଳେ ଢଳେ କୋଷ୍ଟା ପଡ଼ୁଥିଲ ଘର
ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ଉଲ୍ଲାସ ନର୍ତ୍ତନ, ନୟନରେ ଅଭି-ତୃଷା ଦେଲା ।

ଗତ ଦେଇ ମୁକ୍ତର ଗାଲର ଉପରେ ଅଧରେ ବସାଇ
ଏତ ଗୁଚ୍ଛ ରଜନୀଗନ୍ଧ ର ଶୁଭ୍ର ଫୁଲ ପର ଦୁହିଁଥିଲ ।

ମାଳତୀର ଚନ୍ଦନ କଣ୍ଠରେ ଉଦ୍ଧ୍ୱର
ଦେଇ ଏତ ଦ୍ରଷ୍ଟିର ନୟନେ ଚାହିଁଦେଇ, ତନ୍ମୁ ହେଲ ଦୃଷ୍ଟି,
ଚାହେଁଲେ ଲୁହ ଧାର, ସକରୁଣ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ମିଳନ ବାସନା ।

ତୁମ ହାତେ ହେଲ ସ୍ୱର, ଜୀବନର ଶେଷ୍ ସ୍ୱର ମୋର ।
ତା ପରେ୍ ଅଚ୍ଛନ୍ନ ତ୍ରିଭଙ୍ଗ....
ଜେତେ ସେ ଚନ୍ଦର, ଗ୍ରାମ, ପାହାଡ଼, ପ୍ରାନ୍ତର, ପଥ, ଭଙ୍ଗୁ ନାଚି ଠାକୁ
ଢେଉଥାଉ, ଡାକ, ତାର୍ ଦେଖେ ଉତା-ଉଦ୍ଧା
ତୋହଠି ଘରଣୀ, ତାହିଁ ଜର୍ଜିତ-ଭେଷୀ ଅବା ଦ୍ରୋହ୍-ମୋଚାଜନ୍ ।

ଜହ୍ନରାତି ସ୍ୱପ୍ନମାନଙ୍କ ଗାଉଥାଏ
ଡାକୁଥାଏ ବନ୍ଧୁବନ୍ଧା ଦେଶ
ତେବେ ତେବେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଝରି ଲୋକର ସ୍ୱପ୍ନ ଛିଦ୍ର
ତେଣିକି ସ୍ମୃତିର ଦେହ ଭାଙ୍ଗି ସଂସାରି ପଥ ଦୂରେଇ ଦେ
ଶବ୍ଦ ପାଠ କରେ ଦେହେ, ବାସ୍ତବ ଗନ୍ଧର ସ୍ୱାଦ ଦେଉଥାଏ ।

ହେ ଛୁଇଁର ଭାଷାମାନେ ତବ ମୋର ପାଖେ ମୁହିଁ
ଏ ଦେଶରେ କେଉଁ ପଥିକ
ତୁମେ କି ପାଇବ କିଛି ଏବେ କି ହୃଦାକୁ ?
ଏବେ ମୁଁ ଯେଉଁ ପଥ ତୁମକୁ ଅନ୍ତରେ ଭାବେ
ପଞ୍ଚଅର୍ଥ ଆଉ, ଦୂର ଦେଶ,
ତୁମେ କି ଆଣିବ ଦାଉ ନୂପୁରର ଧ୍ୱନି ବେଣୁଧ୍ୱନି
ଆଜ ଏଇ ପ୍ରେମର ଛବି ଭାବେବ ?

୧୯୫୮ରେ ଓଡ଼ିଶାରେ, ବହିର ଲିଖିତ ଭାବ ଚିନ୍ତାଙ୍କରେ ଲେଖାରେ 'ବେଣୁଧ୍ୱନି' କବିତା ଛନ୍ଦ ପେଟେ ଯେଉଁ 'ଝଙ୍କାର' ପତ୍ରିକାର ପୁରସ୍କାର ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପ୍ରଥମ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲା ।

ସ୍ୱପ୍ନ

ଝପାଳପି ନାମ ନେଇ ଉଠି ଯାଉଁ ଯାଉଁ
ତ'ଣ ସବୁ ସେ ହିସାବ ଅଳ ଅଳ ହେଲେ ।
ବାହାରକୁ ଉଠିଗଲେ...ପୁଣି ଫେରି ଆସି, ଦୁଆର ସେ ପାଖେ
ପଚାରିଲେ : ଅଜ୍ଞ, ଜନ୍ମ ମନେ ନାହିଁ
ଏ ସ୍ୱପ୍ନଟା କୁଆଡ଼ି ଏଲେ ଆସେ ?

ଉତ୍ତ୍ୱେଳ ଚିନ୍ତା ମୋର ମନେ ହେଲ ନାହିଁ,
ସ୍ୱପ୍ନଟା ମୋହର୍ଠି କେ ପଚାରିବା ଅର୍ଥ ?

ଜେମ୍ କହୁଥିଲେ ମଟର ପୋ' ପୋ' ପାଖ ହେଲ
ପଚାରିଲେ କିଛି ତ'ଣ ଦରକାର ଅଛି ?
ଉତ୍ତରେ ସେ : ନାଇଁ ନାଇଁ ଟାଟାକୁ ଆସିଚ ମୋର ଶୁଣୁଥିଲ ।

: ଆପଣ ସେଠାରେ ଥିଲେ ?

: ଥିଲେ ସେ....ଓହୋ, ଛକ ମନସ୍ତୁଁ ଭିତରକୁ ଆସି
ପଚାରିଲେ ଆଜ୍ଞେ ଲୋକେ କେଉଁ
: 'ସେ'ର ନାସ୍ତିକ ଏଠି ଉହାନ୍ତି ମୋଛଠି ?
ଭଏ ତ'ଣ ତାଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନ ?

: ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ, ତାଙ୍କୁ କେମିତି ଜାଣିଲେ ?

: ଅରେ ଅରେ, ଆପଣତ ସେଇ ମୋର୍ଟ ! ନମସ୍କାର ନମସ୍କାର,
ଖାଲି ଦେହଟାରେ ଏଠି ଏମିତ ବସି ବସି, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ତ !
ଶୁଣୁଥିଲେ ଯାହା ଠିକ୍, ହାଷ୍ୟ ସିଧା ଲେଖ,
ତନ୍ଦ୍ରା ମଧ୍ୟେ ବୁଝିଲେ ସେ, ତାପରେ ହଠାତ୍...

ପଚାରିଲେ : ଆଉ କଣ ନୂଆ ଲେଖିଛନ୍ତି ?
ନୂଆ ବର୍ଷ ଏ କେଉଁ ବହି ବାହାରିବ ?
ଉପନ୍ୟାସ, ନାଟକ, ଗଳ୍ପ ?
ଆପଣଙ୍କ ଲେଖା ବହି....'ମୃତ୍ୟୁ' 'ଅର୍ଥୀର ଶେଷ' ଆଉ 'ସଂଳାପ'
ମୋ ପାଖେ ଅଛି ନ ପାଇଲି ।

ତାପରେ ହଠାଏ ଚମକି ହଠାଏ ଗମ୍ଭୀର,
ସ୍କୁଲ ପାଖେ ଲାଗି ଗଲା ଅଟକିଲେ : ଶୁଣନ୍ତୁ ଶୁଣି ଏ

! ଧନ୍ୟବାଦ !
ସମାଲୋଚ, ମୁଁ ପାଇ ଏ ଭ ମୋର ଦଶା ଭଟା, ମୁଁ ମୁଁ ମଗାଏ....

: ଗାଡ଼ି ଆସିଲା, ଆପଣଙ୍କ ମୋ ଠାରେ ଏକ ବହି ଦେବା !
ଭଲ ହିଁ ଲେ ଅଛି ଯାଇ ମୋହାଙ୍କୁ ପାଏ....

ପୁଣି ଦେଖା ହେଲେ ପୁଣି, ନୂଆ ବହି ଛପା ?
ପୁରୁଣା କେବେ ଭ ଅଛ ଭୋରେ ଦିହ୍ନ ।
'ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ' ନାଟକର 'ସଂଳାପ' ପ.୫୫, ସେଥି ମୁଁ ଲେଖକ ।
"ଦୁଃଖର କାହିଁ ବଡ଼" ଦେଶେଠର ପଢ଼ି ଭ ଲେ...
ଭଲ ଗାଁର ସମାଲୋଚ ନାଲେଖେ ଯାଇ ଭୁଲିବ ।

ହାଣିଦେଲେ ବ' ଭଲ, ହିଁ ଲେ ଦୂର୍ ପୁଣି ଦେଖା ଭଣା
: ଗାଡ଼ିର ଛୁଟିଲେ କେବେ ?
: ଏଇ ଟ୍ରେନ୍ ଛିଡ଼ିଲ, ଭାଷା ଅଛ....
: ଟ୍ରେନ୍ ହାଇ ଯାଇ ବ ଦେଖିଏ, ଏବେ ଯେଉଁ ଭେଟ ପୁଣି...
ହିଠାଏ ହୁଇଲ : ହଁ ଦେଖାଇ ଦିଦେଲେ ଭଲ ଦେଖନ୍ତ ।

[[illegible]]

: ଅଜ୍ଞାତ ? ଯେବେ ଗତ ଜୀବନରେ, ଏ ଜଗତେ କେତେ ଦୁଃଖର
ଦେଉଥିଲୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟଥା, ସବୁ ଦୁଃଖର ଝିଙ୍କୀ, ଯେଉଁ ଭାବନାର
ପାଣି, ଝୋଟ ଝୋଟ ଓ ଚକ୍ଷିଭଙ୍ଗୀ, ଦୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ?
ଚୋପଡ଼ୁଥ ଦଉଡାର ବର୍ଷ, ସମ୍ମା ଅଧି ଅଠୁଁ ଯେଣୀ
ଜେଷ୍ଟିଲେଷ, ଭାଗୁ ନେଷ୍ଟେଷ, ଓଡ୍ଡେହେବେ କହୁ ?

ଓ'ଣ ବା ହେବ ? ଦେବ ? ଭଗ୍ନ ଜନ୍ମ
ଦେହମ୍ ଭସ୍ମ...
ସ୍ପର୍ଶ !
ତାର ପ୍ରେମ୍ ସେ ଜଳର
ଧପ୍ ଧପ୍ ଦେ ।

ଯେଉଁଦିନଟା ପଡ଼େ ଯେମିତ ଦୋହଲ ଦୋହଲ
ଠିଆହେଲ ସାମନାରେ : ଫୁଲବଣ, ଫୁଲ୍ଲ ହେଲେ କହୁ ଜେଷ୍ଟିଲଷ ?
ଖପରାଙ୍ଗ; ନାଚେ ବା ଭରୋ ବ'ଧାଡ଼ !

ଭସା ପଟ୍ଟଣ
ଓ'ଣ ହେଲ ଭବ ମୋର ?
ଏ ମୁଁ ଓ'ଣ ଭଲ ?

ହର୍ଷ ଶ୍ୱାସ....

ତା'ପରେ ଦୋହାଏ ତ'ଣ ହେଉ ଦେଦାରୁ ଗାଉ, ଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ
ଏ ଜଗତେ ଭଦ୍ରବେଦ ଜେଜେବେଳେ ଧରି ସାଉଛନ୍ତି ।
ସାମନା ଭୂମିଟା ତାଲି....

ଶୂନ୍ୟ ପଥ
ଅନେକର ଅଙ୍ଗୀକାର, ଘନ ଘନ ଢେଉ....

ଓ ଅବ୍ଧେ !
ଏପାରେ ଅନନ୍ତ ଚାହିଁ

ଅଦ୍ଭୁତ
ବନ୍ଧୁ ପଥ
ସ୍ନେହର ମୌସୁମୀ ବାଇ
ଜଗତର ସୁଖର ପ୍ରାନ୍ତର
ଚେତ୍ର ଶ୍ୟାମଳ ସ୍ୱପ୍ନ

ସତ୍ୟ ହେବ ମନ !

ସେଇ କେତେ ଜଣ

ଶୀତ ଆଉଠି
ଦୁଆର ସୋପାରେ ପୁଣି ଠକ୍ ଠକ୍ କଲେ
ସେଇ କେତେ ଜଣ ।
ଛଠି ଅଛି ପତ୍ରରେ : ବୁଢ଼ା ଦେଇ, ଲୁଗି ଦେଇ ପାଗଳେଇ
ଆଉ କେଉଁ ତ'ଣ ?

ମାଘର ହେମାଳ ଶୀତ, ଶରୀର ଅଭାବ ।
ଖୁବ୍ ଅସ୍ତେ କହିଲେ ସେମାନେ
: ଭିତରେ କୁଆଁଟି ଟିକେ,
            ଆମେ ଏଇ ପଲେଇ ହୁଡ଼ୁକୁ ଯେତେ ଏଠି ସେଠି ଲୁଚ
ଅଛ ଶୀତ, ତାର ଦନ୍ତା ଓ' ଆମେ ଅଣ୍ଡା ନେଇ
ଫୁଲେଇ ଘୋଟୁଚ ।

ଅନୁମତି ଅପେକ୍ଷା ନ କରି, ପଶିଗଲେ ଅନ୍ଦର ମହଲେ
ଦୁଆରଟା ଭେଜେଇ ମାରିଲେ ସନ୍ତେଃ
କୁହାଟାହା ଅଛ ଘର ଟୋପାଏ କହନ୍ତି, ଆମେ କହୁଥିଲୁ
ସେଇ ଭୁଲ ଭାଣ୍ଡ ପରେ ପରେ
କେବଳ ଦେଉଳ୍ ଟୋପେ ପାଣି ବ' ପିଇଲୁ ।

କସ୍ତୁରୀ ଝୋଳ ଭାଳ ନ୍' ଭରୁ ଭରୁ କହିଲେ ସେମାନେ
: ଏତେ ବଡ଼ ଭୁଷ୍ଣଜିଷ୍ଟର ଗ୍ରାହକଟା ହେଲଗଲ,
ସିଚେଷ୍ଟିଇ୍ କରିବାକୁ ଟ୍ରପ୍ କେଇ ଦେଇ...ସେଇ ଶଳା ଦଇଟା ଦଲାଲ୍
ଗ୍ରୁପ୍କୁ ନେଲା ଜିଦ୍ଦି ଅବସ୍ଥାଟା ସାବାଡ଼ି କଲେ, ଆଉ ଛପିଗଲେ
ଠିକ୍ ଯେତେବେଳେ ସେପାଖ କାମୁରା ।

ପର୍ଶ୍ୱାବ ! ତ୍ରାବୁଡ଼ି, ଏଇ ଅନ୍ଧ ପାଣି ତୋଟେ ଓଲ
ସେଇ ଜର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ର ମୁଣ୍ଡେ ଶୋଇଥିବେ ଜନ୍ମିତ୍ର ଅବସେ ।
ହେଉଥାଏ ମେଘ ଜଳ ବସି ବସି ଜୀବନ ତୁହାଇ....
କେତେ କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ହଜିଗଲାଠି ଭାଗ୍ୟ ଅଶ୍ରୁ ଠିଅ ହେଲ ।
ଦୂର୍ଧ ଶତ ପୁରୁଷ ।

ସେମାନେ କାନ୍ଦୁ ଲୋକ ପଡ଼ିବା ଅଟକୁ ମୁଁ ଅତେଇ ଜଣ
ଜଣେ ମତେ ଚିହ୍ନିପାର ପଚାରନ୍ତେ....
: ପାହାଡ଼ୋଟ ଛୁଇଁବାକୁ କେଉଁଠି ଆସିଥିଲେ ସବୁ ଜଣାଇବେ ?
ସୁନଗାଣ୍ଡ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ ତାଙ୍କ ଅନୁ ହଉତାଳ ହୁଏ
ସେ' ସାଲଟା ହାଳଡକୁ ଫେରାଇ ବୁଝାନ୍ତେ ।

: ଛୁଇଁବାକୁ ଆସିଥିଲେ ମନାଉଛ କେମିତି ଦେଇଛ ।

: ଏଠି ବୁଝାଇବା ଲୋକ ? ତୁମ୍ଭ ଜାଣେ ଜଣେ ।

: ବୁଝାଇବା ? ତୋଟେ' ଏଇ ଜଳରେ ସତ୍ୟାରେ....ସେଇ ସେଠାଅରେ
ଅଙ୍କୁର ସଙ୍କେତ ମୋର ପାହୁ ନ ପାରନ୍ତି
ସେମାନଙ୍କ ଛୁଇ ସତେ ଦେଖିବେଲ ପର.
ଭାଗ୍ୟ ଧରି ଡୁବିବେ ଅନ୍ଧାରେ ।

ଉତ୍ତରକୁ ଫେରଯାଇଁ ଦେଖେ....
ତୁମ୍ ପାପ୍ ହୃଦକ୍ଷତ୍ର ସେଇ ଦେଖେ ଜଣ,
ମତେ ଦେଖି ବାହୁରେ ଜଡ଼ିଲେ....
: ସୁନପ୍ ଦ' ଅପଣ୍ଡୁ ସନ୍ଦେହ ଜଣଇ,
ଏଠି ଆଉ ନୁହେଁ, ଅନେ ଏଇ ପାହାଡ଼ଟେ ଛୁଇ ପକାଇବା ।
ତା'ପରେ ସେମାନେ ସେଇ ଅନ୍ଧାରରେ ବୁଡ଼ିଗଲେ
ହେମାଳୟ ଡାକରରେ ଭିଜ ।

ଦୂରର ସେପାରେ ଯାଇଁ ତାହାକୁ ଖୋଜିବ ?
ଏମାନେ ଏପାରେ ଯାଇଁ କୋଉଠି ଲୁଚିବେ ?
ଏ ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧାର ତ'ଣ ଭାଜ ଆଣି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଧୁରଣ
ଦୁରଭାଜ ଶ୍ମଶାନରେ ସହରକୁ ଡୁବାଇ ଦେବ !
ଅଶ୍ରୁ ଶୁଭ୍ କମ୍ପା କମ୍ପା ପାଦୁକ ପଡେଇ ବଧ୍ୟ ମାଟିରେ
ନାଚବେ କି ଯେତପର ସେଇ ଜେଜେମାଣ ?
ସେଇ ଜେଜେ ମଣ !

ବିପ୍ଳବ ମରିନାହିଁ

କେହି କହେ କହୁ
କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଏଇ ସ୍ୱାଧୀନତା
ଆମକୁ କୋଉଠି ନେଇ ଛିଡ଼ା କରେଇଛି ।
ଭାରତକୁ ନାମେ ଆଜି ଅମଲାତନ୍ତ୍ରୀର ଦର୍ପ ଶାସନ
ଲାଠି ଗୁଳି ଚଳେଇଛି ଗର୍ବିତାରେ, ମନ ଇଚ୍ଛା ଅବୁ ଅବୁ ।

'ଶାନ୍ତିର' ମୁଁ ବୁଝେ କଣ ?
ମୁଁ ତ'ଣ ଏଠି ଭଲ, ଭକ୍ତ ଦେଶ, ମୁକ୍ତିର ଭାଙ୍ଗିବ ?
ଆଖିରେ ସେ ମୁକ୍ତିକୁ ଦେଖିନ
ଶାନ୍ତି ସେ ବୁଝିବ କ'ଣ ?
ବଢ଼ି ବଢ଼ି ମରୁ ମରୁ ଯା' ପ୍ରାଣୋ ହେଉଛି ଥିଲ ଭର୍....
ଆହତ, ମୂର୍ଚ୍ଛିତ, କ୍ଷତ, ଝଡ଼ର ଅନ୍ଧାରେ,
ତାଙ୍କରେ ଚଳନ୍ତି ଯୁଦ୍ଧ ପଥିକ ସେ ସଂଗ୍ରାମ ବସୁନ୍ଧିତ ତୋରସ ଭିତରେ
ଲୋକତନ୍ତ୍ର ନାଁରେ ଭୋଟ ଦେଇ, ସେଇମାନେ ବେଡ଼ୁଚନ୍ତି ଭୂଖ
ସେମାନଙ୍କୁ ପାଏବ ଉଇଲ,
କେଇକୁ ଘାଉଛ ଯିବ, ନ ଖାଇ ମଇଲ ଘା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲ ଭୂଖ !
'ଶାନ୍ତି' ସେ ବୁଝିବ କଣ ?

ଆଜିର ଏ ସ୍ୱାଧୀନତା, ମୋ ପାଖରେ ମୂଲ୍ୟହୀନ ।
ଦେଖୁଛ ତ' ମୋ ମନରେ ଥିଲ କେତେକେତେକର
ସେଇମାନେ ଘରେ କେବେ ନେଇ ଦାଉଦେବ ବୋଇ ଭାବ ଅନ୍ଧକାର ।
ସେମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସର ପଦ୍ଧତିକୁ ହେବ,
ଦୁଷ୍ଟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏବେ ହେବ ଦେଶ-ଦ୍ରୋହୀ ମହାନ୍ ନେତାର ।

ଗଣତନ୍ତ୍ର କ'ଣ ? ଘ'ଚରକୁ ଟପୁଛି, ମହାଁକୁ ଟପୁଛ ।
ପଟ୍ଟା ଟପୁଛ ଦଏ ! 'ସ୍ୱାଧୀନତା' ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର !
ସେ ତ କେତେକଣ ଦଳଲ୍କ କଥା ।

ଗାନ୍ଧୀ କ'ଣ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ୍ ନଥିଲେ ?
ଦେଶର ଇମେଜ୍ କ'ଣ ଆଜ ?
ଶାସନ ଶୃଙ୍ଖଳା, ଶାନ୍ତି, ସବୁ ଖଜ ପଡ଼େ !
ଖଜ ପଡ଼େ ।

ମୁଁ କହୁଚ, ଯୁଦ୍ଧ କରି ବ୍ରିଟିଶ ସାଥିରେ
ଆମେ ଯଦ ମରିଥାନ୍ତୁ ଆଣିଥାନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନତା,
ତା' ହେଲେ ଏଇ ଯେ ଦଳେ ବ୍ରହ୍ମଣିଧାରୀ
ପ୍ରତିଭାମନ୍ଦର ନାଟ ଅଣନାଟ କରେ, ତାଙ୍କନେଷ୍ଟି ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଚଳାନ୍ତି ରାଜୁତି
ସେମାନେ ନଥାନ୍ତେ ତେବେ, ଅସିଥାନ୍ତା ମୁକ୍ତ ଦୃଢ଼ ଦୂର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଶୀତାସ !

ବସ୍ତ୍ର ଶବନାର୍ଥ, ବସ୍ତ୍ର ଶବନାର୍ଥ .
ଦୁଏତ ବସ୍ତ୍ର ଦୁର୍ଗ
ତାକୁ ପୁଁଜି ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ
ଏଥରତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ ନୁହେଁ ସେ ବ୍ରିଟିଶ,
ତାଆଠୁ ନଜରକର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦୁର୍ମୋହେସି,

ଆଜି ଯିଏ ଆମ ଆଗେ ଆସି ଠିଆହେବ, ବାଧା ଦେବ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଭାଷା

ତୁମ୍ଭେ ମାତୃତ୍ୱ ପର ସ୍ୱପ୍ନ, ଅଭ କର୍ମର ଶପଥ
ମୁଁ ଉର୍ବି ର ଏ ପଥର
ଜପୋଢ଼ ଜଳନ୍ କାଟି ଭୂମି ଉତ୍ସ ସ୍ନାନ,
ମୁଁ ଭୋଗର ଏ ପଦ୍ଧତି ଦେଶଭ ର ପୂର୍ଣ୍ଣର ନିଦାଘ
କ୍ରୁଦ୍ଧିକର ଦ୍ରବ ଉତ୍ମାଦ ।

ଶରତର ଆଶା ଏ ତୁମେ ମୋର ଚାଷ ଅଶାବାଦ
ବସନ୍ତର ପରମଶ୍ୱ ଲତା, ଶୋଷ୍ୟ ଗାଥା ଅଭ ବସନ୍ତବାଦ
କର୍ମିଲ ହ୍ରାଦିତ୍ ଛଳ
ତୁମେ ଖାଲି ସ୍ୱାଗତର ପାଣ୍ଠି ଗାଥା ଏବ,
ଭିଏ ଏକ ସଙ୍କେତର ପ୍ରବଳ ବେଦନ ।

ଧାଁ ଲୁଣ୍ଠ, ଗୋଲାବାଡ଼ି,
ଶୋଷଣ, ହରଡ଼ ଅଭ ମୁଗର ଉପାସ,
ଖାଉ ପଞ୍ଚାଙ୍କର ସ୍ୱାଦ, ପେଟ, କୁଡ଼, ଲୁଣ୍ଠ ବୈପରୀତ୍ୟ
ମୁଁ ଅଧିକ ଏ ପଦ୍ଧତିରେ, ସେ କ ଖାଲି ଉତ୍ସବ...
ମେଘର ଦାନବ ପର ହେବ ଏକ ଭୂତର ଉତ୍ସ ?

ମାଣ୍ଡି ଭାଡ଼ି ଦେଇ ଖାଉବାର ମୁଁ ହେଲି ତୃପିତ ପ୍ରାଣ,
ସଂସ୍କାର ବେଶ୍ୟା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁଁ ସେ ଅଭ ପରବାସ୍ତୁ ଜୋଳ ଦୁଦ୍ଦବ,
ଅଧିକ ରେଖିବ,

ସେ କେଉଁ ଏ ପଣ୍ଡୁ ଦୁର ?
କେବେ ଜଣ ସାର୍ଥକାମୀ ଭକେବେ ଭା ବାର୍ତ୍ତା ?
ମୁଖି ହେବ ବାର୍ତ୍ତା ମନୋରଥ, ମୋ' ଭାଗ୍ୟରେ ବୃକ୍ଷ ପଲ୍ଲବ ?

ପ୍ରକୃତ ଜୀବନ ଅଶ୍ରୁ ଆଡ଼ାଳ ପ୍ରଚନ୍ଦ୍ର
ମୋ ହାତ ମୁଠାରେ ଏକ ଭାର୍ଗାନାର ଉତ୍ପାଦନ
ସମ୍ମୁଖିର ଶୂନ୍ୟ ବୃକ୍ଷତାଠି
ମୁଁ ହେଉ ବାରବାଟୀ, ଶତ୍ରୁର ପ୍ରସ୍ତୁତ
ସାର୍ଥକ ହେବ ମୁଁ ଜଣେ, ଅଶ୍ରୁ ମୋର ବନ୍ଧୁତାର ଶତ୍ରୁ ତ ଭାବେ ।

ପଡ଼ିବ ଅପେକ୍ଷା କର କେବଳ ମୁଁ ପାରିବି କରୁଛ ।

ଏ ସହର କର୍ମ ଓ ସ୍ୱପ୍ନର…

ଏ ରାଜ ସହର ବୁକେ, କଟା ତାର ସିମେଣ୍ଟରେ ଗଢା,
ଇଟପଥର ଗୃହର ଚୋଠାର
ବୁଂଗଳା କେନ୍ଦ୍ରମୂଳ ଫ୍ଲାଟର ଖଟର ଅଳ୍ପଏ,
ସବୁ ଏଠି ଏକ ସଙ୍ଗ ଗାଲ ଗସ୍ତ ବୁକେ ।

ଠାଏ ଠାଏ ମାର୍କେଟ ଦୋକାନେ
ଏଠି ରାଜ ଅଳା ଚଲା ବୁକେ ପେଣ୍ଟ ଶାଢୀ ।
'ଲୀଲା' ସିନେମାରେ ବୁକେ ରାଜ ଛବି ଦେଖା
ରେଷ୍ଟୋରାଂରେ ବସି ବସି ଖାଉଛନ୍ତି ମୁର୍ଗୀ ଝୋଳ ପିଆ,
ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱମିନାର ସିଗାରେଟ ଟାଣ୍ଡା ।

ଏ ସହର ଦେଖେଷୁ କେଡିଠ....
ଜୀବନର ସଂସାର ଶୃଙ୍ଖଳର ଛକେ ମିଳନ ।
ଅସ୍ୱା ଭା'ର ଦେଇଛ କ ?
ଶୁଣିଛକି ପ୍ରାଣରେ ଆହ୍ୱାନ ?
ଗୋଟେଣୀର ଭୂମି ଖେଳେ ଶୂନ୍ୟର ସାଗର !

ପାହାଡ଼ ସେ ପାଖୁ ଆସ ଚନ୍ଦ୍ର ଏ ପାଖକୁ
ଦୁଇ ଦେଖ ଭାର୍ଗବୀର ନିଳ ତରଙ୍ଗ
ଚୋଚୋବିନ୍ଦୁ କୁଳ ଏସ୍. ଓ. ର ଜାଲକା ବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଆଁର ଦୃଶ୍ୟ
ପଶ୍ଚାଦ ପୁଅନ ମୁଣ୍ଡେ ଦୁଇ ଛୁଟା ଠେଲା ପଥ
ଗଲ ମେଘ ଚଳେ ଚଳେ ଅଳ୍ପଗର ଝଲ ରୂପା ଜଳ

ଖୁବ୍ ଦୂରେ ଦୂରେ ପୁଣି ଯାଉ ଭାର୍ଗୀନାର ବିଶାଳ ଚୌହଦ୍ଦ,
ସତେ ଅବା, ସବୁ ମିଶି ଏକ ଦୀର୍ଘ ବିରାଟ ବନ୍ଧୁରି
ସାମ୍ରାଜ୍ୟତାର
ଉତ୍ପାଦନ, ଅନାଟନ, ଆନ୍ଦୋଳନ, ସ୍ଲୋଗାନର
ବପୁର ମୁଖର ଏକ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ସହର ।

ଏକ ଦାସ୍ତ ଛବି !
କରୁଣୀ ବି' ଏଠି ଭବି,
ଉମିତ ବି' ଦରଦୀ ପ୍ରେମିକ,
ଅପରଚତର ଏକ ହୃତ୍ପିଣ୍ଡପି ପର....
ସହିଁଏ ସବୁର ଏଠି ପରମ ଅସ୍ମିତ ।

ଏ ଖାଲି ସହର ନୁହେଁ…
କଷ୍ଟ ପ୍ରାଣ ସମନ୍ୱୟେ ବିରାଟ ବିଶାଳ,
ଇଏ ଏକ ସଭ୍ୟତାର ସଂସ୍କୃତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ....
ଜୀବନ୍ତ ଜୀବନର ଧାସ୍ତ ପ୍ରତିଛବି,

ଭର୍ମୀ ଓ ସ୍ୱପ୍ନର ।

ପ୍ରେମ

ଅନେକ ଅନେକ ଦୂର୍, ଦୂର୍-ଦୂରା ନୂଆ ଦେଶକୁ
ବେଳେ ବେଳେ ମନେହୁଏ ଛୁଟି ପଳେଇବି,
ଘରଦ୍ୱାର ସମାଜ ସବୁଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଛୁଟ୍ ଦୂରେ ଦୂରେ....
କେବେ କେବେ ବସନ୍ତରେ ଫଳାଏ ସେ' ମନ ଇଚ୍ଛା ଗାଛ ଦୂରେ
ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଭ୍ରାନ୍ତି ଯେବେ ଘୋଟାଏ ମୁଁ' ଏକେଲେ ଏଥି ମୁଁ ବନ୍ଧାନ୍,

ହଠାତ୍ ସେ ଦେଖାଦିଏ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ !

ଛନ୍ଦାମୟ ମନ୍ଦ୍ରକୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଛନ୍ଦିତ
ମାଟି ଆଉ ଆକାଶର ପାହାଚ ଛୁଇଁକି
ଅଙ୍ଗତ ପ୍ରକାରେ ଦାନ୍ତ, ଅବାମୀର ଦର୍ପେ, ଭିଲ ଭିଲ
ସେ ପ୍ରେମ୍ ଓ ଓଡିଶ ଭଣା,
ପ୍ରାଣମ୍ୟ ଅବେଗର ଏକ ନାଳ ନଦୀ ।

ପଚ୍ଛରେ ମୁଁ ପଚାରିବି, ତୁମେ କିଏ, ନାଁ' କଣ ?
ପ୍ରଥମେ ସେ ହସି ହସି ପାଖେ ଲାଗି ଆସେ,
ହୁଏ ଆନ୍ତରିକ
ହୁଏ' ଏଥି କରୁଣ ନରମ ।
ତାପରେ କହେ ସେ ଧୀରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ସ୍ୱରେ
ମୁଁ ପରା ତୁମର ହେଲ
ହେଲ ପରିଚିତା,
ଚିରନ୍ତନା 'ପ୍ରେମ' ।

ଗାଁ'ରୁ

ଗାଁଆରୁ ସେ ଆସିଥିଲା, ସହର ଦେଖିବ
ଚାଗାବାର ହିଣ ସେଡ୍, ଚଳ-ଚଞ୍ଚଳା ହଜାର ହଜାର
ବଳୁଲୀକରର ରାସ୍ତା, ଜରେଜ୍, ସଂଜନ୍
ଗାଡ଼ି, ଘୋଡ଼ା, ଉଡ଼ଣା. ସାଇକେଲ୍ ଆଉ ବଡ଼-ଲୋକଙ୍କର ନାଚ-କୁଦ
ସବୁ ଦେଖି, ହବ ଯବ ରହିଥିବ ସାତ ଆଠ ଦିନ ।

ଭାଗ୍ୟବଶ । ଉତାର ଦେଶରେ
ବୁଲିଲା ସେ, ଷ୍ଟିଲ୍ ମିଲ୍, ସ୍ପିନ୍ ମିଲ୍, ପାୱାର ହାଉସ୍
ଦେଖିଲା ଚଳେଇ ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରି ଦେଇ, ତୋତୋଲକସ ଚଢ଼େ ଠିଆହେଲ
ଚେମିନିଟା ବହୁଛି ଧୂଆଁରେ ନାକର ନିଶ୍ୱାସ ତାର ରୁଦ୍ଧ ହେଲ ଯେମନ୍ତ
ଭାବିଲା ସେ : ହୁଲ୍ ହୁଲ୍, ଯୁଗୁସ 'ନଣ୍ଡା'କୁ ଦେଲ ଏକ୍ ଶକ୍ତ ନେତା ।

ତାପରେ ସହର ଦେଖା କୁଇନେକ୍ଟାରେ, ପାଣି ଟାଙ୍କି, ବାଇସ୍କୋପ,
ଜୁ ଆଉ ମିଷ୍ଟିଜ ମୈଦାନ, ମାର୍କେଟରେ ମଦାରି ମ୍ୟାଜିକ୍
ଲେକ୍ ପାଖେ ରେଲଗାଡ଼ି, ଦେଖିଲା ସେ ଭୂଆଁଙ୍କର ଲୀଳା,
ଉଡସ୍ ପାର୍କର ଫୁଲ୍, ଢେଲେ ଫୁଲ୍ ନାକ ନେଲ ଧରା
ସବୁ ସେ ଶୁଣିଲା ଆଉ ଜନ୍ମ ଅଳାରେ ଟୋପିଲା ।

ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଡେଇଁ ଅସି, ଚଢ଼ିଲା ବସରେ, ସହୃତ ସକଳ ଦେଖା
ତାଙ୍କ ମତେ ରେଲ ଭଟେଲ ଦେ....
ନଣ୍ଡା ଯେତେ ବୁଝେଇଲା : ଆଉ ଦନେ ଦେଖେ ରହ ଯାଅ ତତା,
ଏଠା ନାହିଁ ନାହିଁ ନାହିଁ ହରିଜିତ୍ ନାସ୍ତି
: ତ'ଣ ଆଉ ଦେଖିବାକୁ ଅଛୁ ? ଖାଲି ଦେଖେ ଦେଖି ଜଣେ ଦେ
ଆଉ ସବୁ ସବ, ଦେ ଦେଖେ ଉଷ୍ଣାତ ଲୁହାର ଗାଣ ଗୁଆଡାଡ ।

ଗାଁଆକୁ ସେ ଆସିଲେ ସହର ଦେଖିବ....
ଗୋଟାଏ ଦିନରେ ବୁଲି ସବୁ ଦେଖିଦେଲେ, ଧୂଆଁଳିଆ ଚାକୁଆଳା,
ଝାଳର ପାହାଡ,

ମେଳେ ଭିଡ, ହୋ–ହଲ୍ଲା
ତା' ଭିତରେ ତା' ମନର ଅସ୍ଥିର ଠେକୁଆ
କୁଦାମାର କୁଅଡ଼େ ଯେ ଗଲା
ଖୋଜୁ ତା'ର ପତା ନାହିଁ, ଲୋକ ଲୋକ ହେଲେ ସେ ଭଲୁଅ ।

ଗାଁଆକୁ ସେ ଫେରନ୍ତେ, ପଚାରନ୍ତି ଗାଁଅଁ ଲୋକେ
: କେଉଁ ଆଣିଲ ସବୁ, କେଉଁ ଦେଖିଲ ?
କହିଲେ ସେ....ଜଅଁ ଧୂଆଁ, ଲୁହା, ଇଟ, ଝଣ୍ଟାଣ୍ଟ
ଦୁଇଲ ଘଷଟା ଲେଖ, ମାଛ ଲଟେ ପାଣ ଝଟା, ଭୂଆ କ ଗୋଲେସ ନାହିଁ ।

ଖୋଜୁ ନାହିଁ, ଖୋଜୁ ନାହିଁ, ଠୋ' ଜେଲ ଲୁଣ୍ଡିତ ଗ୍ରାମ ।

ନେ ତା ର

ପ୍ରେମ ପଥର ସ୍ରଷ୍ଟା ପାଖେ
ଓସ୍ତ ଗଛ ତଳେ
ପ୍ରାୟ ମୁଁ ତାକୁ ସଭାକୁ ଦେଖେ
ଟହଲ୍ କଟ ତରେ

ତଳକୁ ଚାହିଁ ମନକୁ ମନ
ଟୁପୁରୁ ଟାପ୍ ହୁଏ ବା କ'ଣ

କେତେବେଳେ ବା ଦକ୍ଷିଣ ପଟ
ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ
ଚମକ ଉଠେ ଆସ୍ଥିରେଳା
ସ୍ୱରରେ ଝାଉଁ ଝାଉଁ ।
ଜନ ସବୁ କେମ୍‌ନ ହୁତା
ଧୂଆଁର ମେଘ ଚଷ
ସ୍ରଷ୍ଟା ସାସ କେଦମ୍ ଭଙ୍ଗ
ହୁଏ ସେ ଚଢ଼ି ଚଢ଼ି

ତାହାକୁ ଠେଲ ତାହାକୁ ଧକା
ହକ୍କା ତର ତାହାକୁ ତକା,

ତାହା ପଛରେ ଗୋଟେଇ ଯାଇ
ବାଜେ ପ୍ରଶ୍ନ ଯେତେ
ବୁଦ୍ଧିଭ ତମ ପଣ୍ଡିଟା ଦେଖି
ଟାଇମ୍ ହେଲା କେତେ ?

ଅଶ୍ରୁ ଏ ଝେଙ୍କା ରଣା
    ଚେହୁ ଦେଲେ ଘା ଛତ,
ଜଳଣ ତା'ର ମରଣ ରଣା
    ଜଳଣ ତା'ର ଦାଗ !
        ଏ ଭୁବନେ ଶମ୍ଭୁ ଦେବେ
        ପଦ୍ମର ଦୂନ୍ଦେ ଜଗତ ଏବେ

ଧୂଳି ଧୂଆଁର ସ୍ତୂପା ଉଭେ
    ତାହାକୁ ତା ସେ ଦୋଳେ,
ଏ ଦୂରେରେ ଜନ୍ମ·ପ୍ରାଣ
    ଛତ୍ର ତଥା ଦୂରେ ।

ଛୁଇ ନେଇଛି ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସେ
    ଗସ୍ତର ଡୁଏ ଘତ,
ଅଦେଖ ଡୁଏ ତାରକାକାର
    ଶୋଭ ଚୌଦ୍ଧତ ।

    ଏତା ଛବୁରେ ଖେଳନ୍ତେ ଦୃଷ୍ଟି,
    ଦୂଠାନ୍ତି ଗୋଲାଏ ରଜନୀ ଗାଇ

        ଦାଉ ଦାଉ ସେ ଦେବେ ସଉଁ
            ଡୁଏ ଅଲୋଚ'ନ
        ଛଷ୍ଟା ଭବ ଦେହିଳ ଜନ୍ମ
            ଭବର ଅନୁଧାନ,

ଏଇ ବେପାର ଜଡ଼-ସହରେ
ମୁଁ ଭାବୁ ଥିବେ ହାସ୍ୟ
ଛୁଇଁବାକୁ ଚାହେଁ, କରେ
ସ୍ୱପ୍ନ ଅଂଠି' ଗ୍ରାସ୍ୟ,

ଶୁଣିଲି ତା'ର କଣ୍ଠସ୍ୱର
ଦଳ ମୋର ହୃଦ୍ ପରର

ତାହାର ପଛେ ଗୁପ୍ତ ଢାଳେ........
: ଅସିବେ ହିଁଭେ ଯାଉ
ଭାବେ ବେଳେ ସମସ୍ତ ହେଲ
ସ୍ୱପ୍ନ ଦରଜାରୁ ।

ଛୁଇ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଦେଲି ମୁଁ ;
ତାହାରେ ଚଲି ଧାଇଁ
ଦେଖିଲି ଘୋର ଅନ୍ଧାରେ
ଏତ ଗର୍ଭ ଧୂଳ !

ମୁଖ ପର ଲଜ୍ଜାର!
ଶପଥ ଏଏ ଅଜର୍ଲ,

ପ୍ରଶ୍ନ ଜଣ ଏତେ ସ୍ୱଠେଁ
ଏ ସବୁ କ ହସ୍ତ।
ଅନ୍ଧାରେ ଭାବୁଛ : ଆଜ
ବଦଳା କରୁ ପଥ ।

: ତାହାଠ ତ'ଣ ବଦଳା ନେବ ?
ଜଳକ ଯେ ଦେବ
: ଦେବାର ଅମେ ବହିତ୍ ଲେଖେ
ବହୁ ବର୍ଷ ହେବ

ଜେଳ ଓପାରେ ଅର୍ଦ୍ଧ-ପ୍ରାଣ
ନାଚିଛୁ ଆଜ ମୁର୍ଦ୍ଦାର

ଦେହେ ଜ୍ଵର ଭତ୍ କେବ
ବଗ୍ରବ
ଛୁଟିଛୁ ଅମେ ଅଶ୍ରି ଜଳା
ବନ୍ଧୁ-ଦେବ

ମୁଁ

ମୁଁ ସ୍ପୁଟନିକ ଯୁଗର
ଅଟୋମେଶନର ବେଗ ଧର୍ଷିତ ନାବିକ ସମୁଦ୍ରର
ମୁଁ ଡର୍ଯ୍ୟନ ଟିଲ୍ଲନର କୋଣ
ବଟ୍ଟେରନ ମୁଁ ଅଟମ୍‌ର ଭ୍ରୂଣ

ବପାକ୍ତ ଅଭ ଜ୍ୱଳନ୍ତ
ବେଗବାନ୍ ମହା ଦୁରନ୍ତ
ମୁଁ ଯେ ଓଟ୍ଟିକା ଏଇ ବଦଳିତ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ସମାଜର
ଏଇ ରକେଟ ଯୁଗର ମୁଁ ସ୍ପୁଟନିକ ଯୁଗର ।

ମୁଁ ମଣି ହାତେ ଅନ୍ଧ ପାତାଳରେ ପଶେ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼େ
ନିମ୍ନ ସ୍ତରେ ନୂଆ ତେଲ୍ଲକର ଫର୍ଦ୍ଦି ଗଢ଼େ

ମେଲେ ବାଉମାପୀ ନାନା ଶସ୍ୟର ଫଳାଏ ଫସଲ
ମୁଁ ଯେ କୋଠରେ ଲୁହା ଓ ସୁନାର କୌଶଳ କାରିଗର
ଏଇ ରକେଟ ଯୁଗର ମୁଁ ସ୍ପୁଟନିକ ଯୁଗର

ଈଶ୍ୱର ନୁହେଁ ମିମାହା ନୁହେଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଅସମାଧିତ
ଅଚେତନ ନୁହେଁ ପ୍ରଚନ୍ଦ ନୁହେଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଦୁର୍ବିନୀତ

ମୋ ପରିଚୟ ମୁଁ
ମତେ କେହୁ କେବେ ଜାଣୁ ବା ନ ଜାଣୁ
ମୁଁ ଯେ ଜାଣିଚି ଅଢ଼େ ଅନ୍ୟାୟ ଅନାସ୍ଥାର କଲ୍ମଷର
ସ୍ପୁଟନିକ ଯୁଗର ।

ମୁଁ ପୁଣି ସ୍ୱପ୍ନର ବେଣୁ ନୁହେଁ ନୁହେଁ ଭାଙ୍ଗିବା ଲହେ ଦୁଅ
ନିଳିତ ଚଳିତ ଚରଣ ମୁଁ ନୁହେଁ
ପରିପ୍ର ନୂତେ ହରମତ ପୁଃ
ଚେତେ ଅଘୁ ଦୃଶ
ଦୂଅ ଝର ନୁହେଁ ମୁଁ ଯେ ଆଦମ ପ୍ରେମ ମନ୍ତ୍ର ପ୍ଲାବନେ
ଟ୍ରୈଞ୍ଜ ଦୂରେ ।

ମୁଁ ଯେ ଦଧୀଚିର ମନ ବୃକ୍ଷ ଅନ୍ତଃସ୍ଥିତ ଶିଳ
ଚନ୍ଦ୍ରକଳ୍ପର ଟାଁମ ତଳେ ତଳେ ଶେଷ ପ୍ରହ୍ଲର ହିତ
ଗୁମ୍ଫା ତମିରେ ପ୍ରେମକ୍ର ରେ ଅବେକ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ପ୍ରାଣ ତରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ଭ୍ରମିର ଭ୍ରମିକ ର ଅବଚ ନ
ରଚିବ ଶେଷେ ଦ୍ୱାର ଦୃଢ଼ ବନ୍ଧୁ

ସେ ଅସ୍ଥି ମୁଁ !

ବିପ୍ଳବୀ ପ୍ରାଣ

ମୁଁ ଯେ ବିପ୍ଳବୀ ପ୍ରାଣ
ଭଗ୍ନ ବଂଶର ବେଦନା ଛନ୍ଦେ
ବଜେଇବ ଉଦ୍ଦାମ ।
ମୁଁ ଦର୍ପରେ
ପୀଡ଼ିତ କେତେ
ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ଧନମାନ ।

କେଉଁ ଦୃପ ପଦେ ଅଜସ୍ର ପଦ୍ମ ଜନନ ନାରୀ
ନବ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଗ୍ନି-ତେଜର ଲେଖଣୀ ପାରି,
ଦୃଷ୍ଟିରେ ମମ
ଛୁରିକା ସମ
ଶିଖା ଜଳେ ଅବିରାମ
ବଜେଇବ ଉଦ୍ଦାମ ।

ଗୋଲାମ୍ ପଥ ମୁଁ ଧ୍ୱଂସ ମହ କେତେ ସ୍ୱର୍ଗ ମୋର,
ଅଳକାର ଯେତେ ଭୂଷଣ ଲେଖରେ ମନ୍ତ୍ର ଖେଳ,
ତୋଳିଛି ପଣବାର, ଦଳନର ମୋର କରେ ଗୁଁ ଅନ୍ଧ
ଚାହିଁଲି ପଦ୍ମର ବାଦାର ଜୁଲମ୍
ମେଘେ ମେଘେ ପଥ ଅଙ୍କିତ ପ୍ରାଣ ବନ୍ଧୁ କେବେ ଡାକେ
ଜାଗିବ କି କେଉଁ ଦିନେ ଧରା ସଦା ବଜ୍ରବାଣେ ?

ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ କେବେ ପଥ ପାଏ
ସ୍ୱଜନର ଜଳ ଝଙ୍କାର ଗୀତ,
ବନ୍ଧୁ ଅନ୍ଧାରେ, ନୂତନ ଆଲୋକେ ସଙ୍ଗୀତ—

ଯେବେ ମୁଁ ଭାବିବ ତୋତେ ଦୂରର ବନ୍ଧୁ
ସେଦିନ ଏଣେ ମୁଁ ନବ ଭୂମିକାର

ଦୁଃଖ ରୂପରେ
ସ୍ୱଭାବ ଭଳି

ତୋର ଠାରେ ବି ବନ୍ଧୁ ଥରେ,
ଏଠି ଏହିପରି ମଣିଷର ଏ ସଂସାର ଅନ୍ଧକାର,

ମୁଁ ଯେ ବନ୍ଧୁର ଘରେ ।

ମୁଁ ଜଣେ ମେହନତି

ମୁଁ କବି ନୁହେଁ, କବି ନୁହେଁ
ଶବ୍ଦ ସଜାଇ
ଛନ୍ଦ ମିଳାଇ
କେତେ କବିତା ମୋ ଦେଇ କହି ନାହିଁ ହୁଏ
କବି ନୁହେଁ ।

ମେହନତି ମୋର ଜାତି,
କ୍ଷେତ ଖଳା ବାଡ଼ି
ନଈ କୂଳ ଡାଳି
ମାଟି କାଟେ ମୁଁ
ନଈ ବାନ୍ଧେ ମୁଁ
ଏ ସାରା ଜୀବନଯାକ ।

କେତେବେଳେ ମୋର ଗାଁ' ବିଲପଟେ
ବାଜରା, ଶୋରଷ, ଗହମ, ହରଡ଼
ଧାନ ଫସଲର
ମୂଲିଆ ବାପୁଡ଼ା ମୁଁ
ଖାଦ୍ୟଶିର ପରମାଣୁ ।

ଅବା କେତେବେଳେ ଦୂର ଭିଲାଇରେ,
ଟାଟା ନଗର, ଦୁର୍ଗାପୁରରେ
କାରଖାନା ମଜଦୁର
ତୁମର ଦସ୍ତ ଦୂର ।

ଫର୍ଟିସ୍ ପାଖେ ଲୁଟିଂ ଦରେ
ଶିଙ୍ଗ ମୁଠାରେ ଛୁରିକା ଧରେ
ଜାନୁଆର ପର ଗ୍ରୀମ ରଜନ ପଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରେ
ଝାଁ ପଡ଼ିବାଏ
ଲେଲିହାନ ଗେଲ ଫଗାନସ୍ ବୁକେ ଭୋଗଲ ପଡ଼ାଏ
ଦେଲୁନୁ ଦେଲାଏ,
ପରେ ଭଳି ପୁଣି ଅପେକ୍ଷା କରେ ମୁଁ, ଦାହା ମେଘ ଦେଖାଏ,
ଦେଖାଏ।

ଅବା ଡେଭେନପୋର୍ଟ ଅଭେ ସ୍କାଏରେ
କେ କେ ଲୁକ୍ସ ବା ମେସିନ୍ ପଡ଼ରେ
ମସ୍କୀ, ବର୍ଲିନ, ବେଲୁପର,
ଅବା ଭୌକର ଦେଣୀ ଦାଖେବର,
ଭେଜନ୍‌ଦେଖନ୍ ଷୁର୍ ବଡ଼ ଖେଳେ ଭିଲ୍ଲ ଦେବର
ମାସ୍ଟର-ବୈନି ଲୁଂଜଣ ନ ଉଗର।

ତଥୁଁ ବଡ଼ ଖେଳେ
ମାଣ୍ଡିକ ଅବା ଭ. ଏ. ଖେଲଟେକେ,
ପାକତାଣ ଏକ ବଡ଼ କୋଠାରେ ଜଣୀଚ ଏ ବା ମୁଁ ଭନ୍ଦଣ କରଣୀଷ୍ଟଏ
ଦେଖିନ୍ ସଠିଏ,

ଶୋକ ନବର ଲୁହ୍ଲା ଫୁଁଲା
ଲିଲା ପରିକାର ନିଲ୍
ଲୁଚିମ-ସ୍ନିଗ୍ଧ. ଚିତ୍ରିଣ ନେତ୍ରେ ଏଠ କେମଦେନ୍ ନଭ
ଲୁହ ଜନ୍ମର ସୀମ,

ଦୁନ୍ ପାଷ୍ଟି ଚିଏ କହେଲ ଗୋଳ
ଶୁଳକ ଧରକ ପଏ,
ଅଛନ୍ତି ଲୁଚକି ଅନ୍ତରଣା ଜିକି ଜିନ୍ଦେ ବି ଚିଏ,

ଜୁଆଇ ବଢ଼ିଚ ବସ୍ତୁର ବୃଦ୍ଧି ନର୍କ ମଣିଷଟାଏ
ତୁଚ୍ଛ ମଣିଷଟାଏ
କଠିଣ କଠୋର କ୍ଷିପ୍ତ ମଣିଷଟାଏ
ଏକ ଜନ୍ତୁ ହାୟ ହାୟ ହାୟ ହାୟ !!

ଆକାଶରେ କେବେ ଜନ୍ମ ଉଠିଚ ଭୁଲ୍ ଭଙ୍ଗାରେ ଦେଖିନ
ସିନେମା ର ଘର ଗୁପ୍ତି ବଢ଼ିଚ ବା କେତେବେଳେ ବଧୂ ମାନଙ୍କ
ଫୁଲଫୁଟ କରେ ନ ସୁନା-ନ ଦୂଳା ମଳୟ ଯେ କେବେ ବହୁଚ
ଯୌବନ କେବେ ଆସି କେଉଁ ଫାଙ୍କେ ଜାଣିନ ଦିନାକୁ ବଢ଼ିଚ

ଡେଇଁ ପଡ଼େ ବା ଫୁର୍ସତ ଘଡ଼
ମିଳଚ ଟିକଏ କେବେ କେମିତ
ତେଲ ଲୁଣରେ ମୋ ସଂସାର ପାଇଁ
ବଜାରକୁ ଧାଇଁ

ପଡ଼ି ଥାର୍ଡ ଏର ରେସନ୍ ଦୋକାନରେ ହଣ୍ଡା କରଚ
ମାସ ଅନ୍ତେକୁ ହାତକୁ ଯେବେ ବା ପଇସା ପଡ଼ଚ
ଆଉ ମୋ ଘରଣୀ ଗୁରି ମାଗି ଆସି କରଚ ଝଗଡ଼ା
ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଦର୍ଶନ ଏକ ଦେଖଚ ରଗଡ଼ା

କହୁଚ—ହାଲକେ କଅଣ କହୁଚୁ
ନାହିଁ କି କହୁଚୁ
ମଣିଷଟାଏ କି ମୁଁ
ଜାଣିନୁ ମନେ ରୁ ଜାଣିନୁ ?

ନହୁ ଦେଇ ଘର ଠିକ୍ ପରେ ପରେ ଲାଗଚ ଅରେ ମୁଁ କ'ଣ ହୁଏ
ଚିତ୍ରିକ ଲାଗିଚ, ମଣିଷଟାଏ ଯେ ନକଲ୍ ଲାଗୁଚ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ?

[illegible] ?
[illegible],
[illegible]
[illegible]
[illegible],
[illegible] ?
[illegible] ?

[illegible],
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible],
[illegible]

[illegible] !!

ଏବେ ବି' ସ୍ୱାଧୀନ

ଗହମ ଓ ଚଣା କ୍ଷେତରେ ଧନୁ ଧନ କମୁଚି ଫସଲ
ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ବି ପୂର୍ବବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ଉତ୍ପାଦନ ନାହିଁ
ମୁକ୍ତିର ବି' ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ, ଗହମ ଟଙ୍କାଏ
ଦୁର୍ଦିନ ଯିବାର ଏବେ କୋଉଁଠି ଗର୍ତ୍ତରେ, କୁଳିବାକୁ ଧପାବାକୁ
ମୁକ୍ତିରେ ଦୁର୍ନୀତିର ଜାଲ ଛୁଇ ଯାଏ ।

ଦେଶୀ ଟଙ୍କର ଦୁଃଖ ବଢ଼ିଛି ଧନୁ ଧନ
ଅନାବୃଷ୍ଟି ଅତିବୃଷ୍ଟି ବନ୍ୟା ଅଦ୍ଧ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଦାଉ
ନୀତି ଦୁର୍ନୀତି ନାହିଁ ବେଳୁ ଜଳ ଜଙ୍ଗଲ କଣାର ସାମାନ୍ୟ ପଇସା
ଘର ନାହିଁ, ଜଳ ନାହିଁ, ନାହିଁ ଖାଇ ଧାନ, କମାରର ଲୁହା ନାହିଁ
ଅଶ୍ରୁ ଦୁଃଖ ର ବର୍ଷା ଲକ୍ଷ, ଯୋଜନାର କୁଆଖେଳ ଦଶା ।

ଏଇ ସବୁ ଲାଗି ନାହିଁ ଶୂନ୍ୟମନୁ ଦେଲେ
ଦେଶ ପାଏ କିଛୁ ମେଡେଲ ପଡ଼ି ଦେବାଙ୍କର
ଦୋଟା ଦେଲ, ଘର ଦେଇ, ଅଳଙ୍କାର ଗଢ଼ା
ତମାଳକ ଦାର ଦୁଃଖ ଏବେ ପ୍ରଜ୍ଞାପନ
ଦେଶ କରେ ଏବେ କେବଳ ନେତା ମୂର୍ଦ୍ଧେ ଭାଷଣ ଦେଉଛା ।

ପ୍ରତିକାର ନାହିଁ ଅଛୁ, ପ୍ରତିବାଦ କରିବ କା କିଏ
ତମାକର କୁଟିଳତ,
ସେ ବି' ଏବେ ମୈତ୍ରୀ ର ଦୂରପାଖରେ ଅଛୁ
ହିଁ ଏ ବ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଦରେ ଅଙ୍କିତ ତା ପାଇ,
ଚଢ଼ିବ ଚିଠେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅସ୍ତ୍ରରେ ରହିବ ସେ ମନ ।

ଅଥଚ ମୁଁ ଜାଣେ ଏଇ ଗଳ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପୃଥିବୀ ପୃଥିବୀ
କ୍ଷେତରେ ଧାନର ମାଟି, ପାହାଡ଼ରେ ଜଙ୍ଗଲର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ
ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚୈତ୍ର ଆଉ ଜଳ ମେଘ
ଚନ୍ଦ୍ର ଅଛି, ଫୁଲର ସୁରଭି ଅଛି, ଯୌବନ ଓ ଉତ୍ସ ଅଛି
ସେମାନେ ଏ ରକ୍ତ-ପ୍ରାଣ ସଂଗୀତର ଉତ୍ସବାକୁ ଉଦାର ହୃଦ୍‌ବେଗ ।

ଜନ୍ମ ଏଇ ମଣିଷର ମନ
ଯେ ଯେ ହାତ ଧରି ଇଛା ବଢ଼ାଇ ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନ !
ଗ୍ରାମ ଜନ ନୂତନ ହେ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଗଣ୍ଡି, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବା କାହାର ?
ଅନେକର ଦୁଃଖ ଆଉ ଘଡ଼ୋଇ ଭୂମିର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କିଏ ଜାଣେ ?
ଏଠି ଅଛି ହାତ ହାତ ଚେଷ୍ଟିତ ହାତ ଲେଖ ଦୁର୍ବଳ ପୃଥିବୀ ।

ଦୁଃଖଅଛେ ଚମ୍ପଫୁଲ, ଜନକରେ ଛୁଟ ପଟ୍ଟୁଆ,
ଭାର୍ଯ୍ୟା ଜୀବନ ଅସେ ମଜୁରି ମୁଟିଆ
ଟ୍ରକ୍ଟର ଯିଏ ନେଇ ନେତ ର ମନ୍ତ୍ରଣା,
ଜଳ ଅଛି ଭୁପଡ଼ିକୁ, ଅଦ୍ଭୁତ ପରିଚିତ ଦ୍ୱାର
ହୋ-ହୁଲ୍ଲା ଖାଣ-ଦାଟ, ସେପ୍ଟରେ ମସ୍ତି ଭୂମି କେ ।

ଏଇ ଅନାବନ୍ଦି ତଳେ, ଯେତେବେଳେ ଶିଳ୍ପ ଭୂମି,
ଜଙ୍ଗଲର ଭୂଇଁ ନେଇ, ଖେତ ନଦୀ ଯେତେ ଜମି,
ଦେଶରେ ଗୁଣ୍ଡ ର ଅତ୍ୟାଚାର, ମଉସରେ ଭୂତ ଏଠି,
ସେ ତାର ନେଉ ଚୋରି, ହାତ ଦେଇ, ଧୂଳି ଆଉ ଜେଠି,
ଏବର ଜାଗର ସ୍ୱପ୍ନେ ଜେତା ଆଉ ଦାସ ତଳ ମିଳିବ ଦେଶ ।

ଚମତ୍କାର ! ଦେଶର କ ଅଦ୍ଭୁତ ଚେହେରା,
କ ଆଦର୍ଶ ସ୍ୱପ୍ନ ଏ !
ସହରର ଛକେ ଛକେ ମିଳୁଛି ମୃତସ୍ୱନ,
ଶେଷ ଚୌକିକଣ ଧାର, କରଫ୍ୟୁ, ଫାୟାର ଆଉ ଧର ପକଡ଼ାଓ
ଏବେ ବ ଜାଣୁଚୁ ଆମେ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ, ଆମେ ସବୁ ଧନ୍ୟ !

ଅଣୁର୍ଦ୍ଧ-ଆକାଶ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ଜଗତ୍କୁ ବିପନ୍ନ କରି ବଜ୍ରର ଉଦେଶେ,
ତୁମେ ଥିଲ ବଜ୍ରମୂର୍ତ୍ତି, କଠିନ ଶପଥ,
ତୁଷାର ଅଭେଦ୍ୟ ସମ ହିମଗିରି ଶେଷେ,
ତୁମେ ଥିଲ ଜଉଁ ଢୁଆ ବ୍ୟସ୍ତ ରାଜପଥ ।

ଚକ୍ଷୁ ଶୀତ ମାଧୁର୍ୟରସ ଲେଖା ଉପନ୍ୟାସେ
ଅନ୍ତ ଦିନ ଅଛି ତୁମେ ଦଣ୍ଡ ନାହିଁ କବି,
ଏବେ ବି ସେ କଳ୍ପନାର ମେଘେ ମେଘେ ଭାସେ,
ଏ ଦେଶର ମନେ ମନେ ତୁମ ରୂପ ଛବି ।

ଶାସନ କଲମ ହେଲେ ହୁଏ ମନମୁଗ୍ଧୀ
ଦୁର୍ନୀତି ବ୍ୟାପକ ହେଲେ ଅଧିକୁ ଅଧିକ,
ଅଳ୍ପେ ଏ ଦେଶବାସୀ ହୁଏ ହେଲେ ଦୁଃଖୀ
ହେଲେ ତୁମେ ପଡ଼େ ପଡ଼େ ହୁଅ ଅନ୍ତରକ ।

ଶାସନର କାହାଣ, କୁସ୍ଥିତ ହେଲେହେଁ
କଳ୍ପ କଳି ଦେଶ ରଚି ଚତୁର ସନ୍ତର୍ପଣେ.
ଅଟଳେ ସଜ୍ଜନମୟ ନଷ୍ଟର ମେଳା,
ଦୃଷ୍ଟିରେ ନିଜର ଥିଲ ଜନତାର ବୃତ୍ତେ ।

ଆଜି ତୁମେ ଅଗ୍ନିମୟ ଦୂରର ନେତ୍ରର
ପରିଧି ଥ ଅନ୍ଧ ଜନ ବର୍ଷାର ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଚକ୍ରଠାରେ ସମାଦର ତୁମ ପରିବାର
ପାର୍ଶ୍ୱ ଅନ୍ଧ ନେତ୍ରେ ରାଂରେ ସଦା ତୁମ ଚର୍ଚ୍ଚା ।

ସବୁ ଲେଖା, ଶିଳ୍ପ ନୁହେଁ,
ସବୁ ଲେଖକ ନୁହେଁ କବି, ନୁହେଁ ଦର୍ଶ ଦ୍ରଷ୍ଟା,
ଦେଶ କୋଟି ମଣିଷର ସ୍ୱପ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ନୁହେଁ,
ତୁମେ ପିଇ ଜାହ୍ନବୀ ଜ୍ୟୋତି ସ୍ୱପ୍ନ।

ଏ ଜାତିର ସ୍ୱଭାବ ସମାଜେ, ସାହିତ୍ୟେ
ଜନ୍ମନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ସ୍ରଷ୍ଟା ଶିଳ୍ପୀ
ସ୍ୱାଧୀନର ସ୍ୱପ୍ନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଗୌରବ ଶିଖେ
ତୁମେ ଥିବ ମୋ' ର ଏକ ଅଗ୍ରେ ସକଳ।

ଅସୂର୍ଯ୍ୟଂପଶ୍ୟା

ସେ ନୁହେଁ ଅସୂର୍ଯ୍ୟଂପଶ୍ୟା
ତୁମେ ତାକୁ ଦେଖିଛ ହୁଏତ
ପ୍ରତିଦିନ ହାତେ ଧରି ଖାତା ଆଉ ବହି
ଯାଏ ସେ ଲାଇବ୍ରେରୀ ଏକା, ଅବା କେବେ ଛୁଟୀର ଗହଳରେ,
ଅନେକଙ୍କର ଭିଡ଼ ଠେଲି, କଳକଳମୟୀ ।

ତୁମେ ତାକୁ ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଖିଛ
ହୁଏତ ବା ମନେ ରଖି ନାହିଁ
ମନେ ନ ରଖନ୍ତୁ ଥାଏ, ମନେ ଅଛି ଶୁଭ୍ର ଶାଢ଼ୀ ତାର
ଶାଢ଼ୀର ପଣତେ ଛପା, ମଣିପୁରୀ ନର୍ତ୍ତକୀର ଛବି,
ପାଉଡର୍ ପଫ୍ ଆଉ କୁମ୍ଭପରା ପରୁ ନାକ ତାର ।

ସମୁଦ୍ରର ଢେଉ ପରି କୁଞ୍ଚ କୁଞ୍ଚ କେଶର ଅରଣ୍ୟ
ଚିକୁର ଅଳକ ଦାମ ଫୁର୍ ଫୁର୍ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଖେଳେ,
ହରିଣୀ ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟି ଚକ୍ ଚକ୍ ଛୁରୀ ପରି ଶାଣିତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ଓଠରେ ଚଞ୍ଚଳ ହସ, କଣ୍ଠି ଗୋଲାପର ନାଲି
ତଥା ଦେହ ରକ୍ତ-ଦୃପ୍ତ ମାର୍ବଲ ପ୍ରତିମା ପରି ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ।

ଆଲୁଅର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଛ, ହାତରେ କି ପାଇଛ ମୁଠେଇ ?
ଫୁଲ ଦେଖେ ବଗିଚାର ଦେଖିଛ,
ସେ ସୁରଭି ଛୁଇଁ କି ପାରିଛ ?
ତୁମେ ତାକୁ ଦେଖିଛ କରେଟି, ସେ ଦେଖାରେ ଛୁଇଁଛ ତା ମନ
କହି କି ପାରିବ ଛିଏ, ସ୍ୱପ୍ନ ନା ବାସ୍ତବ, ଧ୍ୱଂସ ନା ସେ ସୃଜନର ବଳ ?

ସୂର୍ଯ୍ୟ କେତେ ତା ବର୍ଣ୍ଣ ଭୂଲ
ତା ଦେହର ଗନ୍ଧରେ ପବନ ଭୁଲିଲ,
ତା ସ୍ୱର ସ୍ପର୍ଶରେ ଗୁଞ୍ଜରି ଅନେକ,
କୁଞ୍ଚିତ ଅଳକ ଦହନରେ ଏବେ ବନ୍ଧ୍ୟା
ବସୁଧାର ଅନ୍ତର ଦେଶ ।

ମୁଁ କି ତାକୁ ଦେଖି ନ ଦେଖିଲି…
କେତେଥର କଳ୍ପନା ରଙ୍ଗରେ ଗଢ଼ି ଦେଇଛି ସେ ରୂପ !
ଅନାଇ ଦେଖ !
ନିଷ୍ଫଳ … ଅଜ ନିଶ୍ଚୁପ କାଳ ଦେଖି
ଅଶ୍ରୁ ଦେଇଛି ଏକ ପ୍ରକୃତ ଅଞ୍ଜଳି,

ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶା ।

ଶିଖା

ତୁମକୁ ଦେଖିବା ଆଗୁଁ ଶୁଣିଥିଲି ଢେର ବନ୍ଧୁଠାରୁ
କେବେ ତାଙ୍କ ଦେଖା ହେଲେ କଲେଜ ଛକଠି ଅବା
ବାଙ୍କାବଜାରର କେଉଁ ବନ୍ଦ ଦୋକାନରେ

ଅଗାଢ଼ ଅବେଗ ଅନ୍ଧ ମେଦର ମମତା ନେଇ ଧାଇଁ ଅସି ଲୁହେଇ ପକାଏ
ତା ପରେ ସିଗ୍ରେଟ ଧରେ, କହେ ଶୁଣ୍, ସେପାଖକୁ ଶୁଣ୍
ଝାଣି ନେଇ ଗହଳ ଭିତରୁ, ଢର୍ଜନ ଗପ୍ତାର କରେ
କଥା ତୁମେ ମୁଗ୍ଧ-ପ୍ରାଣ କାଳିଦାସ ପ୍ରାୟ !

କହେ ସେ ତୁମର କଥା, ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରସଙ୍ଗ
ମିଳନ ବିରହ ଭରେ, ରାଗ ଦ୍ୱେଷ ଅଭିମାନ ଯେତେ ଅନୁଭୂତ
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ପ୍ରବନ୍ଧ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ବୋମାରେ ବିଧ୍ୱସ୍ତ ଲାଲ୍ ଭେତ୍ନାମ ପରି
ଅବା କେବେ ଜଳି ଉଠେ ନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିବାଦେ ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆ
ତା'ର ସେଇ ଯେତେ ସ୍ୱପ୍ନ-ଦୁର୍ବଳତା ତଳେ
ତୁମ ରୂପ ମୋ ଆଖିରେ ଉଠେ ଝଲମଲ ।

ତା'ପରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖା...
ଜଳ ମୌସୁମୀ ଝଡ଼ ହେମନ୍ତର ଭଲପଣ ବନର ସବୁଜ
ତୁମେ ଅସି ଦେଖା ଦେଲ, ଅଖିରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଆଉ
ଚିକୁର ଅଳକ ଦାମେ ସ୍ୱପ୍ନର ସୁରଭି
ବିଦ୍ରୋହ କବିର ହାତେ ବାର ବାର ସଂଶୋଧିତ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ପରି ଅଙ୍ଗେ କରୁଣ
ଟିକିଏ ହେମନ୍ତ ହେଇ ଶିଳ୍ପୀ ପିକାସୋ ତୂଳୀରେ
ଅବଶେ ରହସ୍ୟମୟୀ ନଗ୍ନନାଙ୍କ ଛବି ।

ସବୁଜ ସମୁଦ୍ର ବୁକେ ତରଙ୍ଗର ସ୍ପନ୍ଦନ ପରି
ଶ୍ୟାମଳ ତନୁରେ ତବ କେଉଁ ସ୍ପନ୍ଦନର ଅନେକ ଭଙ୍ଗୀ
ନରମ କୋମଳ ଶାନ୍ତ ମୁଖଶ୍ରୀ ରୂପେ ସବୁଜ ମନର ଏକ ଅଶାନ୍ତ ଆକାଶ
ଆଉ ତୁମ ହୃଦୟ ଗହ୍ୱରେ କିଏ ଜାଣେ ସେ କି ଜଳ ଗଭୀର ବେଦନା
ଲୁପ୍ତ-ଦସ୍ୟୁ ରେ ପର ଅଙ୍ଗ ର ପର ଅଙ୍କୁର ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ।

କେଉଁ ମୁଁ ଅନ୍ୱେଷି ପ୍ରିୟା, ତୁମେ ସତେ କି'ଏ ?
ଇଂଲଣ୍ଡର ସ୍ବର୍ଣ୍ଣକେଶ ନାଁ ବାଂଗଲାର ବନଲତା ସେନ୍ ?
ଯାହା ହୁଅ, ଯାହା ହୁଅ ପଛେ, ଜାଣ ମୋର ତୁମେ ମୋର ଅନ୍ତର ପ୍ରେମିକା
ମେଘ ଓ ରୌଦ୍ରର ଖେଳ, ଆକାଶେ ସମୁଦ୍ରେ
ତୁମେ ଏକ ଝଲମଲ ମମତାର ଶିଖା !

ମୁଁ କ ଚାହିଁଥିଲି

ମୁଁ କ ଚାହିଁଥିଲି ଏଇ ଜଘନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ
ଏଇ ସଙ୍କୁଚିତ ମନ ନିର୍ମମ କୁଟିଳ
ଛଳକାର୍ଜନର ସ୍ୱାର୍ଥ କୁଣ୍ଠିତ ଗୋଲାମି
ସ୍ୱାତ ଧନ ବଣ୍ଟା ଖାଲି କଳବାର ଉପାର୍ଜନ ବାଟ
ପରେଣ୍ଟମ ର୍‌ର ଧନ୍ଦା, ହେଉପଛେ ସେତେ ବଦ୍‌ନାମୀ ?

ସ୍ତୁପାଟେ ଦଳପତି ଚାପସର ଜୁଆ
ମଇଦାନେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରେସ୍‌ବାଜି,
ଲଟେଇରେ ଟଙ୍କା ଟିଏ ଦେଇ ଲକ୍ଷପତି,
ସେୟାର ମାର୍କେଟେ ଚୁଲି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଦଲାଲି
ରୁହୁଁ ରୁହୁଁ ବଢ଼ିଲେକ ଯ ଧନରେ,
ରାତର ଅନ୍ଧାରେ ଲୁଚି ଦେଶୀ ମଦ ଗାଂଧ !

ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଅଫିମ ବ୍ରେସ ଜାଲିମ ହଫର୍
ବୋମମାନେ ଉଡ଼ ଉଡ଼, ସ୍ୱାସ୍, ଗଳା, ମୋଟ ସୁଲଙ୍ଗ୍
ଦୂର୍ ଚୁଲି ଦସ୍ତୀ ଦାର୍ଜଲିଂଗ
ଦେଶର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଠିକା ନେଇ କହୁ
ସିମେଣ୍ଟ ଓ ଲୁହା ଚୋର, ଜଲ୍‌ରେ ମିଶାଇ ଭେଲ, ବେଦମ୍ ଅନିଂଗ ।

ସ୍ୱାଧୀନ ହବାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ଏସ୍ୱା ବୁଝିଥିଲି···
ତାହା ଦୂରେ ହେବ ନାହିଁ ଦୂର, ବୁଦ୍ଧର ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ୱତିକର
ଜନ ସ୍ୱରେ ଉଚାରନ୍ତ ଲୁହର ବେଲୁନ୍
ହେବ ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥପର ପର-ଶ୍ରୀ କାତର
ସ ହେବା ଅମଳ ହେଇ ମେଲ୍ ରାଡ଼ ନର୍ଜନ ସେଲୁନ୍ !

ମୁଁ ଆଉ ଏ ବାଉଳି ହେଲେ ଲୁଗାରେ ଘୁଞ୍ଚେଇ ଏକ୍ଲେ ଦୂରେ,
ଝୁରୁ ହେଲ, ଯେଉଁ ଦୂର ଦଉଳ ପ୍ରାନ୍ତ, ପଥ ପ୍ରାନ୍ତେ ଲୁଚି...
ଦୂର୍ଗ ରେଖା ଧୂଳ ଏଇ ମିଳିତ ପାଣେର, ମଧୁର ଗନ୍ଧର,
ହେଲେ ଏ ଦୁଃଖ ହେଣ ଭରସା ହେଲ,
ଭାଙ୍ଗ ହେଲ, ଭାଙ୍ଗ ଭଲ ? ଭିଜିଲ ... ଦ୍ଵୀପର ସ୍ମୃତି ?

ଆଗନ୍ତୁକ

ମୋ ଦେଶର ଯେତେ ସବୁ ଜର୍ଜରିତ ଲୋକ
ଅନ୍ୟାୟ ଲାଞ୍ଛିତ ପ୍ରାଣ
ଲୋକଙ୍କ ମୁଁ ପ୍ରେମେ ମଜ୍ଜିଛି, ଯେହେତୁ ସେମାନଙ୍କର
[illegible]
ଝରୁ ଥାଏ ସତେ ମୋର ଜଳ ।

ଏ ସ୍ୱାର୍ଥୀର ଦେଶେ ମୋର, ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ
ଦେଶ ଅନ୍ଧ କରି ନିଜେ ଗଢ଼ନ୍ତି ନାମ,
ଦୁର୍ନୀତି ଧନେ ଧନ୍ୟ ଭାବି, ମନମୁଖି ଚଳାନ୍ତି ଶାସନ,
ମୁଁ ହିଁ ତାର ପ୍ରତିବାଦ କରେ, ମୁଁ ହିଁ ତା'ର ପ୍ରତିକାର ଲୋଡ଼େ
ମୁଁ ଏ ଜାଲ ଉତ୍ତୋରଣ ।

ଏ ଜଗତେ ଯେମା ଏଣେ ଯେ କହୁ
ହେଲେ ସେ ରଙ୍ଗଶୀଳ, ଭାଠ ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱେଷୋକ୍ତି ଏ ନେତା
ବନ୍ଧୁର ବନ୍ଧୁ ଚ ଦେଇ, ଦେଖେଦେବେଲେ ଜାହା ପରେ
ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧର ସବୁଠାର ଦୁର୍ନୀତି ଭଡେଗଣ,
ଦଳ ଭାଙ୍ଗି, ଦଳ ଗଢ଼ି, ଯୋଗୀ ବୋଲି ସ୍ୱୋ଼ ନର୍ଦ୍ଦରେ...

ତା'ର ସଙ୍ଗେ ମୁକାବିଲା ହେବ,
ପାଞ୍ଚକ୍ଷେତ୍ର ମାଳେକର, ଅଥ ତାର ଗୋଡ଼ାଣିଆ ମୁଣ୍ଡସ୍ୱନ ଲଢ଼େ
ପୁଣି ହେଲ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପରେ ପରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭିତ୍ତିର ଦଲିଲ
'ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ପର୍ବ'ର ଭଣ୍ଡ-ପୋତ ହବ
ସବୁଁ ଚଅର ଅନ୍ତ, ହେବ ହେବ ଜବାବ ସୁଅଳ ।

ସ୍ୱଦଥରେ ଟଳ୍‌ଟଳ୍, ଅଣ୍ଟ ଏକ ଉଠାଇ୍ ଅସ୍ଥି,
ପାଗେ ପାଗେ ଯିବ୍ବଶ, ଭାଗେ ଦବ ପ୍ରାଣ
ପୀଡ଼ିତ ଅତ୍ମାର ଲୁଣ୍ଠ ଯୋତୁ କେଶ୍ୱ ବୋଧେ' ସୂର୍ଯ୍ୟ କେତ,
ଝଡ ଅଗ୍ନ ବଜ୍ର ତେଜ ମୃତ ମୁହଁ ଶ୍ୱାସ,
ସେ ଶ୍ୱାସର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଶୁଣିଲ ବନ୍ଧୁ କର୍ଣ୍ଣେ

ଏଇ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଦୂରେ, ପଶ୍ଚିମର ସମୁଦ୍ରରେ ଦଣ୍ଡ ଅଗ୍ନିଭ ।

ଉତ୍ତର

ଅଛି କାହିଁ 'ମେଘଦୂତ' କାବ୍ୟର ସେ ସ୍ୱପ୍ନର ଆକାଶ
ପୂଜାର ବସନ୍ତ ଗୀତ ଏକ୍ଳେଲର ସେ ପୃଥିବୀ କାହିଁ ?
ଭ୍ରମର ଜଳଦ ଦେହ ନଇଁଲି ବକ୍ଷରେ
ଯବେ ସେହି ଆକାଶର
ଜଳ-ଝରୀ ଅପରୂପ ଏବେ ପ୍ରଶ୍ନ
ଫୁଟିଥିଲା ଅଦମନୀୟ କାବ୍ୟ ଆଉ ପୁରୁଷ ଆଖିରେ

ସେ ଆକାଶ ଅଛି କାହିଁ ?

ଜୀବନର ଧାରୁ ବୃଷ୍ଟି ଫଳର ସବୁଜ
ପର୍ଣ୍ଣ ଓ ସ୍ୱପ୍ନସବୁ ତୃଷ୍ଣି,
ପକ୍ଷର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଉଚ୍ଚୁଳିତ ଜଳପ୍ରେ ଜାଣି
କାଶ-ପଦ ଉଡ଼ିକାବେ ଆବେଶ ମଦର ।

ସେ ପାହାଡ଼ କାହିଁ ?
ବ୍ରେମାଷ୍ଟ ଧୂଆର ଜଳ ଦେଇବ ପାହାଡ଼
କେବଳ ଚେପଙ୍ଗା ମଗ୍ନ !

ଏ ପାହାଡ଼ ମାଟୀଆନଳ କୋମଳଙ୍କ ପାଇଁ
ବନ୍ଧୁର ବେଟେ ବଟେ ବଣଜ ବନ୍ଧୁ
ଏ ପାହାଡ଼ ସେ ପାହାଡ଼ ନୁହେଁ...

ଏ ଆକାଶ କେବେକିକା କେରେସିକୋଳର
'ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା' ମସୃଣ ଛତ୍ର ।

ଏ ଦୁଃଖର ବନ୍ୟାକୁ ବାନ୍ଧ
ଚନ୍ଦ୍ର ଆଉ ପଡ଼ିବ ଧୂଆଁରେ !
କେ ଲେ ଏଁଠିର ଜହ୍ନ ଅନ୍ଧାରୁ ଦେଖି ଏ ମହିରେ
ପ୍ରେମର ସମସ୍ତ ଗୀତ ଆଉ ଆଉ କାହିଁ !

ତେବେ...
ସମସ୍ତ ଦଣ୍ଡିତ ଅନ୍ଧକାରରେ
ମୁଁ ତ' ଆଜି ବୁଝିଁ ଆଉ ମନ୍ଦିର ଗୁମ୍ଫାର ତଳ
ଗୁମ୍ଫ ନ' କି ବୁଝିଁ ଏକ ଜନ୍ତୁର ଦାନ୍ତ ମଣି
ସେ ଉଜଳ ଅଙ୍ଗାର ଓ ମୁକୁଟ ଲୁଚି
ଆଉ ଏ ପାଷାଣ ପୃଥିବୀର ...

ଆଜି ସୁନ୍ଦର ହେଉଁ
କିଛି ଦୁଃଖ ମନ-ତେଜ୍ୱୋ ର
କିଛି ନେଇ ମୁ ଭିତେ ବୁଲି ବିଛୁଡ଼ି ଗଲି
ଆଉ ମୁଁ ଶିକ୍ଷା ଯେ ପଡ଼ିଲି ନିଦ୍ରୀ ।

କହିବ କି ଯେ ମୋ ଗୀତକୁ
'କନ୍ଥ'ର କର୍କଶ ଲେଖା
ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ପରିଚୟ ତା —
ହେଉ ସୁନ୍ଦର କିଛି କଥା
ମଣି ରେଖା କାହାର
ତୋ ସୁନ୍ଦରତା
ମୋ'ର ପ୍ରକୃତି !

ଓ ଅସ୍ଯେ !
ତୁହି ପୁଣି ତୁହଁ ନା କେମିତ
ଏତେ ସବୁ ସଂଘର୍ଷର ତଳେ

ଆଗେ ଯାବ ଆମେ ସବୁ କେମିତ ଜଗତୁ
ଏଇସ୍ୱା ତ ଅଦ୍ଭୁତ ସବୁଠୁଁ ।

ପ୍ରେମ ତୁହିଁ !
ସ୍ୱପ୍ନ ତୁହିଁ ମୋଠୁ !!

କହୁ ଜାଣ...

ମୁଁ ତ' ତୁହେଁ ସେଇ ସବୁ ଅପହାସ୍ୟ ଶୁବେ ।
ଆଉ କେବେ କେବେ
ଭଲବଟା ପୋଷ ପରି ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଜ୍ୱାଳାରେ ଜଳଣ
ସୁଦୂର ଶୂନ୍ୟକୁ ତୁହିଁ ଚହୁଡାଉ କର
ଡହେ...

ହେ ନକ୍ଷତ୍ର !
ହେ ଧ୍ରୁବସ !!
ପ୍ରେମ ଦଅ,
ପ୍ରାଣ ଦଅ,
ମତେ ଟିକେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦଅ, ଦଅ : !

ତୁହିଁ ଜଗ ତୁହିଁ ବାରେ ପ୍ରଭେଦ ଏତେକ
ତୁମେ ତୁହିଁ ମୋ'ଠୁ !
ମୁଁ ତୁହେଁ ଶୂନ୍ୟକୁ ।

ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ

ସହର କୋଠରେ ଏବେ ବି ପାହାନ୍ତି ଅଛୁ
ଜଣା ଭୁଲେ ଭୁଲେ ସବୁଜ ବନାନ୍ତ ଛୁଆ
କାରଖାନା ଧୂଆଁ ଖେପାଏ ମେଘର ପଛେ
ଏବେ ବି ସଙ୍କେତ ଚନ୍ଦ୍ର ହେଉଛି ଆହା !
ଏବେ ବି ଜୋଷ୍ନା ଝରଣାର ଜଳ ବୁକେ
ପ୍ରୀତି ଚୁମ୍ବନ ଦିଏଁ,
ଏବେ ବି ପବନେ ଫୁଲର ଗନ୍ଧ ଝରେ
ତେଣୁ ତୁମକୁ ସ୍ୱପ୍ନ ମୁଁ ଦେଖେ ଦେଖେ ।

ଦେଖେ ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନ, ଏଇ ସେହି ବନ୍ଦ ଏଇ
କେତେଜ ଜନତା ଛୁଟିବ ଶୋଭନ ବନ୍ଧୁ
ତାମ ଶିଳ୍ପୀର ଚିରନମସ୍ୟ ହେବ
ପୁଣ୍ଡ୍ରପଥ ଛାତ୍ରକ ଭରା ବନ୍ଧୁ ।

ଧନ୍ୟ ଅର୍ଚ୍ଚିତ୍ ତାରକା ପୃଷ୍ଠା ପରେ
ଜଣା ସ୍ୱରଜ୍ଞର ମୂର୍ଚ୍ଛ ସମାରୋହ
ଧବଳ ବଳାକା ସ୍ୱପ୍ନ ତେଜର ତଳେ
ଜଳ ଅବାଧର ଜଳଦ ସ୍ନେହର ମୋହ

ସହର ଅଦେଖା, ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୁନେଲି ଦିଶ
ଜଳିନା ଜଳେ ଉପଳ ଭବଣୀ ମନ
ସବୁଜ ଶର ସମାରୋହ ଦିବସିବ
ନବ ଶିଶୁଙ୍କର ମଧୁର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ।

ସ୍ୱଗତ ବା ଦେଶର ଜନତା ପାଖେ
ସ୍ୱୀକୃତ ଅବା ସମ୍ମାନ ନାହିଁ ଲୋଡ଼େ
ମୁଁ ଚାହେଁ ଭବେ ସ୍ୱଚ୍ଛ ସବୁଜ ଆଶେ
ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ପ୍ରୀତି ପୁଲକିତ ସୁରେ ।

ମୁଁ ଚାହେଁ କହିବ ସ୍ୱାଧୀନ ମନର କଥା
ମୁଁ ଚାହେଁ ବୁଝିବ ସକଳ ଦୁଃଖର ବ୍ୟଥା

ମୁଁ ଲେଖିବି ସବୁ ଜୀବନର ଅନୁଭୂତି
ଅନ୍ତର ଅକ୍ଷରେ
ଯେ ହେଉ ଯେବେ, ସେତେ ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ ।

ନର୍ତ୍ତକ ମରଣ

ଅଣା ଅଣ ପାଇଲେ ତୁମକୁ ଦେଣ୍ କହୁ ଲଜ୍ଜା ଲେଖିବ
ଲେଖକର ଅଣା ଗାଠି ଲେଖ୍ ପାଇଁ କ୍ଷୁଧାର ଗର୍ଭରେ
ମନ୍ଦିରର ଲଣ୍ଠନରେ ଫୁଲ ଗନ୍ଧ ମୁକ୍ତିକ ଯାତ୍ରାରେ
ଭୋଜନ ଗୁଞ୍ଜନ

ନଗର ମର୍ମର ପୁରେ ମନର ଭାବନା ଯେବେ ଦେଖନ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନ
ପାଲେ ଭ୍ରମର ପଣ ଜୋଛନା ମଧୁପୁର
'ଗୋବିନ୍ଦ'ଠୁ 'ଶ୍ରାବଣ' ଦେଇ ପ୍ରଭୁ ବୁଦ୍ଧ 'ଜଗୁଆର'
ହମନ୍ତ ମରଣ...

ଅର୍ଦ୍ଧ ମୃତର ନେତ୍ର, ମାଡାଲର ମୂର୍ଚ୍ଛାଠୁ ବଳ
ଜନ୍ମ ଦାୟ ପଡେ ଦେଖିବେ ଲଜ୍ଜାର ଧାଡ଼ି
ନରେନ୍ଦ୍ର ପୁରଣ, ଦୂରେ ଥାଇ, ଛୁଞ୍ଚ ଲେଖା
ପୁରୋଧ ଅର୍ଜନ ।

ଦୂରନ୍ତି ପ୍ରଭାବ ଶେଷେ ହେବନ ସ୍ଥଗିତ ଯେବେ ପନ୍ଥାଶ ଜମେ...
ମନେ ନେଇ ଲଜ୍ଜାରଣ? କହୁ ନ ଦେଖିବ ଦାଉ, ପଡେ ନ ଲଜ୍ଜା !
ଅବାକ୍ ନିଦ୍ରେପ୍ସୁ ବୃତ୍ତି, ଭୋଜନ ଲୋକର, ଛନ୍ଦ ପାତ୍ରରଶି
ନିକଟ ସମ୍ଭ୍ରମ ।

ଅପ୍‌ଶୋଷ୍, ଅପ୍‌ଶୋଷ୍, ସତେ ହାସ୍ଯ ! କ'ଣ ହେଲ ପ୍ରେମ ?
ଏଇ ପ୍ରେମ ଅମୃତ ଅବିନଶ୍ୱର ପରମ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ବୋଲି
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯାହାର ସୁଖ୍ୟାତ—ଧନ୍ୟ କରେ,
ଜୀବନ-ଦର୍ଶନ ..!

କରନ୍ତୁ କରନ୍ତୁ କେଷ୍ଟ ପବ୍ଲିକ ଦେବେ ମୁଁ ତୁମକୁ—କଣ ହେଲ ?
କି ପ୍ରେରଣା ଦେଲ ମତେ, ଅଦ୍‌ଭୁଧ ପ୍ରେମିକା ?
କଳ୍ପିତ ସ୍ୱପ୍ନରେ ତାର ବହ୍ନି ଶିଖା ସମ, ଜଳୁ ଥିବା
ହୃଦୟ ବେଦନ !

କଳ୍ପନାର ସୃଷ୍ଟ ଧନ ଦେଇଚ ତ କପଟ କଳ୍ପନ ?
ଆଶାର ଅମୃତବେକ, ଦେଖ ସେ କି ଅନ୍ତ୍ରବଦ୍ଧ ଅନ୍ଧାର !
ତଥାପି ତୁମର ଛଦ୍ ଭୂଲ୍ କା'ର ବଶବ ବତ୍ସର ?
ଦର୍ଜିତ ମରଣ !

ନବ ଦୃଷ୍ଟି

କବିତ୍ୱର କୁଞ୍ଜ ବନେ ଖୋଜିଛି ମୁଁ ବହୁ ବର୍ଷ ପରେ
ସରସ ସୁନ୍ଦର ଗୀତ, ଛନ୍ଦ, ଲୟ, ଅନୁପ୍ରାସ
ଏଠି ସବୁ ନାହିଁ ଆଜି, ଲୁପ୍ତ-ନମ୍ର ଧରାର ବକ୍ଷରେ,
ଶୋଇଛ କି, ମୋ ହୃଦୟେ ଜାଗ୍ରତ ଭାବେ ?
ଆସ ଆସ ତୁମକୁ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ।

ପାଖେ ଆସ, ଦେଖ ଏଠି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏଠି ମୃତ୍ୟୁ,
କେବେ ତୁମେ ଆପଣାର କରିବ ବା' ଦେଖିବ ମୋର ଚକ୍ଷୁର ସ୍ୱପ୍ନରେ
କଲ୍ପନାର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ରଙ୍ଗ ଦେଇ ମୋର
ତୁମେମାନେ କେବେ ରୂପେ ସାଜ୍ ବା କରିବ
ଧନ୍ୟ-ଦୁଃଖ ଲୁଚକାଳି ଖେଳାର ଛଳରେ
କେତେବେଳେ ଲୁଚିବ ବା କେତେବେଳେ ହଠାତ୍ ଆସିବ ।

ଏ ଜଗତରେ ତୁମେ ସବୁ ଅନେକ ବଢ଼ିଛ ଦେଖୁଛି ମୁଁ ବେଶ୍
ତୁମେମାନେ ଖୁବ୍ ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛ, ଚତୁର ଚଞ୍ଚଳ,
ଅଚଳ ସଚଳ ବସ୍ତୁ, ସେ କବିର ଚକ୍ଷୁ ନାହିଁ
ଲଳ ମୃଦୁ ସମ୍ଭାଷଣ, କୁଶଳ ସଲାପ
ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ, ଚକ୍ଷୁର ଦୂର୍ ନାହିଁ ଖାଲି କେମିତି ବୈଷୟିକ ଦୃଷ୍ଟି
ଭଜ ଭାଜ ଖାପ୍ ଛଡ଼ା, ମିଳାମିଶା ବେଖାପ୍ ବେଖାପ ।

ସବେ କେମନ୍ତ ଲଭ ବସ୍ତୁ ଦେଖାଇ ଦିଲେ ଅଛ୍ଟା ଦେଇ
ଲୁଚିଯିବା ମଣିଷରେ ଭଦ୍ରତେଜ ଅଛିର
ନିଶ୍ଚିତ ହୃଦର ଦିବେ ବେଦନ ହୂର୍ସ
ଆଲୁ ଦିବେ ଦାଣ୍ଡରେ, ଗଳ ପଦେ, ଭାପରେ ଭୁତବାଏ
ଜର୍ଜାଭ ବାସ୍ତବ ଧର୍ମୀ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମ ଚଲେ ।

ଚଳଚାର ଭୃଙ୍ଗ ବନେ ଫେର ଆସି ଦେଖୁଛି ମୁଁ ଅଚଳ ଏକାନ୍ତ

ବସନ୍ତର, ଶୂନ୍ୟ-ପ୍ରାଣ, ଛଡ଼ା! ହେଲ ପ୍ରକୃତ ଉଷ୍ଣତ, ଅନ୍ୟ ପଥ ନାହିଁ

ସାଂସାରିକ ସମସ୍ତର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଛାଡ଼ି ଜୀବନକୁ ମୁଁ ଚାଲୁଛି ଟୁକ୍କି

ଅସ୍ଫୁଟ ଭାବଂରେ ଏକ ରକ୍ତାପ୍ଲୁତ ଆଗାମୀର ସଙ୍କେତ ଦେବାକୁ

ଲେଖିବାକୁ ବସେ ଯେବେ, ସବୁ ଗାଥା ଏବେ ବି ଅସ୍ଫୁଟ !!

ଅବ୍ୟବସ୍ଥା

ଜନ୍ମରୁ ଦେଖିଲେ ଦଶ ବେଶି ଯାଉ ଯାଉ
ମନେ ହୁଏ ସତେ ଯେମନ୍ତ ଅଧିକ 'ବୟସ୍'
ଛଅ ପାଦେ ହୋ-ଦସ', ବୁଝିବେ ଗିବାର ଦଶା ?
ହଠାତ୍ ଯେପରି ଠିକ୍ ସ୍ମରଣ ହୁଏନା
ତଥାପି ମୁଁ ନେଇ ବସେ ଡିହ ଅଭ ଛତା ।

ଲକ୍ଷ୍ମିକ୍ରେ ସ୍କୁଲ ଅଛୁ, ଭଣ୍ଡାର୍ଟର ଦରଜ ଟିକେଟ୍
ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଗଲେ ଠିକ୍ ଧର ବସ ବାସ୍
ଛାଡ଼ି ଗଲା ମଜବ୍ୟାଗ୍, ତଥାପି ଅଭ ଦାରଜ ଲୁଗା ?
ମୁସ୍କିଲ୍ : କେଉଁଠି ବ'ଣ ଭୁଲ ରହିଗଲେ, ସବୁ ଭପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଝେଲ ଦେଖ ଏଠି ଅମ୍ଭି କିଛିତ ବେ' ବାପାଙ୍କର ଭଜନ୍ ଗୀତା ।

ଚର ଚର, ଚଙ୍ଗ ଚଙ୍ଗ, ଘୋଷ ଘୋଷ…
ବେଶବୁ ଅଜଣା ଆଉ ଅଚେନାବୁ ଦାଣ୍ଡ ପଦ୍ମ ହେଲା
ସ୍ୱପ୍ନାବୁ ଓଁକାର ଦେବେ—ଭୁତଭେଳ ବସ୍ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ।
ଯେତେ, ସବୁ ମାଟି ହେଲା, ବୁଝିଅବେ ଯେତେ ଅବ୍ୟବସ୍ଥା
ଜବୋଧତା ! ସ୍ୱାଁକୁ ଛୁଉଁ ଗାବୁ ଧର ଦଶିବା ହୁଦେଶ୍ ।

ଅଭ ତାକୁ ଏଭେମେତ ଭ୍ରାନ୍ତ ଭ ସଂଜ୍ଞ, ଭ୍ରମ…
ସବୁଥିରେ ଗୋଲମାଲ, ସବୁବେଳେ ଧଡ଼ପଡ଼
ଖୁସ୍ ଖସ୍, ମଜର ଛିରତା ନାହିଁ, ବାସ୍ତା ଧାଇଁବେ…
ଗିବା ଦଶା ନଥିଲେ ବ' ବୁଝିବେ ଗିବାକୁ ଅଛୁ ,ହେଉବା ଅବ୍ୟାସ
ଜଣ ତାମ ଅଥା ରହି, ପକ୍ଷୀ ପର ଉଡ଼ୁପଃ ଆକାଶ ମଝିରେ ।

ଭୂଇଁପାରେ ସବୁ ବେଶ୍, ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତତାର ମାନେ ନାହିଁ କିଛୁ ।
ତଥାପି ଅବୁଝା ମନ ବେଳେ ବେଳେ ଅସମ୍ଭବ ଉତ୍ତେଜନା ନେଇ
ଭାରତରୁ ଆମେରିକା, ୟୁରୋପରୁ ବୌଦ୍ଧିକ ଏସିଆ
ବୁଲି ବୁଲି ଖୋଜି ବେଢେ, କ'ଣ ଦେଖେ : ସେ ବି' ଏକ ଅପୂର୍ବ ରହସ୍ୟ

ଉଡ଼ାଣ ବିପ୍ଳବ ପରେ ସାଂପ୍ରାତିକ ଛିଟପିଟ ଆକର ଏ 'ଆପୋଲୋ' ଦୁନିଆ

ଛାୟା-ଛନ୍ଦ

ମନର ଦର୍ପଣେ ନାଚେ ନାନାରଙ୍ଗ ନାନା ପ୍ରତିବିମ୍ବ...
ବନ, ଗ୍ରାମ, ଅପସୃତ, ଶୁଷ୍କ ଅଳ୍ପଜଳ
ଚାଟିଚି ଆକାଶ ଆଉ ଅସ୍ଥିରର ରଂଗ—
ଦେଖାଏ 'ଗଗନ୍' ପର 'ସୀମା'ର ସଫେଦ୍ ଶାଢ଼ୀ,
ଆଉ ଆଉ ଅନେକ ଚେହେରା, ଶାନ୍ତ ଆଉ ରୁଦ୍ର ।

ପ୍ରାଣର ବେହେଲ ଦୂରେ ଦୂଦୂରର ଛନ୍ଦ
'ସିଂହଳୀନ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ' ଆଉ 'କଲ୍‌ଚରାଲ ଏକାଡେମି'
'ଲଭଫ୍ ଅଣ୍ଡ ରବର୍'ର ଷ୍ଟିଲ୍ଡ୍ ମେଡାପ୍
ନେପଥ୍ୟରୁ ନିବାନ ଦଟେ 'ଧୂଳଣୀର' ଚିତ୍—
: ଏ କମ୍ପାନି ବେହୁଦ୍ ଦାସ୍ମୀ, ଦୁନିଆ ର ଚତୁର ଖିଲାପ୍ ।

ବହୁ ବହୁ ବର୍ଷତାର ଦେବତା ଅଞ୍ଜଳୀ
ଅଶାନ୍ତ ସ୍ମୃତିରେଖ ସବଳର ଚେତନ-ପିଣ୍ଡକ
ଶାଶ୍ୱତ ଭୂମିଶତ ଏକ ଅଗୀକୃତ ପର୍ବତର ରେଖା ଆଉ ରେଖା
ଅଥଚ ଇଆଡ଼େ ପ୍ରବାହ ଗୋପନର ପାର୍ଶ୍ୱ ଦଟେ
ଶୂନ୍ୟ-ଦ୍ରାଣ ଭାରତୀୟ 'ରୂପକ'ର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଟେ ଏବେ ।

ଏଇ ଶୂନ୍ୟ, ସ୍ୱପ୍ନର ସୁଯୋଗେ, ଚେତନାର ନିଦ୍ରା ଦାସ ଆଉ ଭୂମି ଭଅ
ବନ୍ଧ୍ୟାର ଚୋଟାନ୍ ମାଟି, ବସ୍ତୁ ସବୁ ଗାଠଯୋଗ୍ଡ ଦୂରେ ।
ଯେତେବେଳେ ଚାହିଁ ସବୁ ଭାବେ, ଲୁହ ଭୂହା ନାଂପ ଖେଳ୍ ଚଳିତ ହଠାତ୍
ଦୋଳୁଛ କେ' ବହୁ ମୂର୍ତ୍ତି, ତୁମର ଓ ମୋ'ର ଆଉ ଦେଶ ଓ ଜାତିର
କେଉଁଠି ପଡ଼ିଲା ହାଏ : ଓଡ଼ିଆର ଚନ୍ଦ୍ର-ମଣ୍ଡା, ଓଡ଼ିଶାର ରଂଗା ଜଗନ୍ନାଥ !

ବାଂଲାର ବହୁଯୁଗେ ଭୂଇଁ, ଏଇ ମନ ଛୁଇଁ ଦୁଏ ସମଷ୍ଟିର ଢ଼ାଳେ
ତାର୍-ଫୋଟା ଆକାଶରେ ଚଳ୍ ଚଳ୍ ଝଲ୍‌କାର ଝଙ୍କାର
ପଦ୍ମର ଜଳରେ ଯେବେ ପଳାତକ ବୃକ୍ଷ ଦେବାର
କେବେ ଏକଯୁଟ ହେବେ, ପଲ୍ଲୀର କେବେ ?
କେବେ ସବୁ ପଞ୍ଚ-ପ୍ରାଣ ଦେବରେ ଉଚ୍ଛଳ ?

ସ୍କୁଟର ଅନେକ ଦନ, ଗୋଟା ଗୋଟା ଦୁରେ ଜଣା-ଅଜଣାର ଛୁଇଁ
କେବେ ପାଶେ, ସମ୍ମୁଖେ ବା ଦୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଧାରେ
ପଛରୁ ଦେ' ଡାକେ ଅବା ଅଣେ ଆସି ଆଲିଙ୍ଗନ କରେ
ଉଷ୍ମା ତାହାର ବାଜେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ, ଅମୃତ କୋମଳ
ଦନ୍ତୁରୁ ଗହଳ ଛୁଇଁ ଦେବସ୍ତୁତ ଚଳକା ହୃଦରେ ।

ତଥ ଯେବେ ଦ୍ୱିବିମିବ ଖାପ୍-ଛଡ଼ା ସୁଅଡ଼, ସୁଅଡ଼
ତଥାପି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାହୁ ହନ୍ତୁ ହୃଦୟର, କଏ ଜାଣେ ତାହାର ହୃଦେଶେ
ପ୍ରାଣେର ପ୍ରତ୍ୟେ ଅଣା ଖୋଳିବୁଲେ ଘାସର ଅଘ୍ରାଣ
'ହୃଷ'ର ଅନେକ ଅଛି କେର୍‌ର ହାଓ୍ୱା ଅଛି ପଜସ୍ତ ଆକାଶ
ଅଛି କଛୁ 'ଉଦ୍ ଗିବ୍' ଦ୍ୱିବିବର୍ ନର୍ତ୍ତକର ଦାନ ।

ପ୍ଲାଟଫର୍ମ

ବହୁ ଲୋକେ ଜାଣିବ ମୁଁ, ଏ ଜଗତେ ଅଛିଲେ ଅନେକ
ଜଣେ ଖୁବ୍ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ, ଅନ୍ୟଜଣ ଜଣେ ଦୂର୍ ପ୍ରିୟ
ବାଟେ ଘାଟେ ରାସ୍ତା-ପଥେ, ଜନ କାର୍ଯାଗାରେ
ସିନେମା ପାର୍କ ବା କ୍ଲବ ବଜାରର ଭିଡ଼େ
ଜଣା ଶୁଣା ଚାହା ସାଥେ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ନୂଆଦଳୀ ଅଛେ !

ଏ ସୃଷ୍ଟିର ଜଗତ ମେଳାରେ...
ଯୋର ରେଲ୍‌କ ପଛି ତାହା ହାତେ ଦେଇ
ଷ୍ଟେସନ ବୁକିଙ୍ଗ୍ ଘରେ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଠିଆହେବ ବେଳେ
ହୁଏତ ବା ଜଣେ ଦିନେ ପୌଛିବ ଦେଖାଇ ଦିନେହ୍ ଦେଖନ୍ତ ଜଣୀ,
ସେଅର ମାର୍କେଟେ ଭେଟେ ତାହା ସାଙ୍ଗେ ପରିଚୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବେପାରେ

ତାହାକୁ ଜାଣି ବି' ଖୁବ୍ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବେ
ହୃଦୟର କଥା ଘେନି, ଓଠି ଲେଖା ହେବ ବା .ହେଲ ବି'
ତାହାକୁ ବା ନ ଜାଣିବ ଅଟଇ ବିଶେଷ
ଜଙ୍କୋଲ୍ ପର ସବୁ ରହିବେ ଧୂସର, ମନର ଭାଣ୍ଡାରେ
ଅବଚେତନର ଲୋଚେ ପରେ, ସ୍ମୃତିରେ ଅଶେଷ ।

ଏଇ ସେତେ ସ୍ମୃତି ସବୁ ଗବଜିନ ଘଣ୍ଟା ଭିଡ଼ରେ
ପାଣ୍ଡୁ ଜାର ଆଁଚଳ ଏ ଝଡ଼ଜଳ ମେଘ
ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଜଣା ପଡେ, ଝାଙ୍କଡ଼ା ପତ୍ରର ମର୍ମର
ମନର ଅନ୍ଧାର ତଳେ ସତେ ଅବା ଚବଗ ଘ୍ରାଣରେ
ସ୍ମୃତି ଡଳା ଭୁଲବୃତା, ସବୁଜର ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣର ।

ଏ ଜୀବନ ଏକ ମୁକ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ
ବହୁ ବହୁ ପଦ ଚିହ୍ନ ଧରିଛି ବକ୍ଷରେ
ଅନେକ ଦୂରକୁ ଚଲେ ଅନେକର ଫେରିବା ସଙ୍କେତ···
ସ୍ଟଟର ସାଇନ୍ ବୋର୍ଡ଼ ଲେଖା ଏଠି ସୁନେଲି ଅକ୍ଷରେ

ଆଜି ବେଶ୍ ମନେପଡେ, କେଉଁ ଏକ ଚଳନ୍ତା ଟ୍ରେନ୍‌ରେ
ହଠାତ୍ ବାନ୍ଧବୀ ହାତ ଛାଡ଼ିଥିଲି ବହୁ ବର୍ଷ ତଳେ ।

ଆଉ ଜଣେ

ତା'ପରେ ମୁଁ ଠିଆ ହେବି ପଥ ପାର୍ଶ୍ୱ ବଟ ବୃକ୍ଷ ତଳେ
ଉତ୍ସବ ହେଉଛି ଶେଷ, ସୁମନ୍ତ ପକ୍ଷୀର ଗତ୍ ଝୁମ୍ପୁ ଝୁମ୍ପୁ
ଶିହରଣ ଦେଇ ପଡେ, ପାପର ଗାଳିକୁ ପରେ କମ୍ପିତ ଶିଶିର
ସ୍ତବ୍ଧତାର ପ୍ରଶାନ୍ତରେ ଜଳଜଙ୍ଗଲର ବାହୁଡ଼ା ତୋଳି ଖାଲି ହେଲେ
ମୃଦୁ ମୃଦୁ ଖସି ପଡେ, ପଥ ଦେଇ ଅଦ୍ଭୁତ ଅପ୍ରୀତ ।

ଆକାଶ ଚନ୍ଦ୍ରକ ଅଦ୍ଭୁ ! ତମହାର ତୋ'ସ୍ପର ଅତନ
ଏତେବେଳେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ହେଲା ! ଦେଇ ଜନ୍ମ ମନ୍ତ୍ର ଘାଟେ...
ନାମ ଆଉ ନାମ ଦେଇ, ତଥାପି ଏ ଜେଲିକ ନ ଜେଲ୍ଲଓ ଶୁଣିବ
ହାଡ଼ ହେଉଛି ଜନ୍ମ, ଏ ଘାସ ଅବକାଶ, ଅନ୍ଧାରରେ ହିତେ
ଗିର୍ଜ୍ଜେ ନେଇବା ବନ୍ଧେ, ଚାନ୍ଦ୍ରରେ ମାଟିଦ୍ ଭିଠି ଡାଳ ପଶେ ଜନେ ।

ସ୍ୱର ଆଉ ଆଉ ଛୁଟି ଆସ ଦେଇ ତୋଳକ ଚୂଳରେ
କେତେ ଦଣ୍ଡ ବୁଝି ଗଲା, ଝୁଲନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଛାତୁ କରି ଦେଇ
ଚାର୍ଣ୍ଣା ସେ ସ୍ୱପ୍ନ, ପର୍ଦ୍ଦାରେ ଦେଖିଲୁ ମାର ଲେଖକେ ଲୋଟାଇ
ଗ୍ଲାନ-ଦାଗ ଭଲା-ତୋଡ଼ା, ସୁଖ-ଦୁଃଖ ହେବା ଦୂରେ ଥାଉ, ଥରେ ଗାଇ ମୁହାଁ
ତା'ପରେ ବଜାର ହାଟ, ତାକୁର ଔଷଧ ଜଗା
ଆଶି ଗ୍ରାମ ପୂରି ବୁଝି ଦେଇ ଯୋଗ ଭୂଷ ମୁକ୍ତେ ଥାତେ

ନଦରୁ ଫିଙ୍କୁ ଡାଳ, ସ୍ନୀକୁ ଧୂଆଇ, ଜଳେ କରୁ ଖାଇବା ଲଗାଇ ।
ଏଇ ଚରୁ ପାର-ପୁର ବାହାରକୁ ଆସି, ଜେବେ ଯାଇଁ ନିଶ୍ୱାସ ମାରବା
ଆକାଶେ ଝୁଙ୍କିବା ଝିଙେ ଏଇ ଯା' ଜମୁର ଡୁଏ…
ଚମତ୍କାର ଜୋସ୍ନା ରାତି, ଏଥର ଭାଙ୍ଗିଲ ପ୍ରେମ ଚପଳ ଅଭ୍ୟାସ,

ଅଭୁ ଜଣେର ଦଆ ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନ ଚଳନ୍ତି ହେବାର
ଜବ ରୂପେ ଦେଖିବାକୁ ମନେ ଯା'ର ବଡ଼ ଅଭିଳାଷ ।

ଝିଙ୍କାରଣ ଝୁମେ ଝୁମେ, ଦାଳେ ଦାଳେ ସ୍ୱପ୍ନରର ଭାବ
ଶୀର୍ଣ୍ଣ କରବାର ଡାଳେ ଫୁଟେ ଜେତେ ଆକାଂକ୍ଷାର ଛବି
ଝଞ୍ଜା'ମ ଝାଟେଣୀ ତଳେ ମିଳନର ଦନ କେବେ ଉଣେ,
ଫାଲ୍ଗୁନ ଓ ପରବାର, ଦୂର୍ ପାଇଁ ସଙ୍ଗମ ମନ୍ଦିରେ
ଜନ୍ମର ଉଚ୍ଛଳତା, ସ୍ୱପ୍ନଜା ଅନୁ ଆଉ ଜଣେ ।

ଷ୍ଟେଶନ୍‌ର ହାଓ୍ୱାରେ...

ଷ୍ଟେଶନ୍‌ର ହାଓ୍ୱାରେ ଦେଖି ମୋତର ଝଣର
ଭୂଆଁରେ ଶିବାକୁ ଦୁହିଁ, ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏଇ ଦେହ ଲୁଚି
ଭୂଆଁରେ ଲୁଚେ ଦୁହିଁ ! ଅଭୁଲ ଭୁଥୁମ ଅଲ୍ଲ ଲଭୁଡ ତଷର...
ଲଚ୍ଛି ଅକ୍ଷୁ କାହିଁ ? ତୋମଲ ଅଭାର ଚାହିଁ ?
ମରେ କାହିଁ ଅବାରଣେ ଲେଭୁ ଭୁ ଦେଖୁ ଭର ।

'ପ୍ରେମ' ଏକ ଭଳା ଦେଖ ସ୍ୱାଦ ସମୁଦ୍ର
'ପ୍ରେମ' ଏକ ଦେହ୍ୟ ଯାଏ ଦେଖ ଦ୍ୱାରାର
ପ୍ରେମ 'ଭର ଓ ଭର'ର ଏକ ଅଟ୍ଟିତ ଧୂଳ
ସ୍ୱାହାରର ମହ୍ଲରତା, ଭକ୍ତର ଅଭିମାନ
ତା' ପାଇଁ ସୁଦ୍ଧତ୍ରି ଲୋଭା, ସେ ଏକ ଅର୍ଜିଲ ମୌସୁମ ।

'ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏଇ ଦେହ, ଅନ୍ତ୍ରପଠ ନୁହେଁ
ଏ ଦେହର ଭୁଣ୍ଡା-ଗହର, ମାଂସପିଣ୍ଡ ଅରୁଦ୍ରା
ଭାର୍ଣ୍ଣାରେ ପିଟେଟିକ, ସୋ-ହା' ଯାହା ତା'
ଲବାଜ୍ଞର ଚତାଳର ମାଲତ୍ ଗର୍ଜନ, ଯୋର ଅଶ୍ୱାସ୍ତର
ଲଭୁର ଗୁଞ୍ଜନ ପାଇଁ, ଏଠି ହିଁରେ ଶାନ୍ତ ନାଇଁ, ତାହ୍ନି ଗର୍ଜନ...'

ଏଇ କଥା ଘର, କେବେ ଭୂଆଁରେ ଶିବାକୁ ଦୁହିଁ ?
ଯୋବନରେ ଶିବ ପାଇ, ଦେଲ ସ୍ୱପ୍ନ, ଦେଲ ମାଟି
ତାଁ ତା ବହୁତ ଦେଖ, ଜନ୍ ଦେଖା ଦେଲ ଯୋଗ୍
ଦେଲ ତୋଲାଭୂଲ
ଦେବଲ ପାସ୍ତାନ୍ତ, ଜଳ, ଜଳତ୍ ବା ଗରେ
ଭୂଏଁ ସ୍ତମ୍ଭା ଶିଳ୍ପ ଜନ୍ମ ଦାସ ଦନ୍ତର ଦେଶ ପ୍ରହର—

ଦୁନିଆରେ ସବୁ ବେଶ୍, ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତତାର ମାନେ ନାହିଁ କିଛି !
ତଥାପି ଅବୁଝା ମନ ବେଳେ ବେଳେ ଅସମ୍ଭବ କଳ୍ପନା ନେଇ
ଭାରତରୁ ଆମେରିକା, ୟୁରୋପରୁ ବୌଦ୍ଧିକ ଏସିଆ
ବୁଲି ବୁଲି ଖୋଜି ଦେଖେ, କ'ଣ ଦେଖେ ! ସେ ବି' ଏକ ଅପୂର୍ବ ରହସ୍ୟ

ବିଦେଶ ବିପ୍ଳବ ପରେ ସାଂପ୍ରତିକ ଛନ୍ଦପଦ୍ୟ ଆଜିର ଏ 'ଅପୋଲୋ' ଯୁଗର

ଛାୟା-ଛନ୍ଦ

ମନର ଦର୍ପଣେ ନାଚେ ନାନାରଙ୍ଗ ନାନା ପ୍ରତିବିମ୍ବ…
ବନ, ସ୍ୱର, ଅପସୃଷ୍ଟ, ସ୍ଥିର ଅନ୍ତର
ନାଚିଚି ଆକାଶ ଆଉ ଅଶ୍ୱିନର ଚାନ୍ଦ—
ଦେଖାଏ 'ଓଗେନ୍' ଘର 'ସୀମା'ର ସଫେଦ୍ ଶାଢ଼ୀ,
ଆଉ ଆଉ ଅନେକ ଚେହେରା, ଶାନ୍ତ ଅନ୍ଧ ଛନ୍ଦ ।

ପ୍ରାଣର ବେହେଲ ସୁରେ ସୁଦୂରର ଛନ୍ଦ
'ସିଂହଲ୍ମ ଗାନ୍ଧର୍ବ ସମାଜ' ଆଉ 'ଡଲ୍‌ଚେଲ୍ ଏକାଡେମି'
'ଲଲଙ୍ ଅଣ୍ଡ ଲଠମ୍'ର ଫିଲ୍ମୀଚ୍ ମେଲାପ୍
ବେଚୁରୁ ମୈତାନ ଦଟେ 'ଧୂଳଶ୍ୱର' ଛିଟ୍—
: ଏ କମାଲ ଦେହୁଦ୍ ହାସ୍ୟମି, ଦୁ ମେଘା ଲ ଚିତ୍ରର ଛିଲପ୍ ।

ବହୁ ବହୁ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଦେଦନା ଅନ୍ଧୁଧ
ଅଣାକ୍ତ ଲଲରଦେଲ ସତଲ୍ଲର ଦେବର-ଘିଙ୍ଗଲ
ଝାଝାର ଭୂଲକର୍ତ୍ତ ଏକ ଅଲୀକୃତ ପର୍ଦ୍ଦାର ରେଖା ଆଉ ରେଖା
ଅଥଚ ଲଗାଡ଼େ ପ୍ରତ୍ୟ କୋପବନ୍ତ ପାର୍ଶ୍ୱ ଦଡେ
ଶୂନ୍ୟ-ପ୍ରାଣ ବାହବାହୀ 'ଲୁଗଲ୍'ର ଦ୍ୱୁପ୍ତୁ ତେତେ ଏବେ

ଏଇ ଶୂନ୍ୟ, ସ୍ୱପ୍ନର ସୁଯୋଗେ, ଚନ୍ଦ୍ରେକର ପିତ୍ରା ତାପ ଆଉ ଭୁଲ୍ ଭଅ
ବନ୍ଦାର ତୋଫାନ୍ ମାଟି, ବାସ୍ତ୍ର ଲଲ ଜାଠଗୋଣ୍ଡ ଦୂଲେ ।
ଖେଣେ ଚାହିଁ ସବୁ ଲଭେ, ଲୁହ ଦୁହା ଗାଏ ଖେଳ୍ ଫୁଟିତ ହୃଦାର୍
ତୋଳୁଛ ଦେ' ବନ୍ଧା ମୁହିଁ, ଭୂମର ଓ ମୋ'ର ଆଉ ଦେଶ ଓ ଜାତର
ତୈଳଠି ପ୍ରଜ୍ୱଳ ହାସ୍ୟ ! ଓଡ଼ିଆର ଚିକ-ମନ୍ତ୍ରା, ଓଡ଼ିଶାର ଭାଂଗା ଜଗନ୍ନାଥ !

ବାଙ୍କର ସ୍ତୂପେ ତୃଣ, ଏଇ ମନ ଛୁଆ ଦୁଏ ସମଷ୍ଟିର ଡାଳେ
ନାଗ-ଦେବୀ ଆକାଶରେ ଉଡ଼୍ ଉଡ଼୍ ଛଳ୍‌ତାର ଉଲ୍ଲାସ
ସହର ଭଲରେ ଯେତେ ପଲାତକ ଭୁଲ୍ସ୍ତୁ ବେକାର
କେବେ ଏକାନ୍ତ ହେବେ, ପଲ୍ଲବର୍ କେବେ ?
କେବେ ସବୁ ପଞ୍ଚ-ପ୍ରାଣ ହେବରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ?

ଦୂରରେ ଅନେକ ଦିନ, ଖୋଜ ଖୋଜ ବୁଲେ ଜଣା-ଅଜଣାର ସ୍ଥଳ
କେବେ ପାଏ, ସମ୍ମୁଖେ ବା ଦୃଷ୍ଟିର ଉହାଡେ
ପଲ୍ଲବୁ କେ' ଭାବେ ଏବା ଅରେ ଅସି ଆଲିଙ୍ଗନ କରେ
ଜଣାଏ ତାହାର ବାଳେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ, ଅମୃତ କୋମଳ
କଦମ୍ବ ତପଲ ସ୍ପର୍ଶ ଲବ୍ଧପୁତ ଚର୍ଚ୍ଚା ଦୁଦରେ ।

ତଥ.ସେତେ ହିନ୍ଦୀର ଖାପ୍-ଛଡ଼ା ପୁଅକ, ପୁଅକ
ତଥାପି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାତ୍ସ ଉଦ୍ଭୁ ଉଦାର, ଜଏ ଜାଣେ ତାହାର ଉନ୍ମେଶ
ପୁରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଣ୍ଡା ଖୋଜିବୁଲେ ସାଗର ଅଘ୍ରାଣ
'ଜ୍ଵର'ର ଅନେକ ଅଙ୍କ କେର୍‌ବ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଅଙ୍କ ସମସ୍ତ ଆକାଶ
ଆଉ ଜଣ 'ଜଡ ପିବ୍' ହସ୍ତର୍ ନର୍ତ୍ତନର ଦାନ ।

ପ୍ଲାଟଫର୍ମ

ବହୁ ଦେରେ ଜାଣିଛି ମୁଁ, ଏ ଷ୍ଟେସନେ ଆସିବେ ଅନେକ
ନଏ ଗୁଡ଼୍ସ ଅଲ୍ପବଳ, ଅଜଣା ନଏ ଦୂର୍‌ଯାତ୍ରୀ
ଡାଉନ ଆପ ଗାଡ଼ି-ପଥେ, ଭଲ ଜାଣିଛାରେ
ସିଗ୍ନାଲ ପାର୍ଡ ବା ଡ୍ରାଇ ଭଲାରବ ରକ୍ଷେ
ଜଣା ଶୁଣା ତାହା ଯାଏ ଭଲ୍ ଭଲ୍ ଦୂରଦେଶୀ ଅନେ !

ଏ ସୃଷ୍ଟିର ଜଗତ ମେଳାରେ...
ଜୋର ବେଲ୍ଟ ପାଇଁ ତାହା ଯାଏ ଦେଖି
ସ୍ପେସନ ଦୂରନ୍ତ୍ ପରେ ଧାଡ଼ ବାଣ ଠିଅହେବ ବେଳେ
ଦୁଏତ ବା ଜଏ ଡିବେ ଗୌଳବା ଦେଖାଇ ଡିଲେଇ୍ ଦେଇଗ ଜଣି,
ସେଅର ମାର୍ଡେଟ ଭେବେ ତାହା ଗ୍ଲେଜ ପବଜଦ୍ ବାଣିଜ୍ୟ ବେପାରେ

ତାହାକୁ ଜାଣି ବି' ଗୁଡ଼୍ସ ଅଲ୍ପବଳ ସବେ
ଭିବଭର ଯନ୍ତ୍ର ତଳେ, ଓଠି ବୋଝ ହେବ ବା ହେବ ନ'
ତାହାକୁ ବା ନ ଜାଣିଛି ଗନ୍ତବ୍ୟ ଦେଶେ
ପଟେ ସ୍କେଟ୍ ପବ ଗନ୍ତୁ ବଦ୍ଧବେ ଧୂସର, ମନର ତାନ୍‌ସ୍ଲେପ
ଅବସ୍ଥର ଜ୍ୟୋ ପରେ, ସୃତରେ ଅଶେଷ ।

ଏଇ ଯେତେ ଯୁକ୍ତ ସବୁ ଟେନ୍‌ଶନ ଘଣ୍ଟା ଭଙ୍ଗରେ
ପାର୍କ୍‌ନାର ଅଂଶୀଦାର ଏକାକୀ ନୌସ୍ଥା
ଅଲ୍ପବଳ ଜଣା ପଡେ, ଟାଇମର ପତ୍ରର ମର୍ମର
ମନର ଅଜାଣ ଜଡେଇ ଗୁଡେ ଅବା ତବସ ପ୍ରାଣେର
ପ୍ରୀତି ଭଲା ଭୂସନ୍ଧା, ସବୁଜର ପାସ୍ପୋର୍ଟ ଉର୍ଦ୍ଧର ।

ଏ ଜୀବନ ଏକ ମୁକ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ
ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ପଦ ଚିହ୍ନ ଧରଚ ଉଷ୍ମ ଟ୍ରେକ
ଅନେକ ହଜିଲ ଚଳେ ଅନେକର ଫେରିବା ସଙ୍କେତ···
ସ୍ମୃତିର ସାଇନ୍ ବୋର୍ଡ ଲେଖା ଏଠି ସୁନେଲି ଅକ୍ଷରେ

ଆଜି ବେଶ୍ ମନେପଡେ, କେଉଁ ଏକ ଚଳନ୍ତ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ
ହଠାତ୍ ବାଙ୍କୀ ହାତ ଉଡ଼ାଇଥିଲ ବନ୍ଧୁ ବର୍ଷ ତଳେ ।

ଆଉ ଜଣେ

ତା'ପରେ ମୁଁ ଠିଆ ହେଲି ଘର ସାମ୍ନା ପକ୍କା ରାସ୍ତା କଡ଼େ
ଗଭୀର ହେଉଛି ରାତ, ସୁନ୍ଦର ପକ୍ଷୀର ଶାଳୁ ଝୁମ୍ ଝୁମ୍
ଶିହରଣ ଖେଳେ ପଡ଼େ, ପାହାଡ଼ ଗାଲିଚ୍ଚ ପରେ କମ୍ପିତ ଝିଁଝିର
ସ୍ତବ୍ଧତାର ପ୍ରଶାନ୍ତରେ ଝଙ୍କଙ୍କାର ବାତ୍ୟା ଗୋଟା ଗାଁ ହେଲେ
ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସି ଆସେ, ଝର ଝର ଅଦ୍ଭୁତ ଅପ୍ରେଲ ।

ଆକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ନ ଥିଲା ! ଚମତ୍କାର ଜୋସ୍ନାର ଅଭାବ
ଏତେବେଳେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ହେଲା ! ସକାଳକୁ ମନ୍ତ୍ର ଯାଏଁ ...
ଦାମ ଆଉ ଦାମ ଖାଲି, ଚଉଠାଏ ବ୍ଲେଷ୍ଟିକ କ ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟ୍ରିଟ
ସମ୍ଭବ ହେଉନି ଜାଣୁ, ଏଇ ସାହା ଅବକାଶ, ଅବସରରେ ଟିକେ
ସିଗ୍ରେଟ ଖାଇବା ଦଣ୍ଡେ, ହାଓ୍ୱାରେ ମାଚେସ୍ କାଠି ଯାଉ ପଛେ ଲିଭି !

ରାତ ଆଉ ଆଉ ଛଟି ଅ॰ ଦେଇ ତୋଳିକ ଚୂଳରେ
କେତେ ଖଣ୍ଡ ଲୁଚି ଯେତ, ଲୁଚନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପାଗୁ କର ଦେଇ
ଡାର୍ଲିଂ ଯେ ବୃଦ୍ଧା ଏ, ଫର୍ମିସରେ ବେଲ୍ଟ ମାଉ ଲେଜ୍‌ଟେ ରୋଟାଡେ
ଝାଳ-ନାଳ କଳା-କୋଟା, ସଙ୍ଗ-ସୁଟା ହେବା ଦୂରେ ଥାଉ, ଅଦେ ଗାଏ ମୁହାଁ
ତା'ପରେ ବଜାର ହାଟ, ଡାକ୍ତର ଔଷଧ ଅଣା
ଅଣି ଯାଉ ଦୁଣି ଲୁଚି ଯେଉ ଯୋଉ ଚୂଲ ମୁଣ୍ଡେ ଥାଏ

ନଦକୁ ପିବକ୍ତୁ ଡ଼ାକ, ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଝୁଅର, ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ ଖାଇବା ଜଞ୍ଜାଳ ।
ଏଇ ସବୁ ସଂସାର-ପୁର ବାହାରକୁ ଆସି, ତେବେ ଯାଇଁ ନିଶ୍ୱାସ ମାରିବା
ଆକାଶେ ବୁଲିବା କିଏ ଏଇ ଯା' ସମ୍ଭବ ହୁଏ...
    ଚମତ୍କାର ଜୋଛ୍ନା ରାତି, ଏଥର ଜାଗ୍ରତ ସେଇ ଚପଳ ଅଭ୍ୟାସ,

ଅବୁ ଜଦେର ତଣା ଜବ ଜବ ଜନ୍ମସ୍ତ ହେଜାର
    ଭବ.ରୂପେ ଦେଖିବାକୁ ମନେ ଯା'ର ବଡ଼ୁ ଅଭିଳାଷ ।

ଯିହୁରଣ ଛୁମେ ଛୁମେ, ଭାବେ ଭାବେ ସୁଦୂରର ଡାକ
ଶୀର୍ଣ୍ଣ ତରୀର ତାଳେ ଫୁଟେ କେତେ ଆକାଂକ୍ଷାର ଛବି
        ଝର୍ଝର ଝାଟେଣୀ ତଳେ ମିଳନର ଝଡ କେତେ ଉଠେ,
ଫାଲ୍ଗୁନ ଓ.ପରବାର, ତୁଚ୍ଛ ପାଇଁ ସଙ୍ଗୀତ ମହିରେ
        ଦବନ୍ଦୁର ଭଲ୍ଲକତା,.ସ୍ୱପ୍ନଲୀନା ଅଛୁ ଅଭ୍ରକଣେ ।

ସହର୍‌ର ହାଓ୍ୱାରେ…

ସହର୍‌ର ହାଓ୍ୱାରେ ଦେଖି ମେଘର ଘଣାଘ
ଜୁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ଚାହିଁ, ରାସ୍ତାକଡ଼ ଏଇ ଘର ଛୁଇଁ
କୁଆଡେ ଲୁଚିବ ଚାହିଁ ? ଅଚିହ୍ନା ଛୁଆନ ଆଉ ଅଲୁଭ ଭଷ ର…
ଶବ୍ଦିକୁ ଅନୁଭବ ଚାହିଁ ? କୋମଳ ଅଙ୍କୁର ଚାହିଁ ?
ମନେ ନାଇଁ ଅବାରଣେ ଦେଖୁଛି ଦେଖୁଛି ଘର ।

'ପ୍ରେମ' ଏକ ଭଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗା ପ୍ରାଣ ସମୁଦ୍ରର
'ପ୍ରେମ' ଏକ ଦଗ୍ଧ ଶିଖା ଚଷକ ଗ୍ଲାସର
ପ୍ରେମ 'ଶଠ ଓ ଛଳ'ର ଏକ ଅନ୍ୱିତ ଧ୍ୱନି
ସଂସାରର ମନ୍ତ୍ରତା, ଅଙ୍ଗାରର ଅନ୍ତିନାଦ
ତା' ପାଖରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫେରା, ସେ ଏକ ଦର୍ଶନ ମୌସୁମି ।

'ରାସ୍ତାକଡ଼ ଏଇ ଘର, ଜନପଦ ନୁହେଁ
ଏ ସହର ଗୁଣ୍ଡା-ଘରର, ମାଉସିଙ୍କର ଅଡ୍ଡା
ଦାଣ୍ଡାରେ ପିକେଟିଙ୍ଗ୍, ହୋ-ହା' ଗାଳି ତା '
ତାଳାଚୂର ଦରଜାର ମାରକ୍ ଚିହ୍ନ, ଦୋଷ ଅଭ୍ୟାସର
ଅଙ୍କିତ ଗୁଞ୍ଜନ ପାଇଁ, ଏଠି ହିଁବେ ଶାନ୍ତ ନାହିଁ, ନାହିଁ ଦର୍ଶନତା…'

ଏଇ କଥା ସତ, ତେବେ କୁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ଚାହିଁ ?
ଯୋଉଆଡ଼େ ଯିବ ଯାଅ, ସେଇ ରାସ୍ତା, ସେଇ ମାଟି
ଗାଁ ବା ସହର ହେଉ, ଜନ୍ମ ଦେଶୀ ସେଇ ଯୋର୍
ସେଇ ତୋଳାଚୂଳ
କେବଳ ପାହାଡ଼, ନଦୀ, ଜଙ୍ଗଲ ବା ଗଛେ
ହୃଦେ ଶୂନ୍ୟତା ଜଳୁ ଜଳୁ ଯାଏ ଦକ୍ଷିଣର ଦେଶ ପ୍ରହର—

କପରି କାଟିବ ତୁମେ ? କେତେ ବସି ଆକାଶେ ଗୁହିଁବ ?
କେତେ ଫୁଲ ତୋଳି ଭଲ ଖୋସିବ ବେଣୀରେ ?
ପବନରେ କଣ୍ଠ ମେଲି କେତେ ଗୀତ ଗାଇବ ଉନ୍ମନା,
ମୋ ଗଳାରେ ମାଳା ଦେଇ କେତେ ତୁମେ ହସିବ ବା କହ !
ଜୀବନଟା ଖାଲି କ'ଣ ପ୍ରେମର ମଧୁର ସୁର ଅନ୍ତର ଝରଣା ?

ଛାଡ଼ ଛାଡ଼, ଯାହାଅଛି ତାହା'ଇ ଥାଉ ଥାଉ
ଯେମିତି ରହୁଛ ଥାଅ, କରୁଛ ଯା' କରୁଥାଅ
ଜୀବନ ! ସିଏ ତ ଏକ ଜଞ୍ଜାଳ ର, ସଂଗ୍ରାମ ର ସୁର
ପ୍ରେମ ! ସେ ତ ତୁମ ସୃଷ୍ଟ କର୍ମଠ ଦେହର ଯୌବନ ସୁରା...
ଆଉ ସବୁ ଗୌଣ, ବନ୍ଧୁ ! କଷ୍ଟଠରୁ ନମ୍ର ଅନ୍ତଃପୁର ।

କେବ୍‌ର ଦ୍ୱାର୍‌ରେ ଦେଖି ମେଘର ଇଶାରା
ତୁମ୍ଭେ ସିବାକୁ ଚାହୁଁ ? ମିଛେ ମିଛେ ଲଜ୍ଜା କର ।
ହେମାଳ ର ଶେଷ ହେବ, ଖସି ଝଲସିବ ପୁଣି କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଡାଳେ...
ଭଲ ଏଇ କୋଳାହଳ, ଶୋଭାନ ମୁଖରୁ ଏଇ ଛନ୍ଦିକ ସନ୍ଧ୍ୟାର
ଆମ୍ଭେ ଏଠି ଖାଟେଣିର ଖୁସି

ଆସ ଆସ ମଞ୍ଜିଯିବା କେବ୍‌ର ଦ୍ୱାର୍‌ରେ ।

ଅରଣ୍ୟାନୀ

ଅନେକ ଦେଖିଛି ନାଚ ତବାର ତମାସା
ଅନେକ ମନର ଆତ୍ମା ବାର୍ ଅଲ୍ପ ଦେହର ନଗ୍ନତା,
ଝଲମଲ ଆଲୁଅର ଚକମ ରୋଶନ
ଅଷ୍ଟାଲକ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରେ କଣ୍ଠର ଝଙ୍କାର
ଫଳର ପ୍ରବୃତ୍ତି ନାରୀ ତନୁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।

ଏ ଦେଖାର ଶେଷେ ପୁଣି ଆଉ ଏକ ଦେଖା
ନର୍ତ୍ତକ ଗଣର କଣ୍ଠେ ଶ୍ଳୋକ ଝୁଲି ବନ୍ତି
ଦଳର ଅଙ୍ଗାର ହେଠି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ନେଇ
ନର୍ତ୍ତନ ର ପକ୍ଷୀ ପାଣି ଲୋଡ଼ ବୁଦେ ପ୍ରାଣେ ଅମୃତ
ମଣୀର ମକରନ୍ଦ କପେ ବୃନ୍ଦାବନ ର ରଙ୍ଗିନ ମଉଳେ ।

ବୃକ୍ଷ ବୁନ୍ଦ ବେଣିର ଉ ତ ଦେଇ, ଭଟ କି
ଛୁଇ ଛୁଏ ଯୁଗ୍ ନେତ୍ର, ଅପେକ୍ଷେ ମୁଁ ବସେ
ତାହାର ଗ୍ରହଣେ, ଯାହାକୁ ଯେଉଁ ଜନ କହେ : ସୁନ୍ଦର
ଯଉବନ ଠୁଳିତ କଣ୍ଠ, ତାକୁ ପରେ ଦେହକୁ ଅନୁରୋଧ କର
: ଯାଉ ଶିଳେ ତାର୍ ଶେଷ ଡରୁ ସୁନ୍ଦର ।

: ଅସଲୁ ନେମ' ଅଗେ ଅଗେ, ଦେଖାଇବ ଅଦ୍ଭୁତ ଦୃଶ୍ୟ
ପକ୍ଷୀ ପାଣି ଶ୍ରେଣୀ ଭୂତ ପଦ୍ମର ପାପୁଡ଼ି
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲୁହେ ଅମୃତର ତରଙ୍ଗ ଛୁଟିବ
ଭବାନୀର ଭ୍ରାତ୍ମନେଃ ବାଜେ କଂସା ତାଳର ତାଳେ
ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର କଡ଼କେକ, ଗର୍ଭ ଯିଏ ଜନ୍ମି ମନ୍ଦିରେ ।

ମହାକାଶ ଭେଦିବାର ମୁକ୍ତି ଅନନ୍ତ
ଦର୍ପିତ ପୃଥିବୀର ବକ୍ଷ ଦୃଶ୍ୟ ରେଖାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱର,
ସବୁକୁ ଅବଜ୍ଞା ଆଜ, ମୃତ୍ୟୁର ବି' ଦୃପ୍ତ ଅସ୍ୱୀକାର
ସର୍ବାର୍ଥ ସ୍ୱାର୍ଥର ସିଦ୍ଧି ପ୍ରତ୍ୟେକର ଲକ୍ଷ୍ୟ
ପଦେ ପଦେ ହାତ ବୋମା ଗୁଳିର ଉତ୍ତର ।

କିନ୍ତୁ ଏଇ ହାତ ସବୁ ଯେବେକୁ କହାଡ଼ ଂସ୍
ଏ ତୋମାର ଉଦ୍ଧାରଣ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରତ ପ୍ରମତ୍ତର ବକ୍ଷ ଆଗୁଁ
ତାହାର ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ଦେଖେ ମେଘେ ମେଘେ ବଜ୍ରର ମୂର୍ଚ୍ଛା ଝଡ଼ ବେଳ
ଶ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତ ଫୋଟା ଗୁଣ୍ଟି ଦଏ ଦଗ୍ଧ ଜଣ ଦୂର
ଅଟିକଲା ଉତ୍ତରର ଢେଉ ନାଇଁ ଆଉ ନାଇଁ ତେଉ ।

ଅମୃତ-ଶପଥ

ଥାଉ କେତେ ଅସନ୍ତୋଷ, ଅନ୍ତରର ଦୈନ୍ୟ କେତେ ଥାଉ
ଦୋହେଣୀର ଭ୍ରାନ୍ତି ଆଉ ଜୀବନର ଜ୍ୱାଳା ଥାଉ କେତେ
ଥାଉ କେତେ ବେଦନା, ଶୂନ୍ୟତାର କ୍ଷୁବ୍ଧ ହାହାକାର
ତା' ହେଲେ ଏ ତୃଷ୍ଣ ପ୍ରାଣ ଅନନ୍ୟସ୍ୱର ଦେଲା ଡକାର
ଶେଷେ ଅଟଳ ଝଡ, ମାନୁଷର ଶାଣ ତଲୱାର ।

ଜନ୍ମରୁ ଥାଉଁ କେତେ ଶତ୍ରୁ ଆଶା ନ ହେଉ ପାର୍ଥିବ,
ଜୀବନରେ ସମସ୍ତ ଦେଇ ଜଳ ଆଉ ସବୁଜ ନ ହେଉ
ଯୋଉ ଫାଙ୍କା ଥାଉ କେତେ, ଜୀବନ ଉପରେ ଅଛି ଶରତ
ହେଉ ଦାହେ ଆକାଶର ଜଳ ଆଉ ମାଟିର ସବୁଜ
ଅନ୍ତରର ଅନୁରାଗେ ଦେଇ ଯାଉ ଡାକ ।

ସ୍ୱାମାନ୍ୟ ଅତୃପ୍ତି ଥାଉ, ଜନ୍ମର ସନ୍ତାପନୀଳ
ସମୟର ଜଳ ସ୍ୱୈତ୍ର ଜନ୍ମରୁ ଦୁଃଖ ଦାହ ଶିଖା,
ଝିଅଏ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଥାଉ ସ୍ୱପ୍ନ ନ ହେଉ ଅନୁଭ
ହେଉ ତାଙ୍କେ କ୍ଷୁଧି ଅଧୁ ଅଙ୍କୁର ବର୍ଷର ଦୂର ପୀଡିତ ପ୍ରାଣର
ଭୁଗଯୋଗ୍ୟ ଭୁଗରେ ଜନ୍ମାଏ ଜର ଭୂତ୍ରୈତ ।

ବାଧା ଆଉ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଆଉ କହୁ, ରହୁଥାଏଁ ଚେଷ୍ଟାରେ କର୍ମଠ
ମନର ଦେଉଳେ ଆଉ ରକ୍ତ-ନିସ୍ୱ ଜଳ ଆର୍ତ୍ତନାଦ
ଅବାଞ୍ଛ କଥାର କହୁ କ୍ରୋଧ ଆଉ ଦମ୍ଭ ଥାଉ ବୁକେ
ଜଳ ଦୂରେ ଜଳେ ବାସ୍ତୁ ଦର୍ଶନରେ ଲୁକଚ ମଞ୍ଚରେ,
ରହୁଥାଏ ବଦ୍ରୋହୀ ମୁଁ ଥିବୁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ।

ଅଗ୍ନି-ସୂର

ବିପ୍ଳବ ଭଲ ନୁହେଁ, ବିଦ୍ରୋହର ଶୋଣିତ ଶପଥ
ମୁଁ ଯେ ଏବେ ବନ ଧର୍‌ ଅଶାନ୍ତ ଅସ୍ଥିର
ସେ କେବଳ ଆଣିଦେବା ପାଇଁ ବସ୍ତୁ ମନର ଭୋଗେ ସ୍ଥାନର
ଝଙ୍କିତ ଆବେଗ

ସମାଜବାଦର ସେଇ ସଫଳ ଅଭ୍ୟୁଦୟ : ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣମୟ ସ୍ଥୂଳ ଜୀବନ
ମୁକ୍ତ ଆଉ ଶାନ୍ତ !
ଯୋଉ ଶାନ୍ତ ମୋହର, ତୁମର ଆଉ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଲୋଡ଼ା
ଯେଉଁ ଶାନ୍ତ ଏବେ ବନ ଧର୍ ଅକର ଶାସନ ହାତେ ହେଲ ନ ସମ୍ଭବ
ସେଇ ଶାନ୍ତ ! ଶାନ୍ତିର ଅମୃତ ଆଲୋକ ପାଇଁ...
ବିଦ୍ରୋହର ଶୋଣିତ ଜାଣି, ଲୋଡ଼େ ବିପ୍ଳବ ।

ବିପ୍ଳବ ଭଲ ନୁହେଁ, ଯଦିଓ ସେ ଶୋଷିତ ପ୍ରାଣର ଭରସା
ତଥାପି ସେ ଭଲ ନୁହେଁ, କାରଣ ସେ ଛଳ ଆଉ ଶୋଣିତ ସ୍ପର୍ଶ .
କାରଣ ସେ ହିଂସ୍ରଭାବ ଭୈରବ ରୂପ ଦେଖାଏ ସମ୍ମୁଖେ
ପ୍ରତିଶୋଧ ଦାବାନଳ ଜାଳିଦିଏ, ଧ୍ୱଂସ କରେ ସମାଜ ଓ ସୃଷ୍ଟି
ଜଳକୁ ଜାହ୍ନର ଭଳି, ସବୁ ସେ ଅଙ୍କିତ୍ତ କରେ ମନସ୍ତାପ ଭର୍ତ୍ତିଦିଏ ବୁକେ ।

ବିପ୍ଳବ ଭଲ ନୁହେଁ !
ବିପ୍ଳବ ର କଥା ମୁଁ ଯେ କହୁ ନଥି ବୁଝେ,
ବିଦ୍ରୋହର ସମ୍ମୁଖରେ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲେ ଏବେ,

ଯେ କେବଳ ସୃଷ୍ଟିକୃତ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିକାର ଲାଗି
ଯାଂତ୍ରି ଚକ୍ର ସବୁକଥୁ ବନ୍ଧ୍ୟା ନ କଲେ
ନୂତନ ସୃଜନ କେବେ ସମ୍ଭବ ହୁଏନ ।
ତେଣୁ ମୁଁ ରକ୍ତାକ୍ତ ଏକ ବିଦ୍ରୋହରେ ଆସ୍ଥାବାନ୍ ବିପ୍ଳବ ପଥ ଅନୁରାଗୀ ।

ବିପ୍ଳବ ଭଲ ନୁହେଁ,
ସବୁବେଳେ ଛଟ-ପଟ, ମାରିବ ବା ମରିବ ଅସ୍ଥିର ।
କବନ୍ଧ, ଜଙ୍ଗଲେ···
ଉଦ୍ୟତ ପେଶଳ ବାହୁ, ଅଗ୍ନି-କଣା-ଜଳା ଦୃଷ୍ଟି ନେଇ
ହିଂସ୍ର ମୁଠା, ପ୍ରତିହିଂସା-ଉଷ୍ଣ ନଖ ଟେକ
ଅତମଣ ମୌକାରେ ଛକ ବସି ଚିପେ ଚିପେ ପାଦଚାଲ
କ୍ଷୁଧା ଅବ କ୍ଳାନ୍ତିର କଷ୍ଟରେ···ହାୟ ! ସେ କି ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା
ମୁଁ ନ'ଚ ମଣିଷ, ମୋ'ର ଲୋଡ଼ା ନ'ଚ କିଛୁ
ସୁଖ, ଶାନ୍ତି, ଆହାର ବିହାର ।

ମୁଁ ବହୁ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଦ୍ରୋହର ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ଅଜାରେ ମସ୍ଗୁଲ ।
ବିପ୍ଳବ ଧ୍ୱଂସସ୍ତୂପ ଲବ, ଜନ୍ମକାର ଶିଖା ତାର ଏକ ବସ୍ତୁଶିବା
ମୁଁ ନିଜ ମସ୍ଗୁଲ ହେଇ ଶୂନ୍ୟ ମନ ସ୍ନିଗ୍ଧତା ପାଇଁ,
ନଦୀ ବନ ପାହାଡ଼ ପ୍ରାନ୍ତର କାହୁ ଦେଖିନ କେବେଠୁ
ଅତ ତେଣୁ ଏକ୍ କଥା, ଯେବେ ଶୀଘ୍ର ପାରିବ ଏ ବିପ୍ଳବର ପଥ
ମୁକ୍ତ ହେବ, ଶାନ୍ତ ହେବ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ମୋର ଅଟିଶ୍ରୀ ସେହେତୁ ।

ଲକ୍ଷ୍ୟ ମୋ'ର···ଅରଣ୍ୟ ଅକ୍ଷତ ଗ୍ରାମ
ଅସିବାକୁ ଚାହିଁ ଖୋଲା ସମାନ ଆକାଶ,
ଧଳା ମେଘ, ମୁକ୍ତ ଧାର୍ଯ୍ୟା, ସ୍ୱଚ୍ଛ ବନାନୀର ସଂହତ
ଭିଜିବି ପବନ ଚାହିଁ ଭରି ଖୋଲେ ଦକ୍ଷିଣା ମଳୟେ
କପୋତ କେଓାରୁ ଚାହିଁ ଝରପଡ଼େ ଶାନ୍ତିର ଶରତ ।

ଅଶାନ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନ ପାଇଁ ତେଣୁ ଆଜ ବିପ୍ଳବ ଜରୁରୀ
ଶୋଷଣର ଶେଷ ପାଇଁ, ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ
ବିପ୍ଳବ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର

ଏ ବିପ୍ଳବ ତେଣୁ ଯାହା ବାର୍ତ୍ତା କରେ
ମନରେ ଦୃଢ଼ତା କରେ
ଆଉ ମାର ପୋଡ଼ ହଏ...

ମୁଁ ସୃଷ୍ଟି କରିବି ରକ୍ତ ମାଟିର ସମାଧି ଭୂମି
ଯାହା ଧର ଶୋଷକର ଲକ୍ଷ କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ରକ୍ତ
ଅକାଳେ ଯେ ନ ଯାଉ ମରଣ

ମୋର ମନ୍ତ୍ର ମୁକ୍ତିର ଦ୍ୱାରେ ବିପ୍ଳବର ଅଗ୍ନି ମନ୍ତ୍ର ଗୁଞ୍ଜି
ପ୍ରତି କବିତାର, ଆଉ ହାତେ ତା'ର ଟେକ ଦେବ,
ହାତ ମାର ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅମୋଘ ବନ୍ଧନ,
ଶୋଷଣର ଜାଲ ଭଙ୍ଗେ ସମାଜବାଦର ଏକ ନବ୍ୟ ସ୍ୱାଗତ ଶ୍ରେଣୀ

ଆଜିର ମୁଁ ଏକ ଯୁଗ, ଏକ ଅଗ୍ନି-ଯୁଗ ।